

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 14, številka 4

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
DECEMBER 2019

Vsem občan^{ka}m in občanom čestitamo ob dnevu samostojnosti in enotnosti ter jim voščimo mirne in veselja polne praznike. Naj bo novo leto zdravo, uspešno in polno nepozabnih trenutkov.

*Župan mag. Erik Modic,
podžupanja Alenka Tavčar,
člani občinskega sveta in delavci občinske uprave*

2 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE

- 2 Polnilne postaje za električne avtomobile
- 2 Participativni proračun 2020 in 2021
- 3 Novi člani v organih LAS Krasa in Brkinov
- 3 Delo in načrti mladinske komisije

4 POGOVOR Z DOBITNIKOM OBČINSKEGA PRIZNANJA JOŽETOM KOVAČIČEM

5 VAŠKE SKUPNOSTI SE PREDSTAVLJAJO

- 5 Vaška skupnost Mali Dol
- 5 Vaška skupnost Lisjaki
- 6 Vaška skupnost Brestovica na Krasu
- 7 Vaška skupnost Gabrovica-Coljava

8 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI

- 8 Spoštovane krajanke in krajani VS Komen!
- 9 Obnova stare »šule« v Škrbini
- 9 Varovalna ograja na brežini potoka Branica
- 9 Da ne gre v pozabo
- 10 Pohod med kali in borovci

10 PREDSTAVLJAMO VAM ...

- 10 Mojster vrtov, primernih za Kras
- 11 Dekleti, ki sta z akrobatskimi triki in drogom navdušili Slovenijo
- 13 Ona in jaz – zbirka kratkih zgodb izpod peresa Tatjane Leskošek Denišlič

13 BURJINA GLASBA

- 13 Mednarodno tekmovanje pihalnih orkestrrov Grafenegg 2019
- 14 Harmonikarski orkester InMusic
- 15 Uspešen tekmovalni debut mladinskega pevskega zbora Borea

16 DRUŠTVENO

- 16 Nagradni izlet mladih PGD Komen ter srečanje gasilske mladine Kraške gasilske zveze v Komnu
- 17 Za PGD Komen se izteka še eno uspešno leto
- 18 Zlato priznanje na državnem srečanju folklornih skupin
- 18 Društvo izgnancev 1941 – 1945 KO Komen
- 19 Združevanje upokojencev Krasa in Brkinov
- 19 Aktivnosti KRD Brce
- 20 Povezali tri Marijina svetišča
- 20 Zavedanje dediščine
- 21 Čebelarstvo društvo na strokovni ekskurziji po Dolenjskem
- 22 Zapis ob deseti obletnici UTŽO na Krasu

23 PODJETNO

- 23 Uspela že 13. Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev
- 23 Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana praznuje 40 let delovanja

25 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

- 25 AGRA 2019 - kmetijsko živilski sejem Gornja Radgona
- 25 Visoki pajesen, velika nadloga, ki se je težko znebimo
- 31 Med najboljšimi peninami na svetu tudi Br'stovska penina iz Terana

32 EKO

- 32 Spoštuj, ločuj, varuj!

33 ZDRAVSTVO IN SOCIALA

- 33 Svojci bolnikov z demenco
- 34 Bogastvo čustev

35 ŠPORTNO

- 36 2. mednarodni košarkarski turnir Kras 2019
- 37 23. Sončkov dan
- 37 Uspešna sezona balinarjev in balinark Balinarskega kluba Agrochem Hrast
- 38 Članska ekipa NK Komen uspešno v sezono 2019/2020
- 39 MNŠ Komen v polnem zagonu in z novimi izzivi v 2020
- 40 Nogometni derbi v Gorjanskem
- 40 Pohod po sledeh soške fronte - dvaindvajsetič

41 BURJICA

- 41 Dogajanje v Vrtcu Komen ...
- 43 ... in Vrtcu Štanjel

44 IZ ŠOLSKIH KLOPI

- 45 Šola v naravi
- 45 3. Mini olimpijada Štanjel
- 46 Manj plastike, a isti namen
- 46 Na martinovanju v Štanjelu
- 47 Naravoslovni dan zdrava prehrana
- 47 Akcija pogozdovanja na Cerju
- 48 Izjemno priznanje OŠ Komen
- 48 20. obletnica šole v Štanjelu
- 49 20 let Vrtca Štanjel

51 KAR BURJA PRINESE

- 51 Iz pričevanja, 2. del

56 NAPOVEDNIK PRIREDITEV IN OBVESTILA

Burja

Glasilo Občine Komen
Letnik 14, številka 4, DECEMBER 2019

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.400 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Mojca Sušnik Klemenčič (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Suzana Stanko, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: Studio Terčon, Borut Terčon s. p.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do 25. 2. 2020. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v decembrsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografe ali fotografe kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili.

Naslednja številka občinskega glasila izide MARCA 2020.

Avtor fotografije na naslovnici: arhiv ZKK

Bralke in bralci našega glasila, občanke in občani!

Leto 2019 počasi prihaja h koncu. Želimo vam, da te zadnje praznične dni preživite v družbi vaših najdražjih. Naj bo zaključek leta vesel in miren.

Leto 2020, ki prihaja, je kot prazen list papirja. Naj ga vsak novi dan zapolni z lepimi trenutki, smehom in z vsem tistim, kar nas osrečuje in navdihuje. Naj bo zdravo, uspešno in čarobno!

Članice uredniškega odbora

Spoštovane bralke in bralci občinskega glasila BURJA!

Leto je naokoli in pred nami je čas takšnih ter drugačnih inventur, v katerih pregledujemo in ocenjujemo, kaj vse nam je uspelo narediti, koliko zastavljenih ciljev smo dosegli, kaj, če sploh, je šlo narobe in kaj bi naredili drugače, če bi lahko. Istočasno pa se že sprašujemo, kaj vse nam bo prineslo leto, ki je pred nami.

Nič drugače ni z menoj, toliko bolj, ker je bilo moje prvo leto županovanja izpolnjeno z množico novih vtisov in spoznanj. Na zborih vaščanov in ob mnogih drugih priložnostih sem se srečal in odkrito pogovoril z mnogimi izmed vas, in tako iz prve roke izvedel za vaše probleme, želje in večinoma uresničljiva pričakovanja. Spoznal sem, da vam odkrita in poštena beseda pomenita mnogo več kakor prazne, puhle obljube, ki jih ni mogoče izpolniti. Zato sem toliko bolj vesel, da nam je v letošnjem letu uspelo več sredstev nameniti delovanju društev in

vaških skupnosti ter za obnovo vaških domov. Ponosen sem, da smo starejšim občanom omogočili brezplačne prevoze po nujnih opravkih, kar pa brez zagnanih prostovoljcev – soobčanov ne bi bilo izvedljivo. Zato mi dovolite, da se jim za njihovo požrtvovalno delo iz srca zahvalim.

Leto je za nami in pred nami je nepopoln list novega leta. Kako naprej?

V prihajajočem letu si v prvi vrsti želim, da bi čimprej zaživel dnevni center za starejše in da bi se končno našli ustrezni prostori za udejanjanje mladinskih programov.

Nadaljevali bomo z obnovo štanjelskega gradu, v katerem bo urejenih več kot 400 m² razstavnih prostorov, kar bo 99 % financirano iz evropskih in državnih sredstev, z ureditvijo nove šolske kuhinje Osnovne šole Komen, pripravili tehnično dokumentacijo za obnovo kulturnega doma v Komnu, razširitev vrtca v Štanjelu, ureditev športnega centra na Grofovski, sanacijo mostu v Čipnjah. Na podlagi z naše strani letos izdelane tehnične dokumentacije je Direkcija RS za

infrastrukturo uvrstila v svoj večletni program razširitev ceste med Gorjanskim in nekdanjim mejnim preходом ter ureditev krožišča in obvoznice pri Alu Komen, kjer naj bi v prihodnje začela delovati tudi nova obrtna cona.

Naš trud bo usmerjen tudi v nadaljevanje povečanja prometne varnosti, še posebej z urejanjem avtobusnih postajalič in prehodov za pešce na najbolj kritičnih točkah (npr. v Komnu pri knjižnici in pri osnovni šoli). Z evropskimi sredstvi bomo skušali urediti medgeneracijska parka v Svetem in na Komenskem malem trgu.

Pa to še ni vse, kajti v proračunih za leti 2020 in 2021 je predvidenih še mnogo drugih ukrepov za boljše in lepše življenje vseh občanov v občini Komen. Več kdaj drugič.

Za konec naj vam, spoštovane občanke in občani, čestitam ob dnevu samostojnosti in enotnosti, vam zaželim mirne in srečne božične praznike ter kar se da srečno in zdravo novo leto 2020! In seveda, da bi se vsakemu posebej in vsem skupaj uresničili vsi zastavljeni cilji.

Vaš župan,
mag. Erik Modic

Polnilne postaje za električne avtomobile

Občina Komen je uspešno kandidirala na javnem razpisu EKO sklada nepovratnih finančnih spodbud občin za polnilne postaje za električna vozila v varovanih območjih narave in območjih Natura 2000. Na javnem razpisu je pridobila pravico do nepovratne finančne

Polnilna postaja v Štanjelu ob združnem domu ...

spodbude za dve AC polnilni postaji. Polnilni postaji sta nameščeni v **Štanjelu ob združnem domu** in v **Komnu na parkirišču ob občinski stavbi**. V letu 2017 je bila postavljena prva polnilna postaja v Občini Komen, in sicer **ob vhodnem stolpu v staro jedro Štanjela**.

Polnilni postaji omogočata polnjenje dveh vozil hkrati, opremljeni sta z dvema standardnima vtičnicama (Type 2, Mode 3, IEC 62196), na katerih je možno polnjenje do 22 kW.

S postavitvijo dodatnih električnih polnilnic in brezplačnim polnjenjem je Občina Komen naredila pomemben korak k zmanjševanju emisij škodljivih snovi v

... ter v Komnu na parkirišču ob občinski stavbi.

ozračju, saj skrbimo za trajnostni razvoj, obvladovanje podnebnih sprememb in omejevanja onesnaževanja okolja.

Besedilo in foto: Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Participativni proračun 2020 in 2021

Participativni proračun je način razporedjanja dela proračunskih sredstev tako, da o njihovi porabi odločajo občanke in občani. Občanke in občani, starejši od 15 let, lahko sami določajo, katere investicije so v skupnosti najnujnejše in kako želijo prispevati k izboljšanju kakovosti življenja v občini.

Občani in občanke s stalnim bivališčem

v Občini Komen, ki so do dne oddaje projektnega predloga dopolnili 15 let, so lahko oddali projektni predlog. Rok za oddajo projektnih predlogov je bil 16. 9. 2019.

Skladnost projektnih predlogov z merili za upravičenost projektov je proučila Komisija za pobude občanov v okviru projekta participativnega proračuna. Za projektne predloge, ki so bili v skladu z

merili uvrščeni na glasovalno listo, smo izvedli glasovanje v dveh vaških skupnostih, in sicer v Gorjanskem in Gornji Branici. V vaških skupnostih, kjer je bil potrjen en projekt oziroma več projektov ni presega lo finančne konstrukcije, glasovanje ni bilo izvedeno. Izglasovani projektni predlogi bodo uvrščeni v proračun Občine Komen za leti 2020 in 2021.

Potrjeni projektni predlogi razvrščeni po vaških skupnosti participativnega proračuna 2020-2021

Brestovica pri Komnu:

- Popravilo podpornega zidu za vaško šolo v dolžini cca. 20 m
- Projektna dokumentacija za izgradnjo mrliške vežice ob pokopališču

Gorjansko:

- Ovoj ekološkega otoka Gorjansko – cerkev - Štrekljeva domačija-spomenik

Gornja Branica:

- Stara hišna imena v vaški skupnosti Gornja Branica

Hruševica:

- Obnova vaškega vodnjaka in okolice

Ivanji Grad-Zagrajec:

- Ureditev vaškega jedra vasi Ivanji Grad

Kobdilj:

- Zunanji prostor za medgeneracijsko druženje vaščanov VŠ Kobdilj
- Ureditev avtobusne postaje v Kobdilju

Kobjeglava-Tupelče:

- Asfaltiranje povezovalne makadamske ceste pri lokvi

Komen:

- Ureditev mediteranskega parka na brežini bivše stare šole

Lukovec:

- Ureditev ekološkega otoka in postavitve zaščitne ograje

Mali Dol:

- Obnova podpornega zidu ob cesti v vas

Preserje:

- Dokumentacija za ureditev vaškega doma

Sveto:

- Sanacija akustike v dvorani šole Sveto

Škrbina:

- Eko otok v gornjem delu vasi (pri po-

kopališču)

Tomačevica:

- Obnova prireditvenega prostora

Volčji Grad:

- Ureditev kala Močilo

Skupni mladinski projekt:

- Menjava obstoječe razsvetljave asfaltne igrišča na grofovski

Ni bilo prejetih projektnih predlogov: VS Brje pri Komnu, VS Gabrovica-Coljava, VS Lisjaki, VS Štanjel.

Na spletni strani Občine Komen si pod rubriko Participativni proračun 2020-2021 lahko preberete podrobnejša seznama potrjenih in zavrnjenih projektnih predlogov z obrazložitvami.

Besedilo:

Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Odlok o podlagah za odmero komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo na območju občine Komen

Obveščamo vas, da je občinski svet Občine Komen na svoji 9. redni seji dne 27. 11. 2019, sprejel Odlok o podlagah za odmero komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo na območju

občine Komen, ki je podlaga za odmero komunalnega prispevka.

Odlok stopi v veljavo 15 dni po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Odlok, dodatne informacije ter vloga

za odmero komunalnega prispevka so objavljeni na spletni strani Občine Komen.

Besedilo:

Andrejina Nardin, občinska uprava

Investitor Direkcija RS za ceste je 13. novembra 2019 pričela z rekonstrukcijo državne ceste Dornberk – Štanjel R1-204/1013, in sicer na odseku Branik – Štanjel. Popolna zapora državne ceste je predvidena do konca meseca januarja 2020. Do konca meseca marca 2020 je popolna zapora predvidena le, v kolikor bo to potrebno, v nasprotnem primeru bo uvedena delna zapora ceste s semaforjem. Obvoz je urejen na relaciji Branik – Komen – Štanjel. Obvestilo o popolni zapori ceste smo s strani investitorja prejeli šele 15. novembra 2019 ter ga še istega dne objavili na spletni strani Občine Komen www.komen.si. Dragi občanke in občani, za nastale nevšečnosti in morda malo daljšo vožnjo se vam opravičujemo.

Novi člani v organih LAS Krasa in Brkinov

LAS Krasa in Brkinov je konec septembra 2019 razpisal redne volitve članov v organe LAS. V torek, 22. oktobra 2019, je bila 9. redna seja Skupščine, na kateri so bili izvoljeni novi člani organov LAS za naslednje štiriletno obdobje. Volitve so bile izvedene skladno z novo sprejetim Poslovnikom o delu na Skupščini LAS Krasa in Brkinov za volitve v organe LAS Krasa in Brkinov.

Za predsednico je bila ponovno izvoljena Milena Štolfa, za podpredsednika pa Goran Živec. Zamenjali so se nekateri člani v Upravnem in Nadzornem odboru. V dvanajstčlanski Upravni odbor so izvoljeni Boštjan Frančeškin (javni sektor), Mateja Grzetič Žerjal (javni sektor), Nataša Matevlić (javni sektor), Vasja Valenčič (javni sektor), Aleksander Batič (gospodarski sektor), Andrejka Cerkvenik (gospodarski sektor), Klementina Križman

(gospodarski sektor), Goran Živec (gospodarski sektor), Majda Brdник (zasebni sektor), Lilijana Drobnjak (zasebni sektor), Stanislav Renčelj (zasebni sektor) ter Milena Štolfa (zasebni sektor). Novi člani tričlanskega Nadzornega odbora pa so Breda Durcik (zasebni sektor), Ivo Kobal (gospodarski sektor) ter Nataša Macarol (javni sektor).

Po zaključenem uradnem delu seje so sledile čestitke članov LAS novo izvolje-

nim članom organov LAS ter sproščeno druženje ob pogostitvi.

Predsednici, podpredsedniku ter članom Upravnega in Nadzornega odbora želimo uspešno delo pri vodenju LAS Krasa in Brkinov, obenem pa vabimo nove člane, da se včlanijo v lokalno akcijsko skupino. Več aktualnih informacij o delovanju LAS Krasa in Brkinov najdete na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si.

Besedilo in foto:

Maja Colja, LAS Krasa in Brkinov

Delo in načrti mladinske komisije

Komisija za mladinska vprašanja in prireditve zadovoljno končuje letošnje leto in ima za naprej že kar gosto popisane planerje. Da bomo probleme poznali bolj celostno, zunanje predloge implementirali v naš plan ter ideje pripeljali do uspešne izvedbe, pripravljamo v januarju Mladinski posvet – okroglo mizo, kjer bi radi predstavili naše načrte, slišali želje drugih in podebatirali o potrebah ter skupaj ko-

vali »bojne plane« za naprej! Zato vabimo vse mlade in malo manj mlade v soboto, 18. januarja, ob 19. uri v Kulturni dom v Komen. Z odprto debato bi radi pokazali, da je komisija za mladinska vprašanja glas vseh mladih v občini, ki lahko skupaj dosežemo velike premike.

Pripravi želimo tudi cikel predavanj z različnimi družbenimi temami. Znan je že datum marčevskega predavanja, ko

bomo gostili Ekologe brez meja s predavanjem Prazen koš, polna denarnica. Vabljeni v četrtek, 12. marca 2020, ob 18. uri v knjižnico v Komnu.

Novi projekti so nam v izziv, zato bomo veseli vsake pobude, predloga ali vprašanja. Pokukajte na našo Facebook stran Mladi Komen ali nam pišite na mladi.komen@komen.si.

Besedilo: Ivana Žigon

Predstavniki komisije za mladinska vprašanja in prireditve smo se v nedeljo, 24. novembra 2019, odpravili v Logatec, kjer je tamkajšnja skupina mladih (Program za mlade Logatec) organizirala dan odprtih vrat. Po uvodnem kulturnem programu smo se spoznali z njihovo vodjo Petro Rančov in županom Logatca, Bertom Menardom. Petra nam je opisala njihove začetke in načrtano pot ter dosedanje dosežke. Pokazala nam je tudi prostore Centra za mlade v Logatcu, ki predstavlja stičišče mladih in prostor za druženje, učenje ter razne delavnice. Ob izmenjevanju

idej smo se dogovorili tudi za nadaljnje sodelovanje in medsebojno pomoč pri razvoju programov. Prav tako smo spoznali vodjo enega izmed mladinskih centrov v Ljubljani, ki nam je predstavila njene izkušnje s tega področja ter nas povabila na ogled njihovega centra.

Ob obisku Logatca smo dobili novo potrditev, da je za pravi zagon mladinske skupnosti v naši občini potrebno pridobiti ustrezne prostore za mlade, kjer bi se generacije lahko družile tako, kot se družijo v Logatcu, Ljubljani ali drugje po Sloveniji. Pridobitev in ureditev mladinskih prostoro-

rov v Komnu tako ostaja prioriteta trenutne sestave komisije, ob tem pa vključevanje mladih v ustvarjanje programa dogajanja v naši občini.

Besedilo in foto: Klemen Bandelj

Pogovor z dobitnikom občinskega priznanja Jožetom Kovačičem

Letošnji dobitnik občinskega priznanja je Jože Kovačič, dolgoletni član kluba in človek, brez katerega si domačega kluba v sedeminštridesetih letih delovanja pravzaprav ne moremo predstavljati.

Jože, najprej čestitke za občinsko priznanje. Je nagrada nekakšna zaveza za še bolj zavzeto delo na področju kopenskega nogometa?

Nagrada je prišla malo nepričakovano in je vsekakor priznanje, je pravzaprav priznanje celotnemu Nogometnemu klubu Komen, ki je bil do sedaj, z eno izjemo v teh 47 letih, kar malo zapostavljen.

Kdaj, kako se je začela tvoja nogometna zgodba?

Nogomet sem igral že v osnovni šoli. Zares pa se je začelo leta 1972 spomladi, pravzaprav januarja. V februarju je bila ustanovna skupščina. Začel sem igrati v članski ekipi, star dobrih 20 let, v takratni enotni primorski ligi, ki je takrat štela 16 ekip. Igral sem do leta 1985, ko sem zaključil v tedanji vipavski ligi.

Ekipa 1973. Foto: Jože Kovačič

Kaj, kdo te je spodbudil, da si se podal na nogometno pot?

Ko sem se vrnil iz vojske, nas je tedanji tajnik kluba Bogdan Fon, gonilna sila kluba, zbral skupaj nekaj mladih navdušencev za nogomet. Februarja 1972 je bila ustanovna skupščina kluba, septembra smo začeli igrati zares. Sicer ni bilo nobenega posebnega.

Ali si takrat imel kakšnega vzornika?

Posebnega vzornika nisem imel, takrat ni bilo takšne medijske pokritosti, kot je danes, tudi nisem poznal nogometašev. Tako da, kakšnega posebnega idola nisem imel.

Je bil, je v tvojem življenju kdo, ki te je še posebej spodbujal na nogometni poti?

Prišel sem v družino, kjer so bili nogometni navdušenci. Moja žena in tast sta bila na ustanovni skupščini kluba – navdušenca. Pravzaprav je bila cela družina za nogomet.

Ti je ostal kakšen dogodek še posebej v spominu? Je bila kakšna tekma, ki je zagotovo nikoli ne boš pozabil?

Leta 1976 so bili sprejeti znani portoroški sklepi o rangiranju športa pri nas. Ti sklepi so skoraj uničili manjše klube, tudi našega. Drugi dogodek, ki mi je ostal v spominu, je bil takrat, ko se je naša ekipa uvrstila v tretjo ligo. Igrali smo v Izoli, kjer smo premagali domačo ekipo. Takrat so letele sardine po zraku. Navijači so se dobesedno obmetavali s sardinami. Teh dogodkov je bilo veliko, dosti tekem, ostalih ne bi posebej izpostavljaj. Sem pa malo že pozabil, saj se je zamenjalo veliko igralcev, članov uprave, trenerjev. Vseh se ne spominjam več.

Kako so se stvari v nogometu spremenile od časov, ko si sam igral?

Sprememb je veliko, drugačna igra, načini igranja. Precej se je spremenila infra-

struktura. Mi smo začeli v majhni slačilnici, zdaj imajo naši nogometaši na razpolago enega lepših objektov za igranje v tej ligi.

Ali nam lahko nekaj poveš o svojem sedanjem delu v klubu, kakšne funkcije vse si opravljal?

Sedaj sem hišnik oziroma vzdrževalec igrišča. Od leta 1985 pa sem bil v klub vpet kot član uprave, občasni trener mlajših, opravljal sem vse funkcije, razen predsedniške. Od začetkov kluba sem ostal edini in sedaj kot član veteranov še vedno gulin travo nogometnega igrišča.

Če bi seštel vse dneve, ki sem jih tako ali drugače pustil na igrišču, bi jih bilo za nekaj let.

Kaj bi svetoval mladim nogometašem?

Kaj bi svetoval mladim? Naj pridno delajo – lepo se je pokazalo v zadnjih letih, da so nekateri mladi s trdim delom uspeli in igrajo v višjih ligah. Samo delo in trening prineseta uspehe.

Za konec – za nogometni klub Komen želiš ...?

Nogometni klub Komen potrebuje pomožno igrišče, saj na tem igrišču trenira več ekip, naše igrišče pa je podvrženo suši. Zato ni možno, da bi bilo igrišče tako kvalitetno, kot si želimo. Se je pa v tem času s pomočjo ljubiteljev nogometa, podpornikov kluba in članov veteranov kluba infrastruktura precej izboljšala. Pohvaliti moram sedanjo upravo, posebej predsednika kluba, ki se zelo trudi, da vse teče, kot je treba. Kot sem omenil, se vidi napredek na infrastrukturi, pomožnih objektih. Si pa kot vzdrževalec želim pomožno igrišče.

Jože, hvala za pogovor.

Besedilo: Martina Godnič

Foto: Ana Rojc

Vaška skupnost Mali Dol

Vasica se nahaja kak kilometer in pol vzhodno od Komna v dolinici pod Tomačevico. Šteje okoli 35 prebivalcev in okoli 25 hiš. Imajo tričlanski vaški odbor, v katerem so: predsednik Drago Kodrič in člana Robert Rener in Bogdan Uršič. Ker vaškega doma nimajo, smo se sestali sredi vasi v prijetni leseni hišici, ki so jo pred leti sami postavili, pravijo, da predvsem zaradi otrok, da so lahko pod streho pričakali na šolski prevoz, pa tudi za sestanek. Danes jim služi le za slednje. Pravijo, da se vas stara, saj mladih, ki bi si tu ustvarili družine, ni, kar jih žalosti in tudi nekoliko skrbi.

Nadalje me zanima, če prirejajo kakšne vaške dogodke, kjer se dobijo vsi vaščani, in kje se družijo. Pa mi povejo, da v vasi organizirajo samo dva večja dogodka, in sicer prižig kresa pred 1. majem, ko priredijo družabni večer na prostem, in martinovanje, ki ga praznujejo v privatnem prostoru enega izmed vaščanov, ki ga rade volje ponudi na uporabo, ker je dovolj velik za večjo družbo. Družijo se tudi po uspešno opravljenih prostovoljnih delovnih in čistilnih akcijah ali

Vaški odbor Mali Dol (od leve proti desni): Robert Rener, predsednik Drago Kodrič in Bogdan Uršič.

rabutah, kot se pri nas reče. Kar precej so že postorili. V središču vasi so postavili robnike ob cesti in posadili rože, uredili so odvodnjavanje poljske poti, da jim voda ne odnaša materiala s poti v vrtove, kjer jim je del stroškov krila občina, nadalje so počistili staro cesto na pokopališče, ki ga imajo pri cerkvi Marije Oberšljanske ali po naše pri Devici Mariji, očistili so več

poljskih poti, delno so očistili zgornji kal »na hribu«, kot mu pravijo, očistili so tudi vaško ponikovalnico za meteorno vodo, večkrat pokosijo travo ob cesti na vodu v vas, pa še marsikaj marsikdo postori sam. V vasi so složni in za svojo vas naredijo večinoma vse sami. Povejo še, da so s sodelovanjem z občino zadovoljni. Dodajo tudi, da v vasi deluje kmetija Brinjevka, ki nudi delo članom društva Vezi, ki živijo tam, in z njimi se brez težav prav dobro razumejo.

Trenutno jim predstavlja največji izziv popravilo obcestnega podpornega zidu na začetku vasi. Dolg je 90 m in popravilo predstavlja zelo velik strošek. Delovna dokumentacija je pripravljena in predstavljena občinski upravi, kjer se nadejajo finančne podpore skozi participatorni proračun.

Največji problem pa jim predstavljajo konji, ki jih ima oskrbnik na obrobju vasi. V začetku je bilo kar znosno, zdaj pa se konji pasejo po vseh parcelah, njivah in vrtovih ter uničujejo pridelek. Z oskrbnikom ne najdejo skupnega jezika. Težave so prišle tako daleč, da so se obrnili po pomoč k županu, pa na razne ustrezne ustanove, na medije, vendar je do danes ta problem, kot vse kaže, nerešljiv. Pravijo, da je problem tako velik, da vpliva tudi na napredek v vasi.

Ker se med seboj lepo razumejo, so delovni, jim želim, da bi problem nekega dne uspešno rešili.

Vaška skupnost Lisjaki

V vaško skupnost Lisjaki spada še nekoliko oddaljena vasica Čipnje. Naselji ležita v Braniški dolini ob levem bregu reke Branice, ki je istočasno meja med občinama Komen in Nova Gorica. Skupno je v vaški skupnosti 45 prebivalcev - v Lisjaki jih je 31, v Čipnjah pa 14. Vaško skupnost vodi tričlanski vaški odbor, ki ga sestavljajo predsednik Milovan Zorzut ter člana Zdravko Trobec in Lucijan Vodopivec. Tudi tukaj nimajo vaškega doma. Zato smo se dobili kar na domu enega izmed članov odbora, kjer nas je prijazna gospodinja postregla s kavo, čajem in domačimi piškoti, pa še kaj se je našlo na mizi, sogovorniki pa so mi predstavili plan in želje del, ki bi jih želeli udeležiti v tem mandatu.

Vaški odbor Lisjaki (od leve proti desni): Lucijan Vodopivec, predsednik Milovan Zorzut in Zdravko Trobec.

Kot prvo želijo narediti eko-otok v Lisjaki na začetku vasi ob reki Branici. vendar morajo dokončno urediti lastništvo zemljišča ter obenem utrditi brežino reke zaradi varnosti. V Čipnjah je pred mostom na koncu vasi potrebno narediti približno 7 m zaščitne ograje zaradi varnosti mimoidočih, predvsem kolesarjev, s tem bi se tudi cesta nekoliko razširila. Že več časa pa se trudijo za prenovo železnega mostu, kot ga imenujejo. To je lesen most na železni podkonstrukciji, nosilnosti 3,5 tone, kar je veliko premalo za promet, ki se tam odvija. Za prenovu je zadolžena občina Komen, ki je pred tremi leti poskrbela za zamenjavo lesa na mostu, vendar je bila to samo zasilna

rešitev, ki pa ne ustreza rešitvi problema prometa. Želeli bi tudi asfaltirati cesto iz Štanjela v Braniško dolino oziroma, kot ji pravijo, cesto na Podlase.

Do sedaj pa so v vaški skupnosti naredili že marsikaj. Uredili so kanalizacijo v vasi, zamenjali ročno črpalko na studencu, uredili priključitev na hubeljski vodovod, poskrbeli za telefonsko napeljavo, za trafopostajo, uredili in očistili so javno pot iz Lisjakov do glavne ceste Štanjel - Branik, uredili prehod čez reko v Čipnjah, ki omogoča vaščanom dostop do kmetijskih zemljišč, v Lisjaki so v vasi »pr L'ntini« uredili podporni zid nad reko in naredili sidrišče za mlaj, asfaltirali so cesto ob reki proti koncu vasi, del ceste do betonskega mostiča na koncu vasi pa so utrdili z betonom, betonski mostič pa so sami betonirali, da ga lahko

Lisjaki

uporabljajo za vaške potrebe, čeprav ga morajo včasih zasilno uporabiti tudi za preusmerjen promet, kadar lastnik puranje farme iz Spodnje Branice svojevoljno zapre cesto s tovarnjaki, ko nakladajo perutnino. Tu omenijo še, da jih smrad s farme zelo moti, saj se le-ta nahaja takorekoč skoraj v vasi, ampak v sosednji občini. Poleg tega jih moti tudi odlaganje smeti v reko, predvsem kosi drevja (veje, hlodi), ki priplavajo vzdolž reke. Večji kosi se zaustavijo pri betonskem mostiču, ker je pretok vode pod mostičem prostorsko omejen, in pri narasli vodi, ko je močen pretok, odletijo na breg. Za zaključek mi povejo, da so pri vseh narejenih delih skoraj vsa potrebna fizična dela naredili prostovoljno, stroške materiala pa so v večini pokrili z glavarino.

Vprašam jih, kako poteka družabno življenje v njihovi skupnosti, pa povejo, da pred 1. majem skupaj z vaščani Spodnje Branice, ki živijo na desnem bregu reke, postavijo mlaj, prižgejo kres in se veselo podružijo. Skupaj praznujejo tudi praznik sv. Lenarta, vaškega zavetnika Spodnje Branice, kajti cerkev je v Spodnji Branici, vas pa spada v novogoriško občino. Povejo, da cerkev pomagajo tudi

Čipnje

vzdrževati s prostovoljnim delom in denarnimi prispevki, ker hodijo tja k maši. Razložijo mi še, da spadajo pod župnijo Šmarje, Šmarje pa so v občini Ajdovščina. Tu pa imajo tudi pokopališče. Ko to pišem, se zdi kar malce zapleteno, ampak v resnici je čisto preprosto. Tako pač je, kadar se vasi nahajajo na meji z drugimi občinami.

Včasih so v avgustu priredili piknik za vse, ki so bili rojeni v vaški skupnosti, povabili so tudi tiste, ki živijo drugje, vendar so to sedaj opustili. Že vrsto let prirejajo martinovanje, silvestrovanje pa prirejajo zadnja 3 leta. Ker nimajo skupnega prostora, se dobivajo v vaškem domu v Spodnji Branici, kadar prirejajo skupno praznovanje, drugače pa se zberejo pri sedanjem predsedniku vaške skupnosti, ker ima ustrezen prostor.

Vaška skupnost Brestovica na Krasu

Brestovica leži jugozahodno od Komna na najnižji točki komenske občine, saj je le 53 m nad morsko gladino. Na eni strani meji na Italijo, na drugi pa na občino Miren-Kostanjevica. V vaško skupnost spadata Brestovica in manjša vasica Vale, ki se nahaja nekaj kilometrov pred Brestovico. Tu so še štirje zaselki, in sicer Majerji, ki spadajo k Valam, ter Mošci in Mohorini pri Gornji Brestovici in Klariči pri Dolnji Brestovici. Omenila sem Gornjo in Dolnjo Brestovico, kar sicer ni uradno ime, ampak se vaščani med seboj tako sporazumevajo. Dolnja Brestovica namreč leži nekoliko nižje in je približno 1 km oddaljena od Gornje. Skupno število prebivalcev je okoli 200 oziroma 204 po popisu iz leta 2002.

V vaški skupnosti deluje petčlanski vaški odbor v zasedbi: predsednik Dušan Rebula in člani David Ferfolja, Stane Švigelj, Dani Masten in Klemen Špacal. Sestali smo se v vaškem domu, ki se nahaja v prostorih nekdanje šole. Najprej smo spregovorili o planu dela, ki so si ga zastavili. S pomočjo občinskih sredstev

Osrednji trg v Dolnji Brestovici.

želijo razširiti cesto, ki pelje iz Brestovice na Sela na Krasu. Pred leti so jo asfaltirali z zbranimi samoprispevki, vendar je postala preozka. Z županom so dogovorili že v teku, potrebno je le še odkupiti ustrezna lastniška zemljišča, ki so potrebna za izvedbo del. Naslednja točka je narediti mrliško vežico, za kar bi sredstva za dokumentacijo krili iz participatornega proračuna, sredstva za izvedbo pa iz občinskega proračuna. Nato je tu dokončna

prenova in ureditev večnamenskega prostora v vaškem domu (narediti bet. plošče, streho in notranje tlake), v Brestovici in zaselku Majerji je potrebno urediti eko-otoke, v Gornji Brestovici želijo s pomočjo občinskih sredstev urediti vaški vodnjak ter postaviti pipo za pitno vodo. Že leta se trudijo za pridobitev zemljišča pod vaškim domom, kjer bi radi uredili prostor za večnamensko uporabo. Z županom so dogovorjeni, da ga bo občina

odkupila, ko bo uspela stopiti v kontakt z lastnikom. Nazadnje povedo, da se zelo trudijo za nakup defibrilatorja za vaško skupnost.

Ko vprašam, kakšno je družabno življenje v vasi, mi povedo, da že vrsto let deluje tudi Turistično društvo Brest, s katerim zelo dobro sodelujejo in skupno izpeljejo skoraj vse dogodke v vasi. Vaški dogodki se zvrstijo nekako v tem vrstnem redu- takoj po novem letu priredijo koncert cerkvenih pevskih zborov v cerkvi sv. Lovrenca, saj imajo tudi sami zelo dober cerkveni zbor, ki ga vodi Her-

Vaški odbor Brestovica (od leve proti desni): David Ferfolja, Stane Švigelj, predsednik Dušan Rebula, Dani Masten in Klemen Špacal.

man Antonič iz Štivana, ki po rodu izhaja iz Brestovice, nato je tu pustovanje na pustno soboto, zatem v začetku marca skupaj z Medjo vasjo iz zamejstva organizirajo ocenjevanje vin, potem pride 1. maj, ko postavijo mlaj in zakurijo kres, 10. avgusta organizirajo praznovanje vaškega zavetnika sv. Lovrenca, ker pa imajo še eno starejšo cerkvico sv. Anastazije nad Gornjo Brestovico tudi tam slavijo zavetnico na 1. nedeljo v februarju, pri tem omenijo, da so pred 21 leti cerkev temeljito obnovili, in na prvo nedeljo v septembru praznujejo tudi dan obnovitve. Odkar so lansko leto uredili vaško jedro, v božičnem času postavijo novoletno drevesce in prižgejo lučke. To so dogodki, ki jih praznujejo v okviru vaške skupnosti. Prirejajo pa še tri odmevnejše dogodke, ki se jih udeležujejo tudi obiskovalci od drugod. Prvi je Gregorjevo 12. marca, ki ga organizirajo s pomočjo JSKD Sežana, druga dva pa organizira Turistično društvo Brest, in sicer v aprilu je B'rstovska špargljada, v oktobru pa pohod po poteh soške fronte. Pri slednjem bi želeli, da bi se ponovno odprla Grofova jama ter

Pogled na Gornjo Brestovico v ozadju.

da bi v tem sklopu uredili tudi strelske jarke in kaverne za turistične ogleda, kot imajo to urejeno na italijanski strani, kamor je zdaj preusmerjen pohod.

Na koncu ji vprašam, če jih tudi kaj moti, in mi odgovorijo, da jih zelo moti divjanje s cross-motorji po gozdnih poteh (sem prihajajo predvsem vozniki iz Italije), najbolj moteče pa je odlaganje večjih količin smeti v velikih vrečah, ki jih prinašajo od drugod in jih puščajo kar po tleh okoli zabojnikov, da ne omenjajo smeti, ki jih ob čistilni akciji poberejo ob cesti od mejnega prehoda Klariči do Brestovice. Ta problem jih tare že veliko časa, vendar ne vidijo rešitve.

Vaška skupnost Gabrovica-Coljava

Vaška skupnost Gabrovica-Coljava vključuje obe navedeni vasi, ki ležita jugovzhodno od Komna med cestama Komen – Štanjel in Komen – Dutovlje in sta od obeh oddaljeni približno 1 km. Po popisu prebivalcev iz leta 2015 imata skupno 188 prebivalcev (Gabrovica 120, Coljava pa 68). Vaško skupnost vodi petčlanski vaški odbor v zasedbi: predsednik Danijel Guštin in člani Matej Colja, Silvestra Grižnik Kačič, Borut Žvab in Boris Colja.

Sestali smo se v vaškem domu, kjer je bila včasih vaška trgovina. Takoj mi povejo, da jim je prva naloga v tem mandatu ureditev doma s pomočjo občinskih sredstev. Pa smo kar nadaljevali s plani

in željami, ki so si jih zadali. Dokončno želijo urediti osrednji prostor v Gabrovici, ki ga imenujejo »Brce«, potem želijo urediti cestne povezave, ki vodijo iz vasi, predvsem cesto iz Coljave proti Pliskovici pa tudi staro cesto iz Gabrovice proti Komnu, na vaških cestah je potrebno urediti odvodnjavanje kakor tudi red parkiranja, kajti nekateri vaščani parkirajo avtomobile ob svojih hišah kar na cesti in s tem na ožinah onemogočajo promet ostalim vaščanom. Na bivšem prostoru eko-otoka med Gabrovico in Coljavo želijo urediti počivališče za pohodnike in kolesarje, v Coljavi pa želijo postaviti oglasno desko pri avtobusni postaji. Pred kratkim jim je Gasilsko društvo Komen priredilo prikaz

Vaški odbor Gabrovica-Colja (od leve proti desni): Matej Colja, predsednik Danijel Guštin, Silvestra Grižnik Kačič, Borut Žvab in Boris Colja.

uporabe defibrilatorja in so si zadali, da bodo po obnovitvi vaškega doma poskrbeli tudi za pridobitev defibrilatorja. Nazadnje mi omenijo, da bi zelo radi privabili k sodelovanju v vaških dejavnostih tudi mladino.

Pred večjimi prazniki, približno štirikrat na leto, organizirajo čistilne akcije. Tu mi povedo, da jih zelo moti neurejena parcela ob cesti na začetku Coljave, ki je v občinski lasti. Na njej se najde vse vrste starih delovnih strojev, celo črnogradnja stoji tam. Skratka, vse skupaj daje zelo grd vtis na urejenost vasi. Želijo, da bi občina glede tega čimprej kaj ukrenila. Kot nasprotje temu pa se pohvalijo

Gabrovica z otroškim igriščem v ospredju.

z zelo lepo urejenim otroškim igriščem v Gabrovici nasproti vaške cerkve, kjer stojijo razna igrala za otroke, za katera imajo tudi vso potrebno dokumentacijo za uporabo. Pravijo, da se prihajajo sem igrati tudi otroci iz drugih vasi. Igrišče vzdržujejo in urejujejo sami.

Naštejejo mi dogodke, ki jih organizirajo v vaški skupnosti. Najprej je tu pust, ki se ga udeležijo predvsem otroci. Pred 1. majem postavijo mlaj in zakurijo kres.

Večje praznovanje organizirajo 29. junija, ko slavijo dan sv. Petra, vaškega zavetnika. Tu ne pozabijo omeniti zelo dobrega cerkvenega pevskega zbora, ki ga vodi domačinka in je tudi zelo aktiven. V božično-novoletnem času pa postavijo novoletno drevesce in prižgejo lučke. Letos so prvič organizirali Martinov pohod v okviru vaške skupnosti, ki je bil zelo uspešen.

Na koncu mi povedo, da imajo tudi

dve društvi. V Gabrovici je Razvojno in kulturno društvo Brce, ki deluje na področju vaške skupnosti. V društvu imajo zelo uspešno amatersko gledališko skupino »Brce«, ki deluje že 23 let in je poznana daleč naokoli, v Coljavi pa že 12 let deluje Društvo za razvoj kmetijstva in turizma Planta, ki se trudi za razvoj kmetijstva in turizma na celotnem območju Krasu in dosega lepe uspehe.

Iz vaških skupnosti

Spoštovane krajanke in krajanj VS Komen!

Članici in člani Odbora VS Komen se vam najprej vsem, ki ste nam zaupali svoje glasove in podporo, iskreno zahvaljujemo.

Redno se srečujemo z namenom delovanja v smeri rešitev in potreb vaščanov, ki bodo dvigovale kvaliteto bivanja in delovanja v našem kraju. Zavzeto in aktivno sodelujemo z županom ter Občino v okviru pristojnosti in možnosti z okrog 10.000 EUR letno glavarine, s katero razpolagamo. S svojimi pobudami prispevamo, da se v občinske plane uvrstijo tudi načrti in sredstva za njihovo izvedbo kot npr:

- ureditev medgeneracijskih parkovnih površin okrog kala Na lužah in občinskega zemljišča pri občinski stavbi ter nad cesto proti baru Paradiso,
- obnovitev parka ob vili Storič, sedaj zdravstveni dom (delo arhitekta Maksa Fabiani) in
- obnova kulturnega doma v Komnu.

Drugi naši cilji so:

- doseči urejenost Komna z okolico, ki naj bo vzor pri zbiranju odpadkov, urejenih ekoloških otokih ter urejenih vaških, obcestnih in drugih površinah; urediti ekološke otoke v Komnu in vaseh ob njem, da bodo zaprti in ne-

motečega izgleda, in vzpodbuditi zavedanje, da je smetenje ob cestah in drugod neprimerno;

- skrb za površinske vode in podtalnico pri vsakodnevnem ravnanju in da bi se vsi krajanj odpovedali kurjenju plastike v pečeh in na odprtem, zavedajoč se, da plastika pri nepravilnem izogrevanju spušča rakotvorne snovi in smrad v ozračje;
- usposobiti večnamensko igrišče za mladostnike za kulturnim domom;
- sprememba OPNja v smeri investitorju prijaznejših pogojev za novogradnjo;
- spodbuditi Občino, da sprejme ukrepe za mladim družinam bolj prijazne pogoje bivanja in delovanja v našem kraju.

V času našega delovanja smo usposobili razsvetlavo proti pokopališču, posadili rože v okrasna korita in posadili manjkajoče grmovje ob ograji centralne zbiralnice odpadkov. Prijavili smo načrt zasaditve mediteranskega rastlinja na terenu nekdanje stare šole, kot začasni okras do celovite rešitve trga. Prepričali smo župana o potrebnosti uvrstitve obnove parkovnih medgeneracijski površin v kandidature za sredstva iz EU skladov, enako tudi za obnovo parka ob vili Storič. Pobudo krajanov za pripravo dokumentacije igrišča za kulturnim domom smo prenesli županu in jo vztrajno podpiramo. Močno podpiramo tudi načrt obnove kulturnega doma v Komnu.

Pridobili smo gradbene ponudbe za obnovo treh eko otokov (za dvorano, na Lužah in ob vagi), ki jih bomo obnovili iz sredstev glavarine. Kljub razgovorom z lastniki zemljišč in sosedji zaenkrat nismo uspeli še doseči skupne rešitve pri po-

stavitvi eko otoka v Komnu proti Krajni vasi. Naleteli smo tudi na težave z možno lokacijo eko otoka v Divčih in v Komnu v smeri Sveto.

Ob tej priložnosti smo se dolžni zahvaliti krajanjam in krajanom, ki so nam pomagali zasaditi rože v korita in nato skrbeti zanje, režijskemu obratu za posaditev grmovnic ob ograji centralne zbiralnice, županu za njegovo pozornost do naših pobud in izvedbo ponovne priključitve razsvetljave proti pokopališču ter gospodu, ki je popravil račjo hišico ob kalu Na Lužah! Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste nam podali koristne pobude in predloge.

Pri uresničevanju skupnih ciljev se veselimo vaše podpore in vaših pobud.

Ob zaključku leta pa še iskreno voščilo.

Ko se prižgejo praznične luči,
misli potujejo med iskrene ljudi
in obiščejo stare prijatelje.
Vam je namenjeno veliko dobrih želja,
naj božič radost v hišo prinese,
novo leto pa obilo zdravja in sreče.

VO VS Komen za mandat 2019–2022
Darko, Irena, Primož, Nejc in Kristina

Obnova stare »šule« v Škrbini

V mesecu oktobru in novembru so potekala obnovitvena dela v Škrbini v stari šoli, tako jo namreč domačini imenujemo. Šola ima svojo zgodovino, a temu, za kar je bila zgrajena, ne služi že dolgo več. Zob časa jo je načel, zato je bila potreba po obnovi še toliko večja.

V njej je v zgornjih prostorih urejen razred, kot smo ga poznali v 60-letih letih prejšnjega stoletja. Spodnji prostori, ki zajemajo dvorano, sobo, predprostor in sanitarije, pa so bili potrebni obnove, razen kuhinje, ki je urejena in se uporablja

že dalj časa.

S pomočjo Občine Komen, ki je projekt finančno podprla, so se pričela dela. Obnovljeni so bili vsi prostori, urejena kanalizacija, električna in vodovodna napeljava, sanitarije ter preurejen vhod z vetrolovom. V sklopu šole je tudi oder, kjer je bilo potrebno urediti pod, električno napeljavo in del fasade.

V prihodnjih letih si želimo, da bi obnovili še fasado in streho šole, ker je dotrajana.

Veseli smo, da je ta sklop obnove uspel

in da bo šola na razpolago vsem vaščanom, ki jo bodo potrebovali za različne namene.

Besedilo in foto: Vaška skupnost Škrbina

Varovalna ograja na brežini potoka Branica

Sredi decembra lani smo Lisjačani dočakali ureditev leve brežine potoka Branica – pod vasjo.

Letos spomladi je brežina dobila še res lepo naravno varovalno ograjo.

Za to sta seveda zaslužna požrtvovalna vaščana Zdravko Trobec in Milovan Zorzut (novi predsednik VS). Niti ne štejeta več udarniških ur, namenjenih temu. Hvala jima.

Še prijetna novost: po dveh desetletjih smo Lisjačani in Čipejci ponovno skupaj z Braničarji martinovali v njihovi dvorani v Spodnji Branici. Povabila nas je nova predsednica VS Jana Možina. Res pohvalno in upamo, da bo še več prijetnih druženj ob različnih priložnostih.

Besedilo in foto: Klavdija Trobec

Da ne gre v pozabo

Četrto oktobrsko soboto smo v prostorih naše Stare šole skupaj z Zavodom dobra pot pripravili delavnico »Da ne gre v pozabo.« Kaj smo počeli? Opletali steklenice z bekinimi vitrami, kot so to počeli naši nonoti. Ker bi bilo prav res škoda, da bi ta starodavna veščina zamrla ... Delavnico sta vodili Jasmina Klopčič in

Janja Smrkolj, ki sta se te umetnosti naučili v Beli krajini in v Prekmurju, zdaj pa sta svoje znanje te ročne spretnosti nesebično prenesle tudi nam. V dobrih treh urah smo spoznali material, pripravo orodja in pripomočkov ter opletli vsak svojo flakšo. Priznamo, videti je veliko lažje, kot je v resnici. Prvi korak je seveda ceplje-

nje vej oziroma izdelava viter, s katerimi pletemo. Pri samem opletanju pa je treba zelo natančno in spretno razporediti beke okoli steklovine – v določenem številu, zaporedju in razdaljah – kar terja veliko zbranosti in potrpežljivosti. Vsaka napačna poteza namreč lahko vpliva na končni rezultat oziroma videz izdelka. Eni smo bili naposled s svojimi mojstrovina mi bolj zadovoljni, drugi manj, vsi pa veseli, da smo se naučili nečesa novega. In tokrat se nismo družili samo S'čani, pridružili so se nam tudi gostje od drugod, kar seveda pozdravljamo tudi v bodoče. Ob koncu delavnice pa je padla želja, da bi se v prihodnje naučili oplesti ali splesti še kakšnega drugega izdelka – denimo košarice ali tako imenovane »žbrince«. Ključno sporočilo naših učiteljic, ki drži kot pribito, pa: »Če ta delček naše dediščine približamo le enemu samemu človeku, je cilj dosežen.«

Besedilo in foto: Tjaša Dugulin za Društvo S'čanskih puntarjev

Pohod med kali in borovci

Bil je 20. oktober, nedelja, ki ni bila najbolj sončna, a ravno pravšnja za naš tradicionalni pohod po poti devetih kalov. Zbrali smo se pred kulturnim domom v Kobjeglavi in se nato vodeno podali na dvourni pohod, ki pelje po poti naravne in kulturne dediščine. Med potjo so pohodniki lahko skozi strokovno razlago Mateje Grmek podoživeli, kaj so kali v preteklosti pomenili za vaščane, in поблиže spoznali kraško kmečko arhitekturo.

Da med pohodom nismo izgubili moči, nas je ponekod ob kalih čakala okrepitev s sadjem, sokom, teranom in domačimi sladkimi dobrotami, ki so jih pripravili vaščani oziroma člani društva. Pohodniki so si lahko ob zaključku ogledali še krasno kraško domačijo Vande Mržek in cerkev sv. Mihaela. Lepo popoldne smo zaokorožili še s tradicionalno okusno joto in kozarčkom rujnega.

Poleg zgoraj omenjenega dogodka so

nas v začetku oktobra s predstavo Bosa v parku nasmejali člani gledališke skupine iz Prosvetnega društva Štandrež v režiji Janeza Starine.

Ob tej priliki pa bi se radi zahvalili tudi zagnani skupini vaščanov, ki skozi vse

leto skrbijo, da sta vasi Kobjeglava in Tupelče vedno lično urejeni in čisti.

Društvo Kraški slavček Kobjeglava -
Tupelče
Besedilo in foto: Ana Rojc

Predstavljamo vam

Mojster vrtov, primernih za Kras

Kdor ceni Kras, pozna njegove značilnosti, prepozna pestrost tega koščka Slovenije, spoštuje tradicijo in prizadevanja prednikov, je v mojih očeh vreden vsega spoštovanja. Če pri svojem delu upošteva vse navedeno, plemeniti Kras tudi za sedanjost in prihodnost. Tak je Borut Benedejčič, oblikovalec vrtov iz Škrbine.

Slovenci so ga spoznali, ko je leta 2009 prejel visoko priznanje za svoj Pepin kraški vrt na mednarodni razstavi vrtov

Hampton Court Palace Flower Show, tri leta zatem pa tudi za vrt Pepina zgodba na najbolj ugledni razstavi Chelsea Flower Show, prav tako v Londonu. Udeležba na razstavah je bila zanj izziv, kako v najbolj vrtnarski deželi na svetu prikazati delček naše tradicije, ki bo vključevala prikaz skromnega, trajnostnega načina podeželskega življenja, varčevanja z vodo in spretnosti uporabe osnovnega gradnika, torej kraškega kamna. Strogi angleški ocenjevalci so prepoznali te

odlike in nagradili omenjena prikaza tako kot tudi tretjega, Vodna postaja, na Chelsea Flower Showu leta 2015.

Kraševci ga poznajo že dlje, saj vrtove oblikuje, ureja in vzdržuje že skoraj dve desetletji. Po zaključenem študiju agronomije je sprva iskal delo v vinogradništvu, vendar ga ni našel, zato se je zaposlil v vrtnarskem podjetju na Tržaškem

Krasu. Tam je pridobil prve, dragocene izkušnje pri takšnem delu, kar mu je pozneje koristilo, ko se je pridružil sežanski Hortikulturi. Svoje podjetje za trajnostni razvoj okolja ProPepa je ustanovil leta 2013 in danes ureja vrtove s peterico pomočnikov.

Vmes sta s partnerko Tanjo Godnič precej potovala in nabirala vtise, tudi o pokrajinah, podobnih Krasu. Tega marsikdo primerja z italijansko Toskano, Borutu pa so, razumljivo, naše vasi bolj pri srcu kot toskanske. V kraških vaseh občuduje očitno obvladovanje stavbarstva z uporabo kamna, hkrati pa čuti v vaških jedrih nekaj osebnega, skromnega, težko opisljivega.

Navezanost na naravo in nagnjenost do rastlinstva sta prispevala k njegove-

mu vse globljemu poznavanju zelenega sveta. Kot otrok je pomagal grabiti okoliške gmajne; spominja se, kako je teta vztrajala, da je treba seči pod vsak grm in povleči k sebi vsako bilko – tako so nekoč s trudom gospodarili na revnih kraških tleh. Na njih uspevajo le tiste zeli in trave, ki zmorejo preživeti sušna poletja, vetrovne zime in se razraščati v tanki plasti prsti. Takšne odporne rastline, tako samonikle kot tiste z drugih koncev sveta, Borut sadi na domačem vrtu, jih opazuje in preizkuša. Preverjene vrste vnaša v zasaditve na vrtove svojih strank. Prav sušno podnebje in naraščajoče temperature sta zanj razloga, zaradi katerih lastnikom novih vrtov odsvetuje ureditev večjih površin intenzivno negovane trate na vrtu, kljub temu, da je dandanes na

voljo možnost vgradnje podzemnega zalivalnega sistema.

Njegovi vrtovi danes ležijo tako na slovenski kot na italijanski strani meje. Vsak od njih je nastal ob upoštevanju želja lastnikov, značilnosti lokacije in Borutove ustvarjalnosti. A zame je prav njegov domači vrt vrhunec njegove specifične kreativnosti. Ponuja vse, od pestrega nabora trajnic, primernih za kraško podnebje, oblikovane drevnine, peščene zastirke, možnosti za počitek in pripravo hrane do razgleda po okolici.

Žalostno dejstvo je, da v naši občini ni nobenega javnega prostora, na katerem bi Borut Benedejčič pustil svoj oblikovalski pečat.

Besedilo: Stane Sušnik

Foto: arhiv Propepa

Dekleti, ki sta z akrobatskimi triki in drogom navdušili Slovenijo

Štanjelka Eva Kobal in Solkanka Tinkara Loverčič sta v lanskem letu nastopili v šovu Slovenija ima talent in občinstvo navdušili s svojimi drznimi nastopi ob drogu. Z nami sta spregovorili o svojih začetkih, izkušnji v šovu ter o tem, kaj je pomembno, da na oder postavita dobro točko.

Kdo oziroma kaj vaju je navdušilo, da sta sploh poskusili s plesom ob drogu (pole danceom)?

Po prenehanju treniranja predhodnjih športov nisva mogli ostati brez dnevne aktivnosti. Ker mladi veliko časa preživimo na socialnih omrežjih, sva ravno tam naleteli na novo priložnost, ki se nama je ponudila ravno ob pravem trenutku. Udeležili sva se tedna odprtih vrat v bližnjem pole dance studiu (Sport and fit Gorizia), kjer sva se že ob prvem stiku z drogom popolnoma zaljubili v to umetnost.

Kako je prišlo do odločitve, da se preizkusita kot duet? Prebrala sem namreč, da sta v Sloveniji bili prvi plesni par ob drogu, torej sta navdih in morebitne zglede verjetno našli v tujini.

Foto: Kristjan Stepančič

Sprva sva trenirali kot posameznici, saj lahko v duetu plešeš šele, ko znaš večino osnovnih elementov za posameznike. Po enem letu treniranja naju je čakal prvi nastop, vsaka je pripravila točko, vendar se je nato porajala ideja o skupnem nastopu. Kot že vemo, je pri prvem nastopu vedno prisotno največ treme in strahu pred neuspehom, zato nama je skupna predstavitev predstavljala olajšavo, saj sva si tako druga drugi dajale podporo in seveda zmanjšale napetost ob samem nastopu. Vsi gledalci so bili navdušeni nad duom in so se vsakič znova veselili novih vragolij, ki jih bova pripravili, vsekakor pa nama je skupno plesanje predstavljalo večji izziv, bilo nama je veliko bolj zanimivo in tudi motivacija za treniranje je bila večja, saj sva podpirali druga drugo.

Lahko bi rekli, da sva prvi plesni par ob drogu v Sloveniji, ki se je javno predstavil,

vendar pa so že nekatera dekleta pred nama izvajala elemente v paru, vendar jim je bilo to kot dodatek na treningu in niso imele le-tega za prioriteto. Po šovu Slovenija ima talent pa se povpraševanje oziroma zanimanje za to vrsto pole danca povečuje.

Kot sta omenili, sta se Sloveniji predstavili v šovu Slovenija ima talent. Žal se v finale nista uvrstili, a s svojimi nastopi sta navdušili občinstvo in mu predstavili ples ob drogu. Kako danes gledata na celotno izkušnjo?

Celotna izkušnja je resnično nepozabna, saj nama je šov odprl vrata v svet. Dobili sva priložnost, da se predstaviva pred širšim občinstvom in pole dance predstaviva kot šport v vsej svoji širini. Kljub temu da je bil prvi korak težak, saj sva pred predstavitvijo na avdicijskem odru imele pred tem le 2 manjša nastopa in publika še zdaleč ni bila tako velika, pa sva ob koncu dobili ogromno podporo, številne pohvale in dodatno motivacijo za nadaljnji razvoj. Ko se danes ozreva nazaj, sva predvsem hvaležni, da sva naredili korak bližje najinim sanjam.

Letos sta se udeležili tudi hrvaške različice šova. Kakšen je bil odziv tam?

Tako je, letos sva tekmovalki v hrvaškem šovu (Supertalent), v katerem pa sva se že uvrstili v polfinale, ki bo v nedeljo, 15. decembra. Odziv žirije je bil več kot odličen, saj so bili nad najino "nevarnostjo" zelo navdušeni, prav tako pa je tudi publika ob stoječih ovacijah pokazala svoje zadovoljstvo. Kot tujki v

Foto: Iris Batista

njihovem šovu sva sprva bili zaskrbljeni glede odziva in podpore, vendar je bila le-ta nad pričakovanji oziroma boljša, kot sva si lahko predstavljali.

Ples ob drogu je sicer pogosto še vedno deležen predsodkov, veliko ljudi se niti ne zaveda koliko truda, treningov in trdega dela je vložnega v vajine nastope. Kako recimo izgledajo priprave na nastop na šovu, kot je Slovenija ima talent? Kaj je tisto, kar je najbolj pomembno, da nastop uspe?

Vsekakor je veliko truda in trdega dela vložnega v vse najine nastope, treninge in priprave na različna tekmovanja. Ključnega pomena pri pripravi sta volja in motivacija, ki ti vlivata moč. Veliko je tudi stresnih trenutkov ob slabih dnevih, ko ti kaj ne uspe oziroma ne gre po načrtih, vendar se morava znati pobrati in ponovno poizkusiti. Priprave na šov

Slovenija ima talent so trajale približno 3 mesece, saj sva želeli pokazati najino vztrajnost, natančnost in zanimivost. Najtežji del je vsekakor na začetku ob iskanju prave glasbene podlage, ki te bo navdihnili in se te dovolj dotaknila. Poleg tega je velikega pomena v najini točki čas in povezava elementov, saj je izvedba elementa veliko bolj kompleksnejša kot pri posamezni izvedbi. Vsekakor pa je najpomembnejše zaupanje, ki je glavni razlog, da lahko danes izvajava tako nevarne in drzne elemente, ki gledalce pustijo odprtih ust.

Kakšni so vajini načrti za prihodnost?

Najine sanje so usmerjene v največje svetovne cirkuse, kjer bi lahko sodelovali z umetniki iz celotnega sveta, prejeli novo znanje in seveda delali to, kar naju najbolj veseli. Začeli sva z širjenjem najinega znanja, saj sva mnjenja, da moreva kot artistki obvladati več različnih disciplin in ne le ene same, vendar pa sva na poti vedno skupaj kot duet. Tako sva se poizkusili še v preostalih zračnih disciplinah, kot so na primer: aerial straps, hoop, flying pole (leteči drog) ...

Poleg tega pa veliko sodelujeva z zmagovalko šova Tjašo Dobravec, ki nama pomaga na najini poti in naju usmerja k novemu znanju. V Woop trampulin parku pa nama Tomaž Kranjec pomaga pri ustvarjanju novih idej, ki so izven okvirjev in nama predstavljajo izziv, a hkrati pri tem neizmerno uživava.

Eva in Tinkara, najlepša hvala za pogovor. Želim vama vse najboljše na vajini poti. Naj bo polna uspehov in nepozabnih trenutkov.

Heidi Vrčon

Ona in jaz – zbirka kratkih zgodb izpod peresa Tatjane Leskošek Denišlič je ugledala luč sveta

V toplem popoldnevu druge sobote v juniju smo se zbrali na Zegovem borjaču v Kobjeglavi.

Mogočna stara drevesa in značilna kraška hiša nekdanjih bogatih lastnikov so pričarali tisto pravo vzdušje, ki se je obetal na vabilu, kot je zapisala avtorica, prim. mag. Tatjana Leskošek Denišlič, dr. dent. med.: »Kras niso le debeli zidovi in majhna okna. Je pokrajina živordeče zemlje, polna sonca in razkošnih zelenih ponjav lastnikov s trto, kjer prevetriš možgane, čeprav burja, ki jo globoko spoštujem, ni več njen zaščitni znak.« (Vesna Banko, Zdravniški vestnik, julij–avgust 2019)

Kratke zgodbe, ki so nastale izpod peresa Tatjane Leskošek Denišlič in so bile tudi že nagrajene za Onino pero iz razpisov v reviji Ona in Onaplust, so v veliki meri vplivale na Tatjano in njeno ustvarjanje in zato tudi ni naključje, da je ime

knjižice oziroma zbirka kratkih zgodb Ona in jaz.

Skozi njih lahko podoživimo občutja in domišljijo avtorice, ki išče navdih v realnih življenjskih, vsakodnevnih situacijah in tudi teh, ki izvirajo iz skritih notranjih misli ter osebnih želja. Odkar je v pokoju, biva v Kobjeglavi na Krasu, zato je tudi svojo inspiracijo našla v kraški pokrajini in ljudeh, ki bivamo na tem zahodnem koščku Slovenije, kar lahko bralec skozi njene besede to tudi zares občuti.

Predstavitve knjižice se je udeležilo veliko število ljudi. Pogovor z avtorico Tatjano je vodila Vesna Grmek, za glasbeni vložek pa je s svojimi avtorskimi skladbami ob spremljavi kitarista poskrbela nadarjena pevka Mojca Štoka iz Krajne vasi, ki ustvarja pod umetniškim imenom Moya.

Krasno popoldne je bilo sklenjeno z druženjem in bogato pogostitvijo, ki so

jo skoraj v celoti pripravile skrbne roke domačink.

Knjižica je bila izdana preko kulturnega društva Kraški slavček, lektorja pa sta bila Katarina Jovanovič in Rok Furlan, ki je tudi zgodbe uredil v smiselno zaporedje. Za oblikovanje knjižice in naslovnice je poskrbela Ana Rojc, prelom in tisk pa je delo tiskarne Cicero iz Begunj.

V kolikor se zanimате za nakup knjige, si jo lahko zagotovite, če pošljete vaše povpraševanje na kraski.slavcek@gmail.com ali pa pokličete na tel.št. 040 277 337 (Erika).

Cena knjige je 7 eur, avtorica pa se hvaležno odpoveduje honorarju od prodaje v korist društva, za kar se ji iz srca zahvaljujemo.

Društvo Kraški slavček Kobjeglava -
Tupelče

Besedilo: Ana Rojc

Foto: arhiv Tatjane Leskošek Denišlič,
Ana Rojc

Burjina glasba

Mednarodno tekmovanje pihalnih orkestrov Grafenegg 2019

V enkratnem projektu, ki smo se ga lotili godbeniki na Krasu in Brkinih, je sodelovalo 80 mladih glasbenikov do trideset let. Konec avgusta letos smo v idiličnem Štanjelu pričeli z vajami regijskega pihalnega orkestra Krasa in Brkinov. Celodnevne vaje so pod vodstvom Matije Tavčarja, ki je bil izbran za dirigenta, potekale v združenem domu in osnovni šoli. Dirigentu so veliko pomagali naši študentje, ki so vodili sekcijske vaje, pri nizkih trobilih,

pa jim je pomagal tudi ravnatelj GŠ Sežana, g. Ivo Bašič. V sklopu samih priprav na omenjeno tekmovanje so bili predvideni tudi koncerti, da bi bili kar se da najbolje pripravljeni za tekmovanje.

Prvi koncert je bil takoj po zaključku intenzivnih vaj v amfiteatru Kosovelovega doma. Štrinajst dni kasneje smo še enkrat ponovili koncert na velikem odru Kosovelovega doma. Na obeh koncertih pa je z nami sodeloval orkester, ki je rav-

no tako nastal letos na festivalu Musikras v Štanjelu. Dirigent orkestra Musikras je bil Tomaž Škamperle. Naš tretji koncert je bil v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu, saj so nas tja povabili iz tržaškega orkestra Arcobaleno. Tik pred odhodom na tekmovanje pa smo imeli generalko pred domačim občinstvom v dvorani v Kobjeglavi. Vsi nastopi so bili odigrani v različnih dvoranah, kar pa je zelo koristilo našim mladim godbenikom pri hitrem

prilagajanju na različne akustične prostore. Tudi to spada v del prepotrebni izkušenj za mlade glasbenike.

V petek, 25. oktobra, sta proti Avstriji odpeljala dva avtobusa godbenikov in spremstva iz Komna, Sežane, Hrpelj in Divače. V soboto pa sta se jim pridružila še dva spremljevalna avtobusa, ki so ju v lastni režiji napolnili ostali člani orkestru, starši ter podporniki društev. Člani Regijskega pihalnega orkestra Krasa in Brkinov smo bili nastanjeni v mladinskem hotelu v Tullnu – udovito mesto ob Donavi, kjer smo v eni izmed srednjih šol prvi dan uspeli opraviti še zadnjo vajo. Šele na tisti vaji smo bili prvič kompletni z vsemi študenti, ki so se nam pridružili. V zasedbi smo imeli kar 13 akademikov, ki so prav zaradi tekmovanja pripotovali iz Lugana, Dunaja, Hanovra, Linza, da bi lahko sodelovali pri tem enkratnem projektu. V soboto, 26. oktobra, je potekalo mednarodno tekmovanje v Grafenegg – v čudovitem kraju, krasni dvorani in, da ne pozabimo, v najvišji težavnostni kategoriji. Prvotno je bilo predvidenih enajst orkestru, a so nekateri odstopili, zato je v tekmovalnem delu sodelovalo le šest orkestru. Med temi pa lahko zagotovo potrdimo, da je bil naš orkester absolutno najmlajši, na kar je opozoril tudi skladatelj obvezne skladbe, g. Einstein Tomas Doss, ki je bil tudi član petčlanske žirije. Vsi člani žirije so bili presenečeni nad zrelostjo izvedbe tekmovalnega

programa našega orkestra. Glede na težavnost in dejstvo, da so v naši kategoriji tekmovali najboljši orkestri iz Avstrije, smo lahko zelo ponosni na osvojenih 83 točk in 6. mesto. Velik uspeh pa si lahko pripišemo ravno pri ideji združevanja, ki se je pokazala za zelo pozitivno. Med glasbeniki so se v teh slabih treh mesecih stkala prijateljstva in za marsikoga je to enkratna izkušnja igranja v tako številnem orkestru ter na tako visokem nivoju. Velik poklon gre dirigentu Matiji Tavčarju, ki je znal vzpostaviti pravo vzdušje in energijo, ki je v skupnem muziciranju pripomogla k tako uspešnemu nastopu. Večji organizacijski del je imela tudi Glas-

bena šola Sežana, ki je v povezavi z vsemi štirimi občinami (Sežana, Komen, Divača in Hrpelje-Kozina) nekako skrbela za finančno konstrukcijo. Naš projekt ni bil poceni, je pa zagotovo eden najlepših dokazov, da imamo odlično Glasbeno šolo v Sežani ter odlične pihalne orkestre po občinah. Vsako takšno povezovanje in sodelovanje med nami pa je velika naložba za prihodnost. Skupaj smo močnejši in boljši. Še enkrat hvala obema županoma ter županjama za podporo in Vladislavi Navotnik, vodji območne izpostave Javnega slada, za ljubiteljsko kulturo iz Sežane.

Besedilo: Ivo Bašič, ravnatelj Glasbene šole Sežana

Harmonikarski orkester InMusic

V Pragi osvojili zlato

Harmonikarski orkester InMusic iz Sežane je v soboto, 2. novembra 2019, na mednarodnem festivalu harmonike v Pragi osvojil zlato nagrado.

Harmonikarski orkester, ki deluje pod okriljem Glasbenega društva InMusic iz Sežane in ga sestavljajo mladi ljubiteljski glasbeniki s Krasa, Brkinov, Vrhov

in Zamejstva, je pred dnevi na festivalu International Accordion Days in Prague v najelitnejši XIII. kategoriji, v kateri nastopajo predvsem akademski orkestri, osvojil 2. mesto in zlato nagrado. Mlad sežanski orkester, ki ga vodi priznana sežanska glasbenica, prof. Mikela Uršič, in je nastal šele pred dvema letoma, je v zelo zahtevni konkurenci tako požel nesluten uspeh.

Petnajst primorskih glasbenikov se je na tekmovanju predstavilo z zelo raznolikim in zahtevnim programom. Zaigrali so Bachovo Schafe können sicher weiden iz Kantate št. 208, Watsonovo skladbo Pease in Kosoričev Fairytale of modern era. Na tekmovanju jih je spodbujala tudi veleposlanica Republike Slovenije v Pragi,

mag. Tanja Strniša, ki je članom orkestra izrekla dobrodošlico v Pragi in jim navdušena čestitala ob izjemnem rezultatu.

Člani harmonikarskega orkestra pa ne spijo na lovorikah, temveč že smelo snujejo načrte za prihodnost. Orkestraše namreč družijo ljubezen do glasbe in ustvar-

janja, želja po izpopolnjevanju znanja in širjenju kulture ter umetnosti med ljudmi, zaradi katere nadaljujejo s svojim delom, in kmalu jih bomo lahko spet slišali.

Uspeh harmonikarskega orkestra InMusic na tekmovanju v Pragi se pridružuje uspehu Regijskega pihalnega or-

kestra Krasa in Brkinov na tekmovanju v Avstriji, kar dokazuje, da imajo glasba in mladi kraško-brkinski glasbeniki velik potencial, kar uresničuje pregovor, da je v slogi moč.

Besedilo: Erik Novak

Foto: Ana Novak

Nastop v predsedniški palači

V soboto, 23. novembra 2019, so na dnevu odprtih vrat v čast praznika dneva Rudolfa Maistra v predsedniški palači v Ljubljani pod taktirko Mikele Uršič zazvenele melodije harmonikarskega orkestra InMusic.

Harmonikarski orkester InMusic je v začetku novembra osvojil zlato nagrado v

najvišji kategoriji na mednarodnem tekmovanju v Pragi, kar je bil tudi povod za nastop v Kristalni dvorani predsedniške palače v Ljubljani. Orkester se je v soboto skupaj s svojimi zvestimi podporniki odpravil v Ljubljano in zaigral na kulturnem programu ob Dnevu odprtih vrat Urada predsednika Republike Slovenije

v počastitev državnega praznika, dneva Rudolfa Maistra. V palači je goste in orkestraše v odsotnosti predsednika republike sprejela prva dama, gospa Tanja Pečar, ki je zbranim čestitala ob državnem prazniku in jim prenesla nekaj predsedniških razmišljanj ob prazniku. Orkester se je nato publiko predstavil z delom tekmovalnega programa, ki ga je izvedel v Pragi; za nekoliko bolj sproščeno vzdušje v dvorani pa je poskrbel še z venčkom klasičnih uspešnic. Po končanem kulturnem programu so si navzoči ogledali protokolarni salone predsedniške palače, pisarno predsednika republike, protokolarna darila ter menjavo častne straže garde Slovenske vojske.

Harmonikarski orkester InMusic je izredno počaščen, da je lahko nastopal v palači najvišjega predstavnika naše države; ta nastop je tako harmonikašem kot tudi njihovi dirigentki vliel veliko poguma za nadaljnje delo in izzive.

Besedilo: Erik Novak

Foto: Ana Novak

Uspešen tekmovalni debut mladinskega pevskega zbora Borea

V nedeljo, 24. novembra 2019, se je Mladinski pevski zbor Borea, ki deluje v okviru Glasbenega društva InMusic iz Sežane in ga vodi Polona Prosen, udeležil Regijskega tekmovanja odraslih pevskih zasedb v Postojni, kjer je osvojil odlično srebrno nagrado.

Dvajsetčlanski mladinski zbor, ki ga sestavljajo skorajda izključno dijaki ter študentje in je septembra okreplil svoje vrste s kar šestimi novimi pevkami, se je v skladu z društveno vizijo odločil, da bo v letošnji sezoni izstopil iz cone udobja in poiskal večji izziv, s pomočjo katerega bi prenesel svoje delovanje na višjo raven. Ker se zbor zaradi starosti nekaterih članov ne more udeležiti mladinskega

tekmovanja, je kljub pomislekom strokovnjakov za svoj debut na tekmovanjih za izziv izbral postojnsko regijsko tekmovanje odraslih zborov.

Mladinski zbor je v sklopu priprav na tekmovanje organiziral tudi celodnevni strokovni seminar vokalne tehnike z Martino Burger, uspešno operno pevko in učiteljico vokalne tehnike, ki je mlade pevce naučila veliko novih tehnik in vaj

ter tako izboljšala kakovost tehnike petja članov zbora. Pevci so na seminarju marljivo sodelovali z učiteljico, da se je njihov trud izplačal, pa dokazuje tudi srebro iz Postojne.

Z uspešno udeležbo na tekmovanju v Postojni se je mlad in mladosten sežanski zbor, ki šteje komajda 2 pomladi in čigar povprečna starost članov le za las presega 19 let, postavil na zemljevid

med uveljavljene, uspešne in priznane primorske zборе, kar so opazili in pohvalili številni poslušalci nedeljskega tekmovanja. Mladi pevci se zelo veselijo uspeha na svojem prvem tekmovanju in pogumno korakajo novim koncertom in izzivom naproti.

Besedilo: Erik Novak

Foto: Jani Klančič

Društveno

Nagradni izlet mladih PGD Komen ter srečanje gasilske mladine Kraške gasilske zveze v Komnu

V soboto, 7. septembra 2019, so mentorji PGD Komen organizirali izlet gasilske mladine našega društva za nagrado za vse aktivnosti, ki jih mladi prispevajo naši organizaciji. Ogledali smo si Gasilsko brigado Ljubljana (GBL), ki je največja poklicna gasilska enota v Sloveniji. Predstavili so nam organizacijo enote, zgodovino, opremo in vozila v enoti. Najbolj navdušeni pa smo bili nad starodobniki. Po ogledu GBL je sledil del izleta, namenjen zabavi v Vodnem mestu Atlantis, kjer smo otroci in mentorji uživali v vodnih aktivnostih, ki so tam na razpolago. Po napornem plavanju, spuščanju po toboganih in drugih dogodbivščinah smo se odpravili do »Julči«, kjer smo se pogostili s picami velikankami, ki so otroke navdušile tako z velikostjo kot tudi z okusom.

V soboto, 5. oktobra, smo mentorji PGD

Komen pripravili srečanje mladine za celotno Kraško gasilsko zvezo. Zbrali smo se v Tomačevici pri vaškem domu. Po uvodnih pozdravih predsednice mladinske ko-

misije PGD Komen Urše Trobec, predsednice mladinske komisije Kraške gasilske zveze in predsednika Kraške gasilske zveze so se otroci in mentorji razporedili po skupinah in se odpravili na orientacijski pohod. Na pohodu so se otroci preizkusili na dveh točkah. Ena izmed točk je bila vaja z vedrovko, ki jo pionirji izvajajo na tekmovanjih, le da so imeli tokrat vsi člani, razen enega, zavezane oči. Tisti, ki ni imel zavezanih oči, je ostale z govorom usmerjal, kam morajo iti in kaj morajo početi, da bodo zbili tarčo. Vsem je šla vaja zelo dobro. Po pohodu smo imeli druženje, družabne igre in kosilo, pozabili pa nismo niti na gasilsko fotografijo. Ob zaključku druženja je vsak otrok za spomin dobil svoj nahrbtnik. Druženje mladine Kraške gasilske zveze je dogodek, namenjen predvsem zabavi otrok ob tem pa tudi sklepanju novih prijateljstev. Srečanja se je udeležilo 140 otrok in 30 mentorjev iz celotne Kraške gasilske zveze.

Besedilo in foto: PGD Komen

Za PGD Komen se izteka še eno uspešno leto

Leto 2019 se počasi izteka in gasilci PGD Komen ga zaključujemo uspešno; od uspešnih intervencij, izobraževanj, usposabljanj do mnogih medalj in pokalov, ki so jih dosegli tako člani kot mladina PGD Komen. Slednja vedno znova dokazuje, da je društvo pripravljeno na bodoče izzive, ne glede na to, kakšni bodo. Verjamem, da je vsak od nas na svoj način ponosen na svoj prispevek k društvu. Prostovoljne ure, čas, energija, volja, znanje in pogum so zagotovo tiste vrline vsakega izmed nas gasilcev, na katere smo upravičeno ponosni in s katerimi dosegamo uspehe v tej prostovoljni dejavnosti.

Tako kot pretekla leta smo nadaljevali izobraževanje in usposabljanje operativnih gasilcev. Udeležili smo se izobraževanj, ki jih je organizirala Kraška gasilska zveza, Obalno-kraška regija in tečajev za pridobitev specialnosti v sklopu Gasilske šole v izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu in v Sežani. Udeležili smo se tekmovanja na nivoju Kraške gasilske zveze, ki je potekalo v Materiji, in regijskega tekmovanja, ki je potekalo v sklopu Bogatajevih dni zaščite in reševanja v Postojni.

Gasilci PGD Komen smo imeli do konca meseca decembra 2019 46 intervencij. Tako smo 15 krat intervenirali v naravnem okolju, 4 krat posredovali pri stavbnih požarih, skupaj z ZGRS Sežana smo 6 krat posredovali ob prometnih nesrečah, tehnično pomoč smo nudili 17 krat, 1 krat smo nudili pomoč reševalcem, 1 krat smo intervenirali na požarih

prometnih sredstev in 2 krat smo iskali pogrešano osebo. V občini Komen smo intervenirali 37 krat, 2 krat smo odšli na pomoč gasilcem v občino Divača, 1 krat smo nudili pomoč gasilcem v občini Sežana in po 1 krat smo odšli na pomoč gasilcem v občine Miren-Kostanjevica, Piran, Cerknica, Hrpelje-Kozina in 1 krat smo nudili pomoč v Republiki Italiji.

Seveda smo gasilci sodelovali tudi na ostalih dogodkih, kot so: sodelovanje z Osnovno šolo Komen in Podružnično šolo v Štanjelu, sodelovali smo z vrtcema v Komnu in Štanjelu, z lastnim delom smo si obnovili notranjost gasilskega doma, po vseh vaških skupnostih smo organizirali vaje in predavanja iz temeljnih postopkov oživljanja (nekateri VS obiščemo v naslednjem letu), organizirali smo strokovno ekskurzijo za društvo, sodelovali smo na paradi ob 150 letnici gasilstva na Slovenskem, udeležili smo se Florianove svete maše, udeležili smo se preverjanja prve pomoči v Pivki in še bi lahko naštevali.

Ob povečani požarni ogroženosti naravnega okolja smo izvajali nadzor nad območjem Občine Komen ter obveščali občane. V oktobru smo izvedli gasilsko vajo v štanjelskem gradu, ki je odlično uspela. V sklopu vaj Kraške gasilske zveze smo sodelovali tudi na gasilski vaji »železniška nesreča« v Divači.

Kot je zaznati iz zapisanega, smo bili članice in člani našega društva na vseh področjih dejavni skozi celo leto in smo za delo v PGD Komen porabili ogromno prostovoljnih delavnih ur. Svoj prosti

čas, odrekjanja, zamisli, druženje, pomoč, pripravljenost, in še bi lahko naštevali, so vrline vsakega posameznika, ki je del življenja pripravljen prostovoljno žrtvovati za druge.

Prostovoljni gasilci smo kapital, ki ga ni mogoče nadomestiti z ničemer, zato se ob tej priložnosti zahvaljujemo vsem našim članom in vam, občanom, ki ste, oziroma so nam priskočili na pomoč s svojimi prostovoljnimi prispevki. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki namenite svojih 0,5 % dohodnine našemu gasilskemu društvu. Več o nas in našem delovanju si lahko preberete na spletni strani društva www.pgdkomen.si.

Prostovoljno gasilsko društvo Komen vam ob izteku leta želi vesele in blagoslovljene božične praznike ter srečno, varno in vse dobro v letu 2020.

Besedilo in foto: PGD Komen

Zlato priznanje na državnem srečanju folklornih skupin

Člani KD Karla Štreklja smo 26. oktobra letos nastopili na državnem Maroltovem srečanju folklornih skupin, kjer smo pre-

jeli zlato priznanje. Na območnih Maroltovih srečanjih je letos sodelovalo 200 skupin, na regijski nivo se jih je uvrstilo

60, 12 najboljših pa se je predstavilo na državnem srečanju v Žalcu.

Besedilo in foto: Vid Sorta, predsednik

Društvo izgnancev 1941–1945 KO Komen

Leto je naokrog in ponovno je čas, da se ozremo na naše delo. V društvu smo tekom leta pripravili razna srečanja in izlet. 15. februarja 2019 je minilo 75 let, ko so bile naše vasi požgane, domačini pa pregnani. Na ta dan smo skupaj z našo osnovno šolo pripravili spominsko prireditev in občni zbor.

Letošnje leto smo obeležili tudi z obiskom Bavarske in Neumarkta, krajev, kamor smo bili leta 1944 izgnani. Tam smo se poklonili vsem našim ljudem, ki so za vedno ostali v Nemčiji.

Ob dnevu slovenskih izgnancev, 7. junija, smo pripravili srečanje z učenci komenske osnovne šole. Letos je svojo

zgodbo našim osnovnošolcem povedala članica našega društva, izgnanka Marija Pavlin Kovačič, ki so jo učenci z zanimanjem poslušali. Tudi v spomin in opomin, da se kaj podobnega nikoli več ne zgodi.

Prav tako smo v sklopu občinskega praznika in dneva državnosti organizirali tradicionalni pohod po poteh požganih vasi skupaj z Občino Komen, VS Komen, Tomačevica, Mali Dol in Društvom Komenski Kras 91, ki smo ga zaključili z nastopom naše Erne in plesne skupine društva Be Funky, sekcija upokojenke. Pohoda se je udeležil tudi zgodovinar Ivan Vogrič, avtor knjige Organizacija Bobri, ki jo je spomladi predstavil v Nab-

Utrinki iz pohoda po poteh požganih vasi

Obisk Regensburga

Utrinki iz pohoda po poteh požganih vasi

režini.

Ob dnevu mrtvih smo s spomnili vseh naših umrlih v tujini in doma. Poklonili smo se jim pri spomenikih in na pokopališču s cvetjem in prižigom sveč.

V mesecu decembru vedno običajemo in obdarimo naše člane, starejše od 85 let, bolne člane v varstvenih domovih in

na domu. Tako je tudi letos.

V letu 2020 želimo za 15. februar ob spominski prireditvi in 75. letnici vrnitve iz pregnanstva pripraviti srečanje vseh naših še živečih članov društva. Zato že sedaj apeliramo na njihove svojce, prijatelje, znanke, sosede – pripeljite jih na spominsko slovesnost in druženje.

Spoštovani izgnanci, begunci in občani naše občine, najdragocenejšje je zdravje, mir in v svobodi živeti v svoji domovini. Voščimo vam prijetne božične praznike in srečno, zdravo, mirno in veselo leto 2020.

Besedilo: Sabina Godnič, UO, NO društva izgnancev 1941–1945 KO Komen

Foto: Martina Godnič

Združevanje upokojencev Krasa in Brkinov

V štirih občinskih društvih upokojencev (Komen, Sežana, Divača in Hrpelje-Kozina) deluje približno dva tisoč članov. Na pobudo predsednika divaškega društva upokojencev Stojana Cerkenika so se 9. oktobra 2019 v Divači zbrali še predsedniki Ivan Vodopivec iz Sežane, Milan Rudež iz Komna in Janja Babič iz hrpeljsko-kozinske občine in se pogovorili o težavah upokojencev Krasa in Brkinov, predvsem pa v želji, da se medsebojno povežejo in skupaj načrtujejo skupne aktivnosti.

Največje število članstva beleži sežansko DU, ki šteje okrog 1100 članov, po 400 in 300 jih imata DU Komen in Hrpelje-Kozina, 170 pa divaško DU.

V skupnem nastopanju vidijo predvsem skrb za boljšo kakovost življenja upokojencev, je poudaril Vodopivec, ki v sežanskem društvu skrbi predvsem za zdraviliški turizem. Stične točke obstajajo predvsem na področju športa, kulture, obveščanja, izletniške dejavnosti in priprave programov za črpanje evropskih sredstev. Na splošno pa se upo-

kojenci čutijo zapostavljene in prezrte v družbeni vlogi, čeprav imajo veliko izkušenj in znanja. Politika jih najbolj potrebuje pred volitvami, izpolnjevanje političnih obljub pa je dokaj klavrno. Pohvalili so dobro delo Zavoda Sopotniki, zavoda za medgeneracijsko sodelovanje, ki ponuja brezplačne prevoze za starejše. Z izjemo Sežane v ostalih treh občinah nimajo svojega doma upokojencev, ki bi bil prav gotovo potreben v teh časih, ko se naša družba stara, mladi pa nimajo časa in denarja za skrb za svoje ostarele in bolne starše. Zato bi domove za starejše potrebovali na Kozini, v Divači in Komnu. Na Komenskem se lahko pohvalijo z dobro balinarsko ekipo, na Kozinskem pa že imajo prostorske rešitve, kje bi postavili dom upokojencev. Skoraj v vseh občinah se srečujejo s prostorskimi kot tudi finančnimi težavami, saj jim lokalne skupnosti namenjajo manj sredstev.

Tako načrtujejo, da bi prvo sodelovanje vseh štirih društev posvetili društvom in članom. Hkrati pa se zavedajo, da so združeni močnejši. Načrtujejo ustanovitev medobčinske zveze društev upokojencev Krasa in Brkinov.

Besedilo in foto: Olga Knez

Aktivnosti KRD Brce

KRD »Brce« iz Gabrovice pri Komnu je s svojo komedijo »KRAŠKE INTRIGE« v režiji Andreja Zalesjaka v mesecu novembru uprizorilo že 20. ponovitev.

Sodelovali smo na 58. Linhartovem srečanju – festival gledaliških skupin Slovenije 2019, na katerem smo se uvrstili na regijsko Linhartovo srečanje; na 13. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah; 32. Čufarjevih dnevih – festival ljubiteljskih gledališč na Jesenicah, kjer smo imeli kar tri nominacije: »KRAŠKE INTRIGE« za najbolj-

Skupinska fotografija s prvega martinovega pohoda.

šo predstavo po oceni strokovne žirije, Joško Okretič za najboljšo moško vlogo, Branka Guštin je prejela nagrado za najboljšo žensko vlogo, posebno nagrado pa je prejel ženski del ansambla.

Začeli smo s 1. sezono gledališkega abonmaja. V oktobru smo v Kobjeglavi gostili gledališko skupino iz Dekanov, v

novembru pa gledališko društvo Kontra-da Kanal. Čakata nas še dve predstavi v januarju in februarju. Publika se je dobro odzvala in nas s svojim obiskom prijetno presenetila.

Na martinovo nedeljo je KRD Brce v sodelovanju z Vaško skupnostjo Gabrovica-Coljava organiziralo 1. martinov po-

hod, ki se ga je udeležilo 63 pohodnikov. Zbrali smo se pred vaškim domom, pot nadaljevali v Coljavo, v Kosovelje in se po stari železniški progi – feldbanu vrnili v Gabrovico, kjer smo ob pokušini vin in drugih dobrotah naših gospodinj preživeli lepo martinovo nedeljo.

Besedilo in foto: KRD Brce

Povezali tri Marijina svetišča

Konec oktobra se je planinska sekcija Društva ljubiteljev in lastnikov vozil Alfa Romeo Kraški gadi odpravila od cerkvice Marijinega Celja na Ligu čez Sveto Goro do cerkve Marije Oberšljanske v Tomačevici.

Zgodba se je začela avgusta pred sedmimi leti, ko so se Kraški gadje na poti na Triglav ustavili še na 681 m visoki Sveti Gori, kjer stoji ena najbolj priljubljenih primorskih cerkva. Takrat jih je na vrhu z nasmehom na obrazu in »zdravilom« v rokah, s svetogorsko pokoro, pričakal pater Bogdan Knavs, ki je podpisal tudi

Listino prijateljstva in sodelovanja.

Takrat sklenjeno prijateljstvo so Kraški gadje kronali z vnovičnim obiskom patrov na Sveti Gori oktobra letos, ko so na pobudo Marijana Zege prehodili pot od cerkve Marijino Celje v Ligo do cerkve Marije Oberšljanske v Tomačevici. Staro Goro nad Čedadom, Marijino Celje in Sveto Goro povezuje zanimiva tematska pot. Pot je pohodnike vodila po urejenih makadamskih poteh in v daljavi so že lahko videli vse bolj jasen obris znamenite svetogorske cerkve.

Cilj je bil dosežen v popoldanskih urah,

ko je pohodnike sprejela skupina patrov, ki je pohodnikom in njihovim spremljevalcem pokazala prenočišče in kuhinjo. V njej je znana kraška gostinka in mojstrica Aleksandra Pelicon s pomočjo Darčija in Danile Peric pripravila okusno kraško pogostitev. Večer se je zaključil v zabavnem vzdušju, obujanju spominov na prvo srečanje in obljuba, da to ne sme biti zadnje tovrstno druženje. Kraški gadje bodo v prihodnjih letih gotovo povezali še kako Marijino cerkev v bližnji in širši okolici.

Naslednjega dne so Kraški gadje pot nadaljevali čez Novo Gorico in Trstelj vse do cerkve Marije Oberšljanske v Tomačevici, kjer so jim za konec pohoda pripravili pogostitev še domačini. V imenu pohodnikov se zato najlepše zahvaljujemo našim gostiteljem s patrom Bogdanom Knavsom na čelu, Adrijani Konjedič za vsestransko podporo, Aleksandri Pelicon za kraško večerjo na Sveti Gori, Darčiju in Danili Peric, ker vedno priskočita na pomoč, ko ju rabimo, Tomačevljanom za sprejem doma, Miranu Pavšiču za pogostitev na poti in Danijelu Božiču za transportne storitve.

Besedilo in foto: Kraški gadje

Zavedanje dediščine

Zavod Krasen Kras, Društvo Zlata kangelica in Slovensko muzejsko društvo so s pomočjo KS Dutovlje dne 19. novembra letos v Bunčetovi domačiji v Dutovljah in 20. novembra v Volčjem Gradu uspešno izpeljali odmevno in dobro obiskano dvodnevno mednarodno delavnico Zavedanje dediščine. Na delavnici sta sodelovala najboljša britanska strokovnjaka za interpretacijo dediščine Susan Cross in Peter Philipson ter domači strokovnjaki za dediščino: Verena Perko, Marjeta Keršič Svetel in Jelka Pirkovič. Britanska strokovnjaka sta s konkretnimi primeri in na

razumljiv način iz prakse podajala raznovrstne primere, kako z uporabo interpretacijskih metod obiskovalcem – turistom na zanimiv način približati in predstaviti značilnosti kulturne in naravne dediščine. Dan za tem, 20. novembra 2019, smo si udeleženci in situ ogledali slikovito prazgodovinsko gradišče Debela griža pri Volčjem Gradu – Skupno odkrivanje kraških čudes z Goranom Živcem in strokovnjaki za naravno in kulturno dediščino. Zanimiva predavanja v Dutovljah, ogled Debele griže in odlične izkušnje s področja interpretacije dediščine britanskih predavateljev Susan Cross in Petra Philipsona so v prostorih ob Mržkovi hiši v Volčjem Gradu vzpodbudila živahno razpravo, kako s pomočjo interpretacije približati bogato kulturno in naravno de-

diščino širši javnosti. Po besedah glavne pobudnice delavnic, ddr. Verene Perko, je bil to dogodek, ki je najverjetneje pre-

lomnega pomena za prihodnost naše dediščine.

Besedilo in foto: Dejan Vončina, Zavod Krasen Kras

Čebelarsko društvo Sežana na strokovni ekskurziji po Dolenjskem

Čebelarsko društvo Sežana je drugo soboto v mesecu septembru izkoristilo za svojo strokovno ekskurzijo. Za destinacijo so si tokrat izbrali Novo mesto z okolico. Po poti se jim je pridružil še čebelar Anton Koželj iz kraja Šmarje-Sap, ki jih je vodil in spremljal skozi celotno ekskurzijo. Najprej so si v kraju Grm Novo mesto ogledali posestvo kmetijske šole in biotehniške gimnazije, ki se nahaja na čudoviti lokaciji, ki jo objema v vsej svoji lepoti, okolje pa spodbuja kakovostne učne procese, obenem omogoča dobro počutje in ustvarjalnost dijakov in študentov. V okviru vzgojno-izobraževalnega dela sami predelujejo mleko, mlečne

izdelke, meso in sadje za lastno oskrbo. Posodobili so vinsko klet, obnovili vinograde in sadovnjake, sledila je tudi pokušina različnih vrst dolenjskih vin, ki jih pridelujejo sami. V bližini šole so si ogledali tudi zelišča in šolski čebelnjak, kjer je čebelar Franc Kobe, ki že vrsto let vodi tudi čebelarski krožek, povedal nekaj o ekološkem čebelarjenju in primerih dobre prakse. Kasneje so se odpeljali še na ogled njegovega čebelnjaka v sosednji vasi, kjer so poslušali zanimivo predavanje o njegovi tehniki čebelarjenja, krmljenju čebel, točenju meda in ekološkem zdravljenju čebel. Za konec so si ogledali še njegov čebelnjak ter čebelarsko opremo.

Poudaril je pomen čebel za človeka in jih spodbudil k ohranjanju naravnega okolja. Posladkali so se z več vrstami medu, z domačimi medenjaki ter osvežili z napitkom iz vode, medu in limon. Po krajši okrepitvi na turistični kmetiji Hribar v bližini Kostanjevica na Krki je sledil še voden ogled Kostanjeviške jame, ki leži v izvirni dolini Studene. Jama predstavlja najdaljši dolenjski jamski sistem in ima bogato kapniško okrasje, do sedaj je bilo raziskanih 1813 m podzemskih rogov. Člani ČDS so se sprehodili po urejeni 210 m dolgi poti do Kapniške dvorane. Kasneje so si v Kostanjevici na Krki ogledali še mestni čebelnjak, ki so ga v letu 2017 odprli člani Čebelarskega društva Kostanjevica na Krki. Gre za obnovljen čebelnjak iz začetka 20. stoletja, ki je izredno lep, mojstrsko in umetniško oblikovan s posebnimi detajli in figurami. Ena med njimi je iz lesa izdelan uniformiran mož, ki stoji pred panjem in domnevno predstavlja čuvaja, ki skrbi za mir pred čebelnjakom. Zanimivost mestnega čebelnjaka je še trokapnica, ki je redkost in posebnost pri slovenskih čebelnjakih. Čebelarji so se v večernih urah vrnili domov, polni novih spoznanj in prijetnih vtisov, ter se odločili, da bodo tako prijetno druženje v naslednjem letu zopet ponovili.

Besedilo in foto: Petra Gombač

... Utrinki velike kozmične volje: živeti. (Srečko Kosovel)

Zapis ob deseti obletnici Univerze za tretje življenjsko obdobje na Krasu

Že veste, kaj boste počeli, ko se boste upokojili? Boste delali še naprej, če vam bo zdravje dopuščalo, za preživetje? Boste poskrbeli za telesno ter možgansko vadbo in za dušo, kot v pogovornem jeziku rečemo. Si želite, da bi čim dlje trajalo tretje življenjsko obdobje, tudi tri-deset let? Kaj vam bo pomenila nenadna svoboda? Se boste v njej znašli, ko boste ostali brez sodelavcev, urnika, navodil nadrejenih? Boste poskrbeli za vnuke, starše, prostovoljno delali v humanitarnih organizacijah?

Potrebna je veliko poguma, da si priznaš, da nečesa ne veš, in se zato vključiš v študijski program Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras, kjer se ob skupnih zanimanjih porajajo nova prijateljstva, ki nadomeščajo izgube ob upokojitvi (sodelavcev, dela ali službenega mesta ter skupnih ciljev, strukture časa). Na srečo prinaša upokojitev tudi dobre strani: osebno svobodo, samostojne odločitve ob strukturiranju časa, več časa zase, za svoje želje in za druge, pomemben si ti – človek brez nazivov. Čeprav je nekoč veljajo, da te šola pripravi za delo in življenje, se moramo za tretje življenjsko obdobje pripraviti sami. Nova znanja pomagajo, da ne zaostanemo, zapiše dr. Ana Krajnc v priročniku o izobraževanju starejših z naslovom Starejši se učimo, in tudi starejši smo del človeškega kapitala. Osamljenost privede do socialne suše, primanjkljaja čustev za zadovoljevanje prirojenih potreb, kar se odraža v čustveni in vedenjski motenosti najprej kot depresija, ki prehaja v nevrozo in psihozo,

morda je pa začetek še neopredeljene bolezni.

V desetletju se je v miselnosti precej spremenilo: s pripravljenostjo, da človek naredi kaj zase in ne obstane, spremeni predsodke in stereotipe o starejših. Med upokojenci je vse več prostovoljcev, dejavnih, človeških, življenja željnih. Nekdanjo podobo starosti je skoraj že zamenjala nova podoba. V ospredje stopajo bogate izkušnje, veliko znanja, pripravljenost pomagati, dejstvo, da se radi pogovarjajo, pripovedujejo, so dejavni, hvaležni, nasmejani, veseli, prijazni, spodbudni. Učenje z radostjo postane način življenja, saj se starejši ne učijo zaradi ocen ali zahtev drugih, ampak zase, ker je notranje spodbujen. Dejavno življenje ga ohranja dalj časa zdravega. Raziskava Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje prinaša odgovore, kaj nudi skupina posamezniku: veselje, občutek svojega kroga ljudi, ki jim lahko zaupa in kjer je deležen spoštovanja, varnosti, ker se ima s kom pogovoriti, ga razumejo in ga znajo potolažiti. Skupino povezujejo družjenje, prijateljstvo, enakost, pripadnost.

Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras je zrasla kot 45. univerza izmed šestinpetdesetih v Sloveniji in se od dveh, začetnih študijskih programov, Slovensko ljudsko izročilo in Likovno izražanje, razširila na triindvajset.

Res je, da smo se vrednot – stalnic navzeli v bolj človeških časih, te so: prijateljstvo, tovarištvo, ljubezen, družina, svoboda, mir, zdravje, umetnost, narava, solidarnost, enakost, učenje, človeškost,

pravica, resnica. Te vrednote želimo ponesti naprej.

Deseto obletnico ste lahko doživeli z nami, ker je bila odprta za javnost, na vodenem sprehodu po Štanjelu z Bogdanom Macarolom in Barbaro Jejčič Grilanc do Ferrarijevega vrta, grajskega dvorišča in Zvočne galerije. Odprtju razstave fotografij Marjana Olenika z naslovom V svet je sledila prireditve v kulturnem domu z nastopom tolkalske skupine pod vodstvom prof. Matije Tavčarja, glasbenice Nike Solce, predšolske skupine iz Vrtca Štanjel in pozdravnim nagovorom župana, mag. Erika Modica, predsednice UTŽO Kras, Nadje Mislej Božič, in slavnostne govornice, predsednice Slovenske UTŽO, prof. dr. Ane Krajnc. Program, ki ga je povezoval Igor Rojc, je posnel Ljubo Sever. Po prireditvi, ki je prikazala tudi Severjeve posnete izjave šestih članov UTŽO, je sledilo odprtje razstave fotografij članov in članic Digitalne fotografije, ki jih vodi mgA. Katarina Sadovski. Fotografsko razstavo so naslovili Iz Štanjela in si jo bo moč ogledati še kdaj.

Izvedba prireditve je bila zaupana številnim članom. Ob tej priložnosti sta izšla zbornik Utrinki velike volje: Živeti in zgoščenka, v sodelovanju z Zavodom ŠTIP – TIC Sežana pa brošura Z velikim srcem, v kateri so zgodbe iz otroštva članov UTŽO Kras, sedmih avtoric in enega avtorja. Predstavitve zbornika, zgoščenke in brošure ter fotografske razstave so predvidene v decembru in januarju. Va-bljeni.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Na prireditvi ob 10. obletnici UTŽO Kras so na oder kulturnega doma v Štanjelu stopili mentorji, mentorice, govornica, župan, mag. Erik Modic, slavnostna govornica, prof. dr. Krajnc, predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje Kras, izvajalci in organizatorji prireditve.

Na odprtju razstave fotografij Marjana Olenika V svet je o avtorju govoril dolgoletni prijatelj – planinec Jožef Švagelj, galeriji je besedo namenila Vlasta Markočič, s strokovnega vidika pa je razstavo pospremila in odprla mentorica, mgA. Katarina Sadovski. Foto: Olga Knez

Uspela že 13. Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev

185 osnovnošolcem iz kraško-brkinskih osnovnih šol so dijaki in profesorji sodelujočih srednjih šol ter posamezni delodajalci skušali približati poklice, za katere obstajajo na trgu delovne sile povpraševanje in tudi dobri zaslužki.

Na Območno obrtno-podjetniški zbornici Sežana se zavedamo pomena usposobljenega kadra, zato smo letos že 13. leto zapored organizirali dogodek – PROMOCIJA DEFICITARNIH IN OBETAVNIH POKLICEV 2019.

Kot je v pozdravnem nagovoru povedal predsednik OOO Sežana, Jernej Bortolato, vsi dobro vemo, da se mladi po končani osnovni šoli znajdejo na razpotju, od koder vodijo poti v stotine različnih poklicev, zato je potrebno, da svoje lastnosti nepristransko presodijo, glede na zahteve poklicev, med katerimi izbirajo. To v resnici ni lahka naloga, saj se rado zgodi, da pri izbiri poklica, zaradi podcenjevanja ali precenjevanja samega sebe, posameznik lahko izbere napačno pot.

»Skupaj s šolami in ob sodelovanju partnerjev vam danes skozi delavnice želimo prikazati drugačno plat poklica, ki bo mogoče zbudil vaše zanimanje in vam pomagal pri prepoznavanju samega sebe in vaših poklicnih želja,« je povedal Bortolato, dodal je še »Verjamemo, da s tovrstnimi projekti približujemo obrtniške in podjetniške poklice mladim, obenem pa skušamo zagotoviti gospodarstvu regije srednjeročno in dolgoročno strokovne kadre, ki jih potrebuje za svoj nadaljnji razvoj. Tudi čez 30 let se bomo vozili z avtomobili in potrebovali bomo avtoserviserje, avtoličarje, tudi čez 30 let bomo jedli in se oblačili. In potrebovali bomo peke, kuharje, šivilje. Prav tako bomo čez 30 let še gradili in ustvarjali. Torej potrebovali bomo dobre zidarje, tesarje, kleparje, krovce, električarje in še vrsto drugih poklicev.«

Srednje šole so se predstavile z delavnicami, ki jih izvajajo v sklopu rednega izobraževanja. Na dogodku pa so sodelovali tudi obrtniki-podjetniki, ki so predstavili svojo obrt v svojih proizvodnih obratih in na ta način skušali še podrobneje približati bodočo izobrazbo osnovnošolcem.

Na Krasu in Brkinih se gospodarstvo, podobno kot drugje po Sloveniji, srečuje s problemom pomanjkanja ustreznega kadra, zato želimo na Območni obrtno-podjetniški zbornici Sežana s takim projektom in takim načinom predstavitve mladostnikom omogočiti vpogled v vsebino posameznega poklica, v delovna okolja in možnost, da spoznajo napredek tehnologij ter perspektivnost nekaterih poklicev. Že od leta 2006 spodbujamo interes učencev za vpis med deficitarne poklicne smeri. S tem so bili prvi koraki na tem področju storjeni. Vendar se na zbornici zavedamo, da to ni dovolj. Da bodo postali določeni poklici med mladimi spet popularni in zanimivi, bo treba s podobnimi dogodki na prilagojen način začeti pri čisto majhnih otrocih, že v vrtcu.

Prepričani smo, da s tovrstnimi projekti približujemo obrtniške-podjetniške poklice mladim ter skušamo zagotoviti

gospodarstvu regije srednjeročno in dolgoročno strokovne kadre, ki jih potrebuje za svoj nadaljnji razvoj. Želimo si tudi preprečiti oziroma vsaj omejiti beg strokovno usposobljenih kadrov iz regije ter na ta način prispevati k dvigu izobrazbene ravni prebivalstva regije. Saj vemo, na mladih svet stoji!

Predstavljeni so bili naslednji poklici:

aranžerski tehnik, avtoserviser, bolničar/negovalc, cvetličar, električar, elektrotehnik, gastronom hotelir, gastronomsko turistični tehnik, geodetski tehnik, gimnazijski maturant – tehniška gimnazija, gozdar/gozdarski tehnik, gradbeni tehnik, hortikulturni tehnik in vrtnar, inženir/inženirka fotografije, inženir/inženirka oblikovanja, kamnosek, kmetijsko podjetniški tehnik, kozmetični tehnik/tehnica, logistični tehnik, mehatronik operater, mizar, naravovarstveni tehnik, oblikovalec kovin orodjar, okoljevarstveni tehnik, pečar, plovbni tehnik, računalnikar, slaščičar, srednja medicinska sestra/srednji zdravstvenik, strojni tehnik, tehnik mehatronike, tehnik računalništva, tesar, upravljalec tgm, vrtnar, zdravstveni tehnik, zidar.

Pri promociji so sodelovale naslednje srednje šole: Šolski center Nova Gorica v zastopstvu Biotehniške šole, Gimnazije in zdravstvene šole, Strojne, prometne in lesarske šole, Elektrotehniške in računalniške šole, Srednja šola Izola, Srednja tehniška šola Koper, Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Šolski center Postojna, Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna.

Besedilo: Klementina Križman

Foto: arhiv OOO Sežana

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana praznuje 40 let delovanja

40-letnica neke organizacije ali ustanove je zavidanja vreden jubilej, ki si ga po tihem ali naglas želi vsak podjetnik. Če pa je to jubilej obrtne zbornice, ki predstavlja organizacijo obrtnikov in podjetnikov, ki so s svojim lastnim znanjem, delovno zagnanostjo in inovativ-

nostjo pomembno gibalno razvoja, pridobivanja novih vrednosti in delovnih mest, je to še posebej imenitno.

Sicer pa 40 let ni dolga doba glede na evropski prostor, kjer je zgodovina obrtništva in podjetništva že bila cenjena in nikoli vržena v politično ad-

ministrativno konkurenco, kjer država s svojo zakonodajo odmerja mesto obrtniku in podjetniku. Je pa dovolj dolga, da lahko rečemo, da so vsi tisti, ki so davnega 11. januarja 1979 dvignili roke in s tem sprejeli sklep o ustanovitvi takrat imenovanega Obrtnega zdru-

ženja, postavili temelj organiziranega obrtništva na Krasu in Brkinih. Dejavnost združenja je bila usmerjena na področje enačenja obrtnikov z drugimi gospodarskimi subjekti, vsestranskemu izobraževanju obrtnikov, družbeno političnemu in družabnemu življenju. Sčasoma je takratno Obrtno združenje postalo središče obrtniškega dogajanja v občini.

V poznejših obdobjih se je obrtno združenje še nekajkrat reorganiziralo, doživljalo in preživelo tudi nekatere zakonske spremembe, vendar je ne glede na imena v delu in delovanju institucije prisotna kontinuiteta, saj so si predsedniki znanja, izkušnje in spoznanja predajali ter s tem skrbeli, da je bil vedno v prvi vrsti interes članstva.

Zbornica je pričela delo v najetih prostorih – najprej so imeli obrtniki pisarno pri Šmucu, nato dva prostora na Mirka Pirca 3 v prostorih sedanje knjižnice. Večno pa je obstajala želja po lastnih prostorih in tako se je kupilo stavbo policije, ki je bila locirana na Trgu osvoboditve 2, toda žal le za štirinajst dni. Usoda te stavbe je bila, da se jo je moralo zaradi ogrožanja varnosti cestnega prometa in ljudi porušiti oziroma takoj odstraniti. Povrhu vsega je bil strošek rušenja in odstranjevanja ruševin strošek takratnih obrtnikov. Zemljišče je bilo prodano takratnemu župnišču. Za tista sredstva so bili kupljeni poslovni prostori na Ivana Turšiča 2.

Leta 2000 je takratna skupščina spre-

jela sklep, da so prostori premajhni in da je potrebno izgraditi nov dom. V ta namen je bil uveden tudi poseben prispevek v višini takratnih 2.000 SIT na mesec za izgradnjo doma. Istega leta je Območna obrtna zbornica Sežana z Občino Sežana podpisala pogodbo za nakup komunalno opremljenega urejenega zemljišča v izmeri 250 m². Leta 2002 je bil postavljen temeljni kamen za izgradnjo doma in tako se je pričela gradnja.

Leta 2004 je bil izgrajen nov dom na Kraški ulici 6 v skupni izmeri 700 m² uporabne površine v štirih etažah. V prvem nadstropju so prostori za potrebe zbornice, pisarne, mala in velika sejna soba ter multimedijška dvorana za 70 ljudi. Pritličje v izmeri 190 m² je trenutno oddano v najem.

Ko že brskamo po spominih, ne bo odveč podatek, da je naša zbornica ena najmlajših v Sloveniji. Po številu članstva spada med srednje velike zbornice, po aktivnostih pa med aktivnejše zbornice. Po zadnji ureditvi lokalne samouprave imamo danes Območno obrtno-podjetniško zbornico, ki pokriva področje 4 občin, in sicer občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana. Navkljub ukinitvi obveznega članstva, ki se je zgodilo leta 2013, ostaja zbornica trd in ponosen steber, ki združuje okrog 450 obrtnikov in podjetnikov. Člani zbornice so deležni brezplačnih splošnih svetovanj na področju gospodarskega, delovnega in davčnega prava, pomagamo jim usta-

noviti, razširiti ali spremeniti podjetje, omogočamo subvencionirane kredite ter nudimo strokovna izobraževanja in tečaje tujih jezikov. Zbornica je tista, ki zagovarja interese obrtnikov in podjetnikov. Skupaj s stanovskimi organizacijami se zavzema za ustvarjanje pogojev, ki omogočijo čim boljše pogoje poslovanja. Je eden od glavnih pogajalcev z državo.

Zbornica se zaveda, da je njeno delovanje zelo pomembno za uresničevanje gospodarskih interesov obrtnikov in podjetnikov, saj s tem prispeva k pospeševanju razvoja in rasti drobnega gospodarstva v svojem okolju, v okolju, ki pa ni samo njeno, marveč si ga delimo vsi, ki tukaj delamo in živimo. V skupnem kraško-brkinskem prostoru predstavlja zbornični sistem eno največjih podjetij.

Da je Območno obrtno-podjetniška zbornica Sežana zbornica z zgodovino, so zasluženi njeni člani, ki vsa ta leta skozi ugodne, pogosto pa bolj neugodne pogoje vlagajo v obrt in podjetništvo in s tem višajo gospodarski razvoj celotne regije. Le združeni vedo, da smo močnejši, in le skupaj lahko dosežemo več. In nenazadnje se zbornica zavzema za pravice vseh obrtnikov in podjetnikov, katere niso omejene zgolj na člane, temveč veljajo za vse poslovne subjekte. In tega bi se morali vsi dobro zavedati!

Besedilo: OOO Sežana

Mehanik leta 2019 je Žan Umek

Na letošnjem, že šestem, izboru Mehanika leta je prvo mesto osvojil Žan Umek iz Škrbine. Na tekmovanju, ki ga skupaj organizirajo spletni portal Žurnal24.si in specializirana revija Mehanik in voznik, izvaja pa ga ljubljanski Strokovno izobraževalni center, se je v finalu pomerilo osem finalistov, ki so bili izbrani na podlagi spletnega glasovanja. Pri šestih nalogah se je najbolj izkazal Žan, ki je sicer uspešno tekmoval že lansko leto, ko je dosegel tretje mesto.

Žanu iskreno čestitamo za dosežen rezultat in mu želimo veliko uspeha na njegovi poklicni poti.

Kmetijstvo in gozdarstvo

AGRA 2019 - kmetijsko živilski sejem Gornja Radgona

V Sloveniji obdelujemo po Registru pridelovalcev grozdja in vina skoraj 16.000 ha vinogradov oziroma 3,1 % kmetijskih površin, vinogradništvo pa predstavlja 10 % vrednosti vse slovenske kmetijske pridelave. V vinorodnem okolišu Kras je posajenih 583 ha vinogradov in je glavna kmetijska panoga tega območja. Sloves Teran PTP in ostalih vin vinorodnega okoliša Kras je potrebno vedno promovirati. Prav različni sejmi in ocenjevanja so oblike promocije in prepoznavnosti Krasa doma in v tujini.

Na sejmu se predstavljajo pridelovalci in izdelovalci v kmetijski stroki, razstave živali, šole, društva itd. Sejem je tudi nagrajevanje odličnih pridelkov in izdelkov, zato vključuje ocenjevanja mleka in mlečnih izdelkov, mesa in mesnih izdelkov, sadnih sokov in brezalkoholnih pijač, medu in vina. Na že 45. Državnem ocenjevanju vin je letos sodelovalo še pet drugih držav s skupno 599 vzorci. Kraški vinarji se na to ocenjevanje skrbno in številno prijavijo. Pogoji za izbiro šampiona po kategorijah vin pa je vsaj 25 vzorcev. Za odličja je seveda potrebno imeti odlična vina in še dobršen koš sreče, saj se odloča na stotinke – skupno po kategorijah je bilo podeljenih devet šampionov in eden je zaslužen prišel na Kras. Vinska klet Borisa in Alena Lisjaka iz Dutovlje si prislužila šampiona za Teran PTP z letnikom 2017. Podeljenih pa je bilo še enajst zlatih medalj za Teran PTP, katere so si pridelali Vinakras, z. o. o., Sežana, CV-Colja Vino-Matej Colja iz Coljave, Vina Šva-

Nagrajenci na 45. mednarodnem ocenjevanju vin v Gornji Radgoni.

gelj iz Štanjela, Zdravko Pipan – Sveto, Vinska klet pri Starčih – Tavčar iz Križa in Vinska klet Orel – Avber. Podeljenih je bilo tudi precej srebrnih medalj.

Prvak vinske turistične ceste postane pridelovalec, ki doseže s svojim vinom največje število točk v svojem vinorodnem okolišu (ocenjuje se po 100 točkovnem sistemu v štirih skupinah – skupno 20 ocenjevalcev in predsedniki komisij). Letos si je ta naziv prislužila Vinska klet pri Starčih – Tavčar iz Križa z merlotom letnik 2012.

Največji pridelovalec terana na svetu, Vinakras Sežana, pa si je prislužil štiri zlate in deset srebrnih medalj. Direktor sejma Agra je za dolgoletno sodelovanje pri ocenjevanju vin podelil odlikovanje dr. Miranu Vodopivcu.

Na razstavi živali je s kraško sivko sodeloval Ivan Žibera iz Merč, ki se redno predstavlja na prireditvah in prikazih

starih običajev. Družina Žibera in njihove živali izkazujejo vztrajnost kraškega sveta.

Kraške suhe mesnine je na sejmu predstavljal KRAS iz Šepulj, saj so nosilci EU zaščitene geografske oznake – kraški pršut, kraška panceta in kraški zašink. Redno se na sejmu predstavlja Društvo pridelovalcev kraškega brinjevca in Društvo proizvajalcev brkinskega slivovca. Turistična kmetija pri Filetu – družina Jelušič iz Slop je bila na sejmu nagrada s priznanjem Zlata sončnica v akciji S kmetije za vas za svoje vztrajno in odlično delo.

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica – KSS Sežana in društva organiziramo ogled sejma, ki se ga udeležijo tudi kmetovalci iz Kmečke zveze iz Trsta.

Besedilo in foto: Majda Brdnik, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, KSS Sežana

Visoki pajesen, velika nadloga, ki se je težko znebimo

Ko smo v zadnji številki glasila Burja predstavili tujerodne invazivne rastline, si nikakor nismo predstavljali, da bo članek o njih med vami vzbudil tolikšno zanimanje. Še posebej vas je zanimal veliki pajesen, ki se nekontrolirano razrašča tako na javnih površinah in ob državnih cestah, kakor tudi na zasebnih zemljiščih.

Zato smo se odločili, da o njem napišemo kaj več. Ne pravijo namreč zaman, da je sovražnika potrebno dobro poznati, preden se spopademo z njim.

Veliki pajesen ni jesen. Uradno se imenuje visoki pajesen, latinsko *Ailanthus altissima*. Slovenskemu imenovanju je botrovala njegova podobnost z ostalimi

jeseni, ki uspevajo pri nas. Njegova domovina je Kitajska, od koder so ga leta 1751 prinesli v Evropo. Sprva so ga kot eksotično drevo sadili v parke in na vrtove plemstva, od tam pa si je pot hitro našel v naravo. Ker mu ugaja topla klima, dobro uspeva povsod tam, kjer uspeva tudi vinska trta in ker odlično prenaša

sušo, so v 19. stoletju z njim začeli pogozdovati ogolele suhe kraške površine. Med obema vojnoma so z visokim pajesenom Italijani pogozdovali goličave na Bovškem, ponekod, zlasti v južni Franciji, pa so ga gojili kot hrano za posebno vrsto sviloprejk, katerih gosenice se prehranjujejo izključno z njegovimi listi.

Na prvi pogled lahko veliki pajesen zamenjamo z drugo drevesno vrsto, in sicer z octovcem, ki je tudi pri nas zelo znano okrasno drevo in ga pogosto srečujemo v parkih ter na vrtovih. Najlažje ju ločimo, če odlomimo vejo in jo povonjamo. Veliki pajesen ima zelo neprijeten vonj, ki si ga zlahka zapomnimo. Enako smrdijo tudi njegovi listi, če jih pomanemo med prsti. V okolici Bovca zato visokemu pajesenu pravijo kar smrdulja.

Splošni opis

Visoki pajesen jeseni odvrže liste, zato pravimo, da je listopadno drevo. Zraste lahko do 25 metrov visoko. Sprva iz tal požene dolgo, ravno, dlakavo steblo, ki se že v nekaj letih razraste v drevo z redko krošnjo. Njegovi listi so zgoraj temno zeleni, spodaj svetlejši, premenjalno razporejeni, dolgi od šest do dvanajst centimetrov. Bledo rumeni cvetovi, ki se pojavijo po olistanju, so združeni v gosta socvetja, iz katerih se kasneje razvijejo rdečkasto rjavi plodovi v gostih soplodjih. Semena se nahajajo sredi spiralno zavitih krilc. Zaradi plitkih, toda široko naokoli razraslih korenin, oziroma korenskega sistema, mu suša ne pride do živgega. Drevo se razmnožuje s semeni ali s poganjki iz štorov in korenin. Eno samo žensko drevo na leto lahko obrodi do 300.000 semen. Cvetove oprahujejo žuželke, semena pa po okolici raznaša veter. Dobro uspeva v dobro odcednih, tudi zelo revnih tleh, ne mara pa vlažnih rastišč. Odrasla drevesa prenesajo zelo

Kako trdoživa rastlina je visoki pajesen, dokazuje z razraščanjem na najbolj neprijaznih rastiščih.

nizke zimske temperature, tudi do minus 30 °C. Čeprav je svetloljubna drevesna vrsta, mu tudi bolj senčna rastišča ne predstavljajo večje ovire za rast. Zato se najhitreje širi na obronkih gozda, kjer se njegovi koreninski poganjki, ki ne potrebujejo veliko svetlobe, širijo v notranjost, semena pa vzklijejo na odprti površini, kjer je več sončne svetlobe.

Tudi na drugih rastiščih zelo hitro zatire ostalo rastlinje in prepreči rast mladja, zlasti črnega bora. Uspeva v družbi robinije (nepravilno poimenovane tudi akacija, ahac), malega jesena, belega gabra, ne moti pa ga niti razraščanje robide in srobotra.

Les visokega pajesena je nekvaliteten. Zaradi nizke energijske vrednosti, slabe gorljivosti in smrdljivega, zadušljivega dima je neprimeren celo za kurjavo. V njem naj bi se nahajale nekatere strupene snovi, ki pa še niso docela raziskane.

Kako se ga znebiti

Odgovor je zelo preprost in se glasi: "Težko!" Zaradi svoje sposobnosti hitrega razmnoževanja, zaraščanja kmetijskih zemljišč in zanemarjanja gozdov ter skromnih razmer, ki jih potrebuje za rast se je visoki pajesen znašel med eno najbolj invazivnih rastlin pri nas. Najlažje se ga znebimo tako, da ga izruvamo ali da olupimo debela starejših rastlin. Sekanje ni priporočljivo, saj iz panja požene množica mladih poganjkov, ki jih je potrebno redno in vestno odstranjevati kar nekaj let, da se drevo izčrpa in propade. Zaradi prepustnosti kraških tal, območja Nature 2000 in redkih vodnih virov (dolina Branice) uporaba herbicidov na Krasu ni priporočljiva. V zadnjem času je v Sloveniji na voljo posebno orodje za ruvanje manjših dreves, imenovano Extractigator, ki deluje na principu vzvoda. Visoki pajesen lahko pulimo v kateremkoli letnem času. Pozimi ga lahko zatiramo tudi z v zadnjem času vedno bolj razširjeno, naravi prijazno metodo zatiranja plevelov in škodljivih rastlin nasploh, s požiganjem s pomočjo plamenskega gorilnika.

Pozor!

Čeprav nekateri nemški viri navajajo, da je cvetje visokega pajesena dobra čebelja paša, moramo biti ob rokovanju z njim previdni. V času cvetenja se lahko

V vetrovnem vremenu spiralasto zavita krilca, v katerih se skriva seme, rastlini omogočajo dobro letenje, zaradi česar se naglo širi po okolici. Če vemo, da se na samo eni rastlini na leto razvije 300 000 semen, in k temu prištejemo še vse rastline, ki odženejo iz korenin ali panjev, je številka skoraj nepredstavljiva.

pri občutljivih ljudeh sprožajo alergijske reakcije, vdihovanje dima gorečega lesa lahko povzroča slabost in celo bruhanje. Stik s sokom visokega pajesena lahko povzroči dermatitis (vnetje kože), gastritis (vnetje želodčne sluznice) in miokarditis (vnetje srčne mišice). Pri delu se izogibamo stika rastlinskega soka z odprtimi ranami in žulji. Pri delu obvezno nosimo rokavice, poleti lahko tudi masko. Zaradi širjenja neprijetnega vonja je drevesa in mlade poganjke priporočljivo odstranjevati v času, ko so brez listja in je tudi vonj manj intenziven, torej pozimi.

Za konec

V Sloveniji je visoki pajesen na seznam tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst uvrščen že nekaj let. Od takrat se je zaradi pomanjkljivega nadzora gozdarskih služb, brezbržnosti lastnikov zemljišč in države še močneje razširil. Letos se je znašel tudi na seznamu tujerodnih rastlinskih vrst Evropske komisije. Čeprav so tako posamezni lastniki kakor država in njene institucije na svojih zemljiščih dolžni zatirati zgoraj opisano nadlogo, se v preteklih letih ni naredilo dosti.

Rastišča visokega jesena lahko prijavite na elektronski naslov jana.kus@symbiosis.si, kjer dobite tudi izčrpne informacije o drugih invazivnih rastlinah in njihovem zatiranju.

Viri: R. Brus: Drevesne vrste na Sloven-skem, T. Arenšek in D. Gašek: Pomlajevanje in širjenje visokega pajesena na Goriškem, Gozdarski vestnik, letnik 74, št. 3, Ljubljana 2016, N. Jogan, Biotehnična fakulteta in Zavod Symbiosis

Besedilo: Mojca Sušnik Klemenčič
Foto: Shutterstock

Komenski Kras na predstavitev v Sloveniji in Trstu

Jesen je čas, ko se odvijajo številne prireditve, promocijski dogodki in sejemske predstavitve. Javni zavod Komenski Kras je v okviru neformalne koordinacije Krasa in Brkinov sodeloval na:

- prireditvi »Po Primorsko«, ki se je odvila 11. septembra na Pogačarjevem trgu v Ljubljani, na kateri so se predstavila primorska živilska podjetja in zadruga, skupaj s turističnimi organizacijami; prireditev poteka že od leta 2015, in sicer tradicionalno v tednu, ko obeležujemo dan vrnitve Primorske k matični domovini,
- festivalu za tretje življenjsko obdobje, za katerega velja, da je največji in najstarejši dogodek za starejše v Evro-

pi, kjer so Kras in Brkini tudi letos vabili obiskovalce na izlet na Kras, največ povpraševanj je bilo po ponudbi za skupine tako za vodene ogleda kot z možnostjo kosil,

- dnevu Kobilarne Lipica, ki velja za enega največjih dogodkov na Krasu: številni obiskovalci iz Slovenije in tujine so lahko na stojnici Krasa in Brkinov spoznali raznoliko ponudbo destinacije, okušali domač jabolčni sok in izbirali namige za izlet po Krasu,
- kot najpomembnejša jesenska predstavitev za destinacijo pa je vsekar Barkovljanka v Trstu, ki se odvija vsako leto drugi teden v mesecu oktobru, in tudi letos so se Kras in Brkini

predstavili na samostojni stojnici, kjer so obiskovalci imeli možnost izbrati svoj namig za izlet po Krasu, poskusiti brkinska jabolka in si izklesati svoj kamniti spominek za domov, k predstavitvi na stojnici pa so bili kot vsako leto povabljeni tudi ponudniki; iz Komenskega Krasa se je povabilu odzvala Bidadinamična izletniška kmetija Pri Kamnarjevih.

Novost vseh jesenskih predstavitev pa je bila, da so si obiskovalci lahko ogledali tudi nov jesenski video o Krasu in Brkinih, ki je nastal v okviru projekta VisitKras I. Obiskovalce vabi k okušanju in doživljanju jesenskih posebnosti Krasa in Brkinov.

Besedilo: Anja Pangerc, Jana Lozer, Sara Baša
Foto: arhiv ZKK

Uspešen zaključek projekta VisitKras I

V mesecu oktobru se je z uspešno odjajo in potrditvijo zahtevka zaključil projekt VisitKras I, katerega nosilec je Javni zavod Komenski Kras. Petnajst mesecev dolg projekt je prinesel številne nadgradnje digitalne in vsebinske podobe destinacije Kras in Brkini. V tem času smo v sodelovanju s projektno skupino destinacije in zunanjimi izvajalci uspešno

izpeljali:

- identifikacijo krovnice zgodbe destinacije in definiranje slogana »Spoznajte naše prave barve«,
- analizo strateških turističnih tokov na destinaciji Kras z vključenim razvojnim in trženjskim načrtom,
- prenovu spletnega portala www.visitkras.info, ki že znane vsebine pred-

stavlja v trendu na način doživetij, in prevod vsebin v tri tuje jezike,

- optimizacijo spletnega portala,
- pridobitev novih image fotografij destinacije in fotografij doživetij,
- nove video vsebine, ki predstavljajo doživetja Krasa in Brkinov,
- 360° vsebin izbranih znamenitosti in doživetij,

- načrtno upravljanje družbenih profilov destinacije – Facebook, Instagram in Youtube,
- digitalno promocijo destinacije s poučkom na krepitvi zgodbe in znamke

destinacije na šestih tujih trgih: Italija, Avstrija, Nemčija, Češka, Velika Britanija in Francija.

Z izvedbo vseh aktivnosti smo tudi uspeli doseči in celo preseči nekatere

kazalnike. Vsekakor je cilj, da se tudi po zaključku projekta s podobnim trendom vzpenjamo naprej in gradimo na identiteti Krasa in Brkinov.

Besedilo: Anja Pangerc

Foto: Jošt Gantar

Večerja v kamnolomu Kamen odpira vrata ter predstavitev nagrajencev natečaja

Večerja v kamnolomu Kamen odpira vrata je v sredo, 4. septembra 2019, skozi sodobno kulinarico interpretacijo

kamnoseške malice obiskovalcem pričarala pristno doživetje kulturne in naravne dediščine Krasa. V kamnolomu Lipica I so

se zbrani družbi predstavili izvrstni chefi s Krasa in Brkinov, izbrani vinarji in udeleženci natečaja Kamen kulinarika s turističnimi spominki in izdelki za uporabo v kuhinji/gostinstvu.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi predstavitvi zmagovalcev in udeležencev natečaja Kamen kulinarika za izdelavo prototipa in projektne dokumentacije kamnitih izdelkov za potrebe gostinstva in turizma. Zmagovalca natečaja Petra Pika Moze s pladnjem, namenjenim uporabi v gostinstvu, z imenom »Kombinacija dneva« in Marcel Kump s spominkom z imenom »Jamska kocka« sta skupaj z ostalimi sodelujočimi predstavila izdelke in prevzela priznanja. Nagrajencem natečaja sta priznanja podelila predsednik OOO Sežana Jernej Bortolato in ravnatelj Višje strokovne šole Sežana Anton Marn.

Gostinci so nekatere od izdelkov tudi preizkusili na sami prireditvi in na nekaterih od njih predstavili kulinarico ponudbo.

Dogodek/aktivnost je bila izvedena v okviru operacije Kamen in kulinarika. Operacija je sofinancirana s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Besedilo: Urban Grmek Masič, Javni zavod Komenski Kras

Foto: Ana Rojc

6. martinovanje na Krasu je kljub slabi vremenski napovedi privabilo več kot pet tisoč obiskovalcev

Sežana, Štanjel, 12. november 2019 – 6. martinovanje na Krasu je kljub slabi vremenski napovedi privabilo več kot pet tisoč obiskovalcev. Družinsko doživetje okusov in tradicije Krasa je dogaja-

nje ob Kraški vinski cesti tudi povežalo s »hop gor – hop dol« avtobusi, dopoldne v Sežani so ogreli tekači na Tekoškem pozdravu jeseni na Krasu, v Štanjelu pa so obiskovalci poleg enogastronomске-

ga dogajanja praznika vina v Štanjelu doživeli različne delavnice, interpretativna vodenja in butična KRASna martinova doživetja.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Dogodek/aktivnost je bila izvedena v okviru operacije Krasnost Krasa in Brkinov, ki spodbuja razvoj dediščinskih programov in pomaga pri promociji celotne destinacije. Operacija je sofinancirana s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Besedilo: Helena Kosmina, Javni zavod Komenski Kras

Foto: Ana Rojc

Tudi Komen med TOP 100 trajnostnih destinacij 2019

Organizacija Green Destinations s sedežem na Nizozemskem je tudi letos razglasila 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu. Na seznam se je uvrstilo 31 slovenskih destinacij, in sicer vse, ki so v okviru zelene sheme slovenskega turizma Slovenia Green pridobile zlati ali srebrni znak. Med njimi je tudi destinacija Komen.

Sicer so na seznamu 100 najbolj trajnostnih destinacij od slovenskih predstavnikov še Ljubljana, Bled Podčetrtek, Rogaška Slatina, Bela krajina, Bohinj, Brda, Brežice, Koper, Hrpelje-Kozina, Idrija, Kamnik, Kranjska Gora, Laško, Lenart, Maribor, Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Radlje ob

Dravi, Šentjur, Sevnica, Škofja Loka, Slovenj Gradec, Šmarješke Toplice, Solčava, Sveta Ana in Vipavska dolina.

V Slovenski turistični organizaciji (STO) uvrstitev na seznam vidijo kot potrditev, da je slovenski turizem s postavitvijo trajnostnega turizma v samo jedro razvoja in z razvojem nacionalne certifikacijske sheme kot orodja uresničevanja tega cilja primer globalne dobre prakse in vzor številnim drugim destinacijam.

Slovenska turistična organizacija bo zato zeleno shemo razvijala in nadgrajevala tudi v prihodnje in s tem vzpodbujala razvoj trajnostnih destinacij ter produktov višje dodane vrednosti, ki temeljijo na trajnostnih načelih.

Kot je znano je Zelena shema slovenskega turizma orodje za uvajanje poslovnih modelov trajnostnega razvoja v prakso. V okviru sheme lahko destinacije

na podlagi več kot 100 kriterijev pridobijo bronasti, srebrni ali zlati znak Slovenia Green, po novem bo mogoče pridobiti tudi znak Platinium. Shema ob destinacijah zajema še ponudnike namestitev, naravne parke in turistične agencije. Danes je v zeleno shemo slovenskega turizma vključenih 92 nosilcev znaka Slovenia Green, od tega 48 destinacij, 38 nastanitvev, štiri naravni parki in dve turistični agenciji.

V občini Komen, ki se ponaša z zlatim znakom Slovenia Green, je trenutno en ponudnik namestitev z znakom Slovenia Green Accommodation, in sicer Hotel St. Daniel.

Besedilo: Helena Kosmina,
Javni zavod Komenski Kras
Foto: arhiv ZKK

Festival kraška gmajna v Štanjelu | 11. – 13. oktober

Pletilke med kamnitimi zidovi - predstavitev nove knjige pisateljice Alje Furlan.

Odtisimo svojo grafiko na preši Lojzeta Spacala - ustvarjalna delavnica pod mentorstvom Franka Vecchieta.

Pol stoletja Kraške hiše v Štanjelu - spominski dogodek.

Ferrarijev vrt in njegovi potenciali - okrogla miza in voden ogled.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Dogodek/aktivnost je bila izvedena v okviru operacije Krasnost Krasi in Brkinov, ki spodbuja razvoj dedišinskih programov in pomaga pri promociji celotne destinacije. Operacija je sofinancirana s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Foto: arhiv ZKK

Med najboljšimi peninami na svetu tudi Br'stovska penina iz terana

V jesenskem času se je v Londonu na Glass of Bubbly odvijalo svetovno ocenjevanje penečih vin, kjer je preko petdeset svetovnih ocenjevalcev poizkusilo in ocenjevalo na stotine penečih vin celotnega sveta. Med njimi je bilo kar 78 slovenskih penin, seveda so se med njimi znašle tudi Br'stovske penine Vinarstva Rebula.

Posebnost omenjenega ocenjevanja je v tem, da strokovna komisija sodelujoča peneča vina najprej razporedi v pripadajoče kategorije (kategorij je kar 17), potem pa vse ocenjuje znotraj kategorij. Zmagovalec kategorije – najvišje ocenjeno peneče vino je »Trophy Winner« ali pokalni zmagovalec. Tem sledijo zlata, srebrna, bronasta odličja in ocene »visoko priporočena«. Ustanovitelj nagrad za najboljši kozarec mehurčkov, g. Christopher Walky, je poudaril, da so pri teh nagradah zelo osredotočeni na promocijo novih penečih vin, da bi potrošnikom omogočili odkriti nove okuse in arome ... Citiram: »Imeli smo nekaj fantastičnih rezultatov iz Slovenije. Moram reči, da so njihova vina odlična, ljudje jih morajo le odkriti. In te nagrade bodo pomagale pri spoznavanju slovenskih penin.«

Rezultati, ki so prišli v Slovenijo, so bili enostavno fantastični. Slovenski peničarji smo na omenjenem ocenjevanju osvojili kar 64 odličij: 14 zlatih, 31 srebrnih in 15 bronastih. Med omenjenimi nagradami se je Vinarstvo Rebula uvrstilo med srebrne nagrajence z Br'stovsko penino Rose ter z Br'stovsko penino iz terana med zlate nagrajence. To pa še ni vse ...

Štiri od »zlatih« penečih vin so razglasili za pokalne zmagovalke – Trophy, kjer se je znašla tudi Br'stovska penina iz terana. Torej med sedemnajstimi svetovnimi pokalnimi oziroma trofejnimi

zmagovalkami so kar štirje slovenski peničarji, od tega kar štirje iz Krasa, in sicer: Vinarstvo Rebula z Br'stovsko penino iz terana, Vina Kobal s teranovo penino TERA, Vina Štoka s teranovo penino Prima ter Vinska klet Radgonske gorice s penino Zlata radgonska penina.

Zavedamo se, da je to za Slovenijo, za Kraševce in za Vinarstvo Rebula še dodaten korak pri postavitvi takšnih penin na svetovni vinski zemljevid. Naj citiram mnenje organizatorja ocenjevanja Glass of Bubbly, g. C. Walkyja, ter predsednika

ocenjevanja, g. M. Berovič, glede pomena teh dosežkov za Slovenijo in za Kras: »Na britanskem tržišču se že začenja intenzivno iskanje teh vrhunskih rdečih penin, ki znajo v naslednjih letih na tem tržišču doseči vrh. Prosecco in nekatere druge penine so že izpete. Tudi klasika stagnira. Čeprav ima močan položaj, so vrata na tej sceni na stežaj odprta. Vaš čas prihaja!«

Teranova penina je, torej, prihodnost in velika nova uspešnica, ki je v svetu še neodkrita. Mnogi potrošniki je niso še nikoli okusili, kar pomeni, da je to idealna priložnost za vse pridelovalce rdečih penin, ki v kletih proizvajajo penino iz terana. To je seveda fantastično, ne le za britansko tržišče, ampak tudi za ostale države po svetu. Svet potrebuje nekaj novega in drugačnega, in tukaj smo se Kraševci z rdečimi peninami odrezali in pokazali, kaj skrivamo pod našimi pridnimi rokami in na kraški zemlji.

Hvala lahko rečemo le družini Jazbec, ki je že pred leti ponesla prvo teranovo penino Château Intanto v svet, ki je danes napol uradno najpomembnejše rdeče peneče vino na svetu.

Mi ponosno nadaljujemo tradicijo Krasa s proizvodnjo teranove penine, zato je to za Vinarstvo Rebula nov in dodaten izziv ter nadaljevanje prodaje penin v svet. Prav takšna priznanja so nam omogočila novo prepoznavnost v svetu penin in nadaljevanje razvoja vinogradništva. Z novim prevzemnikom kmetije, ki je v lasti Romana Rebula, bo tudi nova podoba blagovne znamke Rebula, ki je na trgu že pripomogla k vse večji prepoznavnosti naših produktov doma in v svetu. Ponosni smo, da se kljub majhnosti proizvodnje lahko po kvaliteti produktov kosamo z vinskimi svetovnimi supersilami. To pa je tudi naš nov zagon za naprej!

Besedilo: Martina Rebula
Foto: Vinarstvo REBULA

Spoštuj, ločuj, varuj!

Odpadki so pomemben del našega vsakdana. Veliko jih ustvarimo, zato imamo veliko dela z njihovim odstranjevanjem. Ločevanje odpadkov nam gre po petnajstih letih kar dobro od rok, lahko pa bi se še bolj potrudili. V zabojnikih za ostanek odpadkov ostaja še kar nekaj plastike, pločevin in papirja, ki bi jih lahko

uvrstili v zabojnike na ekoloških otokih in jim tako dali možnost za recikliranje.

Predvsem pa pozivamo vse, ki ne vedo, se ne zmenijo ali pa celo namerno ne upoštevajo pravil odlaganja odpadkov, naj še enkrat pomislijo, ali morajo res drugi skrbeti za njihove smeti. Ali imajo res pravico odpadke odložiti kamor koli: na tla, v napačen zabojnik, v naravo ... S

tem uničujejo trud in dobro počutje ostalih občanov. Zato vas prosimo, da spoštovanje do okolja in do drugih ljudi izkažete tudi s pravilnim odlaganjem odpadkov. Če niste prepričani, kam sodi posamezen odpadke, nas lahko pokličete na telefonsko številko 05 73 11 240 ali pa si pomagajte z abecednikom odpadkov na naši spletni strani www.ksp-sezana.si.

Na kratko pa gre takole:

Embalaža iz plastike	eko otok, zabojnik za plastično embalažo (rumen pokrov)
Plastenke	eko otok, zabojnik za plastenke (rumen pokrov)
Papir in embalaža iz papirja in kartona	eko otok, zabojnik za papir (rdeči pokrov)
Kozarci in steklenice	eko otok, zabojnik za steklo (bel pokrov)
Konzerve in pločevinke	eko otok, zabojnik za pločevinke (moder pokrov)
Ostanki pri pripravljanju hrane, ostanki sadja, zelenjave	domači kompostnik ali eko otok, zabojnik za bio odpadke (rjav)
Večje količine embalaže (kartoni, najloni, stiropor ...)	zbirni center
Kosovni odpadki (kavči, stoli, kolesa, bela tehnika, jogiji ...)	zbirni center ali 1x letno naročilo brezplačnega odvoza do 3 m3 z vašega doma (februar, marec, april, september in prva polovica oktobra 2020)
Nevarni odpadki	akcija zbiranja nevarnih odpadkov po naseljih (pomlad 2020) ali zbirni center
Oblačila in obutev	ponošena in neuporabna sodijo v zabojnik za ostanek komunalnih odpadkov ali na zbirni center, čista in še uporabna oddamo humanitarnim ustanovam ali v zabojnike za oblačila (Humana), postavljene po mestu Sežana
Zeleni odrez	domače kompostiranje ali zbirni center
Avtomobilske gume	prevzame vulkanizer ob menjavi ali pa jih brezplačno oddate na zbirnem centru (4 na osebo letno)

Urnik zbirnega centra v Komnu:

torek od 9h do 13h
četrtek od 14h do 17h
sobota od 9h do 13h

Urnik zbirnega centra – Cero Sežana (ob cesti Sežana–Vrhovlje):

Ponedeljek–petek: od 7.00 do 16.00, sobota: od 8.00 do 13.00
Čisto okolje je temelj za zdravo in prijetno življenje. Zato spoštuj, ločuj, varuj!

Besedilo in slike: KSP, d. d., Sežana

Soočanje s staranjem in demenco, 2. del

Svojci bolnikov z demenco

»Starost ni radost« pravi star slovenski rek. Čeprav pogovore poznamo, ob njih pogosto zamahnemo z roko, ne da bi se zavedali, da se v vsakem od njih skriva resnica, moralna načela in vrednote družbe. Tudi pogovor »Starost ni radost« ni izjema, kajti s staranjem se nad starostnike zgrinjajo tegobe, o katerih so do tedaj le brali ali za njih izvedeli iz pripovedovanj tistih, ki so jih že občutili na svoji koži.

Tradicionalna razširjena družina je nekoč imela drugačno vlogo v skrbi za ostarelega člana, kot jo ima dandanes, saj je bilo staranje za vse družinske člane nekaj samoumevnega, del naravnega procesa, s katerim so se ob svojem delu srečevali vsak dan. Današnja sodobna družba pa se sooča z novimi izzivi; s pomanjkanjem časa, z iskanjem podob popolne lepote človeka na vrhuncu ustvarjalnih moči, okronanim z uspehom, posledično tudi velikim strahom pred starostjo in onemoglostjo. Mladim se zdi to obdobje še neskončno odmaknjeno, kar je tudi prav, saj morajo vso svojo energijo usmerjati v doseganje ciljev, izpolnjevanje želja in ustvarjanje dobrih življenjskih pogojev, da ne rečemo v bitko za obstoj, s finančnimi težavami, z informacijsko neopremljenostjo in še čem. Čeprav se veliko govori in piše o tretjem življenjskem obdobju, pa se premalo zavedamo, kaj to sploh pomeni.

Kajti, toliko, kolikor govora je o tretjem življenjskem obdobju, o jeseni življenja in tegobah, ki jih le-ta s seboj prinaša, toliko je govora prav o določenih diagnozah, samopomoči in organizirani pomoči. In vendar smo priča številnim nerodnostim, ko se človek sooči s trenutkom, ko mora poskrbeti za bližnjega z demenco. Ta skrb je zagotovo ena od pomembnejših preizkušenj glede ostarelega svojca. Stvari se običajno še dodatno zapletejo, saj se z oskrbo svojcev z demenco sooča celotna družina. Postavljena je pred mnogo zelo različnih izzivov in zahteva ogromno usklajevanja, razumevanja, spoštovanja, vztrajnosti, skoraj neizčrpne količine energije. Šele takrat se pravzaprav zavemo, kako omejene so naše zaloge moči, znanja, financ in zlasti potrpljenja. Zato je prav, da o tem govorimo na glas, se povezujemo, si izmenjujemo informacije in izkušnje.

Demenco ne prizadene samo osebe z demenco, ampak vpliva tudi na tiste, ki s tako osebo živijo in zanjo skrbijo. Foto: Shutterstock

Demenco je bolezen in ni del normalnega staranja. Z leti določene funkcije možganov pešajo. Vse bolj je prisotna pozabljivost, a sama pozabljivost še ne pomeni demence. Bolniki z demenco se svojih težav vsaj v začetni fazi zavedajo, kar jih največkrat spravlja v stisko. Ob tovrstnih težavah si lahko že sami pomagajo na različne načine. Nekateri postanejo veliko bolj previdni in si vsako malenkost zapisujejo. Se pa pri demenci, poleg pozabljivosti, pojavljajo tudi druge težave, na primer, težave pri orientaciji v času in prostoru, pri govoru, pisanju, prepoznavanju, zalaganje in iskanje predmetov, socialni umik in druge.

Tovrstne težave v prvi vrsti prizadenejo bolnika samega, vsaj v začetnih fazah, ko je le-ta še sposoben poskrbeti sam zase. Ko bolezen napreduje, pa postane bolnik nemočen kljub svojemu neizmernemu trudu. Skrb zanj pade na ramena svojcev oziroma okolice, ki s tem prevzame tudi odgovornost za pomoč.

Pri svojem delu se srečujem predvsem z bolniki z demenco, zato vem, da je v kasnejši fazah potrebna velika vključenost skrbnikov. Iz svoje prakse se spominjam ge. Ane (ime je izmišljeno), ki se je zdravila v ambulantni. Živela je sama, svojci so jo redno obiskovali. Bolezen je v določenem trenutku zelo napredovala, gospa je začela odhajati od hiše, češ da gre »domov«. Iskala je svoje pokojne starše, ponoči je hodila naokrog v spalni srajci, zvonila pri sosedovih. Tavanje se je stopnjevalo do te mere, da je odtavala do sosednje vasi in ni več našla poti nazaj. Seveda je postalo jasno, da gospa potrebuje 24-urno oskrbo in da ne more več živeti sama, zato so se svojci odločili in jo vzeli k sebi.

Drugečen primer je pacientka, ga. Jožica (tudi to ime je izmišljeno), ki je zaradi

napačne presoje začela uživati neprijetno hrano. Misleč, da pije vodo, si je v kozarec natočila olje in ga pila. Seveda je vsakokrat znova imela slabosti, vendar je zaradi težav s spominom to sproti pozabila. Nekajkrat se je zgodilo tudi, da je zaradi napačne presoje popila tekoče milo. Kasneje je začela pozabljati na hranjenje in hrano; govorila je, češ da še ni jedla, zato je posledično zaužila tudi po več obrokov skupaj. Tudi pri tej pacientki so svojci prepoznali, da gospa ne zmore več ustrezno in varno poskrbeti zase, zato so se povezali med seboj in uredili varstvo ter pomoč za gospo tako, da je imela 24-urno oskrbo na domu.

Iz obeh primerov je mogoče prepoznati, kako pomembna vloga je na strani svojcev, širše in ožje okolice pri skrbi za bolnika z demenco.

Demenco ne prizadene samo osebe z demenco, ampak vpliva tudi na tiste, ki s tako osebo živijo in zanjo skrbijo. Takšno oskrbo imenujemo neformalna skrb. Pogosto se zgodi, da se svojci, predvsem ženske, skozi leta skrbi za osebo z demenco iztrošijo, tako fizično kakor psihično.

Kako naj ravnajo svojci

Skrb za bolnika z demenco s strani svojcev zahteva mnogo večščin in znanja.

1. Besedno sporazumevanje:

- sporazumevanje ne sme biti žaljivo in posmehljivo in ne sme vzbujati sramu, nezaupanja ali strahu;
- bolnika ne sprašujmo več stvari hkrati;
- med pogovorom ne prekinjajmo stavkov, ki nam jih bolnik z demenco pripoveduje in ga ne opozarjamo, da je nekaj že večkrat povedal;
- uporabljajmo jasne in enostavne besede;
- četudi se z njim ne strinjamo, ne smemo moralizirati ali ga soditi.

2. Nebesedno sporazumevanje:

- običajno je prisotno v napredovalih fazah demence, ko bolnik ne zmore več ubesediti svojih misli, želja ali potreb.

Kako poskrbeti za varnost oseb z demenco

Pomoč je največkrat potrebna že od samega začetka, torej ob prvih znakih pojava demence. Sprva bolj v obliki

nadzora, opominjanja, strukture dneva, družbe, pogovorov, saj so običajno osebe z demenco na začetku bolezni (še) samostojne. Z napredovanjem bolezni pa je samostojnosti vedno manj, saj nekateri postanejo slabovidni, drugim peša mišična moč, otežena je koordinacija gibov. Nevarna mesta, kot so okna in vrata, je možno zavarovati z varovali. Nujna je tudi odstranitev preprog. Že z majhnimi spremembami, na primer s svetlimi barvami, dobro osvetlitvijo prostorov, je bolniku mogoče zagotoviti pozitivno okolje. Nenazadnje je potrebno redno preverjanje hrane v hladilniku zaradi zaloga (pretečeni roki trajanja živil) in zaradi same užitnosti, saj osebe z demenco zaradi napačne presoje in težav z vonjem ne prepoznajo, za katera živila gre.

Za konec:

Večkrat beremo, kako (tudi precej bolj domiselno kakor pri nas) se z dementni-

mi osebami znajdejo v drugih državah, v kakšnih institucijah skrbijo zanje, kako jih kljub vsemu vključujejo v varno in varovano okolje, da jim kljub vsemu omogočijo nekatere prijetne in kvalitetne trenutke. Navzlic težkim razmeram, ki so nastale zaradi bolezni, lahko še vedno, vsak dan, »dodamo nekaj življenja v dneve« ljudi, ki so bili nekoč ustvarjalni, polni elana, moči in načrtov. Četudi je danes pred nami skoraj povsem nemočen, nebogljn človek, odvisen od skrbi in pomoči, mu dolgujemo razumevanje, sprejemanje in spoštljivo ravnanje. Na posameznih področjih, na katerih občutimo (predvsem svoje) šibke točke, se lahko dodatno poučimo, in verjemi- te, lažje nam bo. Ne smemo pa se (pre) obremeniti do te mere, da sta ogroženi naše zdravje in počutje. Del skrbi in dolžnosti lahko še vedno odložimo na oblike pomoči, ki so nam na razpolago in so v okvirih naših zmožnosti. Predvsem pa

že samo razumevanje bolezni prispeva k lažšanju tegob tako bolnikom kot skrbnikom.

Zagotovo lahko trdim, da je takšna življenjska preizkušnja ena najtežjih in, žal, njeno doživljanje najmanj pozitivno naravnano. Ko pa demenca postane stvarnost in zasede mesto v vsakdanu družine ali skupnosti, ne preostane drugega, kot da jo čim bolj preudarno vpletemo v vzorec življenja in se iz nje, morda, tudi učimo živeti drugače, razumeti več in boljše. Torej bolj odprto sprejeti vse, kar je človeško. Kajti ne pozabimo, da ura tik-taka tudi nam.

Če smo z rekom začeli, naj še končamo. Stari rek namreč pravi, da se dobro z dobrim povrne.

Lepo se je včasih spomniti nanj.

Besedilo:

Eva Švagelj, dr. med., spec. psihiatrije, kognitivno-vedenjska terapevtka

Bogastvo čustev

Taša Cucek, magistrica zakonskih in družinskih študij, specializantka zakonske in družinske terapije, relacijskega družinskega modela na Teološki fakulteti v Ljubljani in stažistka na Družinskem centru Sveta Gora.

Foto: Polona Makovec

8 načinov, kako reči ne brez občutka krivde

Mogoče ste že slišali, da je reči nekemu ne to, da rečemo samemu sebi ja. Reči ja svojim čustvenim potrebam, svojim željam, sanjam in celo svoji varnosti. Poznati to prakso oziroma imeti vedenje o skrbi zase je pametno in dobro, nekaj čisto drugega pa je to dejansko uporabiti v svojem življenju. Ko imamo »bolezni« ugajanja drugim, strah pred tem, da bi druge razočarali, da bi nas videli kot nesramne in sebične, je lahko skrb zase in postavljanje meja nekaj, kar nas straši oziroma celo obremeni. Zdi se nam težko in nedosegljivo.

Na srečo ni potrebno biti ali se počutiti nesramni, da bi lahko zavrnilo prošnjo

ali pa povabilo. Če se vam pogosto dogaja, da prevzimate nase odgovornosti drugih in se zavežete oziroma pristanete na stvari, ki jih drugi od vas pričakujejo in vam vaš notranji glas sporoča, da tega nečete, bi bilo dobro, da uporabite katero od teh strategij.

Postavljanje meja ne pomeni, da ste slaba oseba. Še vedno ste lahko dobri, prijazni in istočasno poskrbite zase s tem, da se zaščitite. Niste namreč dolžni biti vedno na razpolago drugim na račun svojega notranjega miru in s tem duševnega zdravja. Dolžni ste v prvi vrsti poskrbeti zase, da boste sploh lahko na zdrav način na voljo drugim.

1. Ne pozabite, reči ne lahko reši vaše odnose

Bojimo se, da bomo prizadeli druge, s tem, ko bomo rekli ne. Se sliši znano? Mogoče se res zdi, da če drugemu ne rečemo ne, s tem pazimo na njegova čustva, toda ko pogosto rečemo ja, ko se ne čuti prav, lahko to vodi k zameri na dolgi rok. Zamere pa lahko uničijo odnose.

Ko ljudje počnejo nekaj, kar mi ne vidimo kot dobro in ne rečemo nič glede tega, se to v nas nabira, pravi zakonska in družinska terapevtka Shadeen Francis.

2. Uporabite prispodobo z maskami na letalu

Ko ste na letalu, dobite na začetku leta navodila, da v primeru nevarnosti najprej masko namestite sebi, šele na to pomagajte drugim, svojemu otroku. To navodilo velja tudi za skrb zase. Ne morete pomagati, podpreti ali ostati prisotni z drugimi v polnosti, če je vaša čustvena shramba prazna.

Meje niso zavrnitev druge osebe, ampak sočutno dejanje postavljanja zase. Je bolj prijazno do vaših odnosov, zvez, če spoštujete svoje omejitve, želje in potrebe.

3. Najdite izbiro, s katero boste vi zadovoljni

Ko nekaj zavrnemo, ne pomeni, da je konec pogovora oziroma da to izključuje stvari, za katere pa smo »za« v tistem odnosu. S ponudbo druge možnosti, nečesa, kar bi vam ustrezalo, lahko zaščitite svoje potrebe in želje brez zavrnitve druge osebe.

Na primer: če vas nekdo povabi na zabavo in imate socialno tesnobo, vam to povabilo ne bo prijetno. Toda lahko rečete: »Ne bo mi uspelo priti na zabavo, ampak bi te rad/a videl/a en drug dan. Kako se ti zdi kosilo naslednji teden?«

4. Zlažite se, če to pripomore k vaši varnosti

Iskrenost je pogoj dobrih odnosov, toda včasih, ko gre za našo varnost, se tega ni dobro držati oziroma nam lahko škodi.

Če ob nekom čutite čudne občutke in strah, je dobro, da zaupate svojemu notranjemu vodstvu. Intuicija je vedno pravilna. Je vedno odziv na nekaj in ima vedno našo varnost, naše dobro na prvem mestu.

5. Splanirajte čas zase

Če planiramo čas zase, za lastne potrebe in želje, je bolj verjetno tudi, da bomo to izpeljali, se tega držali. Splaniran termin za svoje potrebe omogoči, da nas ne tako hitro zanese, da bi tisti čas namenili za nekoga drugega.

Seveda pa je pomembno, da se za to odločimo, da nam to nekaj pomeni. Skrb zase ni nekaj samoumevnega in na začetku bo trdo delo, dokler nam to ne pride v navado oziroma postane del vsakodnevnih rutine.

Manj stresa doživljamo reči »ne«, ko imamo nekaj že splanirano kot pa takrat, ko nimamo ničesar.

Tudi če je zgolj polurni sprehod, dve uri branja časopisa/knjige ali pitje kave, če si boste to splanirali, označili na koledarju, planerju, bo lažje reči ne.

6. Uporabite jasne »jaz« stavke

Osredotočanje na lastne potrebe in občutja, ko rečete ne komu, pomaga zmanjšati občutek nesramnosti. Jasni in direktni stavki, ki izražajo vaše potrebe pri tem pripomorejo.

Raje kot, da rečete: »Ne, nočem iti s teboj, ker vedno potrebuješ toliko časa, da se pripraviš in te moram vedno čakati.«

Recite raje: »Vedno sem tako nestrpna in mi je neprijetno, ko greva na nekatere dogodke, zato bi raje, da greva nekam drugam.«

7. Premislite o situaciji, če bi bila nasprotna

Na primer: dajmo reči, da si ne želite iti na zabavo, ker je to edini dan, ko ste prosti v tem tednu in res potrebujete več spanja. Sedaj pa si predstavljajte, da vi organizirate to zabavo. Povabili ste prijatelja, ki je prišel na vašo zabavo. Nakar ugotovite, da

je tja prišel nemiren in utrujen le zato, ker je želel vam ugoditi, da ne boste zamerili. Mogoče boste hvaležni za njegov trud, toda skrbi vas za njegovo dobro počutje in ne želite, da bi šel preko telesa, samo da bi vam ustregel.

8. Močnejši ne-ji, povabijo močnejše strinjanje

Vsakič, ko rečete ne komu ali priložnosti, neizpodbitno rečete ja nečemu/ nekomu drugemu. Nihče ne more biti na dveh mestih hkrati ali narediti vsega ob istem času. Pogostejše kot boste to počeli, bolj naravno vam bo to postalo. Skrb zase bo postala avtomatska.

Povzeto po: August McLaughlin (2019, 3. April) 8 Ways to Say No Without Feeling Mean.

Vključite se lahko v terapevtsko skupino –

Zavestno starševstvo

Kje: Sežana, Mirka Pirca 4.

Obvezne prijave na:

tukajsem.zate@gmail.com.

Skupina Zavestno starševstvo je namenjena staršem, starim staršem in vsem, ki jih ta tema zanima. Posameznik preko lastnih izkušenj raziskuje vlogo otroka in starša.

Skupina temelji na modelu relacijske družinske terapije dr. Christiana Gotečniaka.

Vprašanja lahko pošljete na e-naslov: tukajsem.zate@gmail.com ali pa preko spletne strani www.psihoterapijatasa.com. Odgovori ali pa tema bodo obravnavani v naslednjem članku. Oseba bo ostala anonimna.

Želim vam vse dobro in obilo pristnih trenutkov, preživetih v družbi ljudi, ki vam veliko pomenijo.

mag. Taša Cucek

Športno

Čestitke Hrušovljanom. Tekli smo jubilejni, že 20. štanjelski tek zapovrstjo. Koliko ur prostovoljnega dela je bilo pri organizaciji teka v vseh teh letih vloženih, najbolje vedo kar sami. Ne malo, a kolikor njihovo vztrajnost poznamo, bomo tekli še naprej. Tek po neokrnjeni kraški naravi si to vsekakor zasluži. Nadalje, koliko let in treningov je potrebno, da se izbrusi šampion, bi nam znali povedati balinarji, trenerji, starši. Da dosežeš tak nivo, se

morajo nekatere stvari enostavno postaviti: od popolne predanosti športni panogi posameznika, odličnega strokovnega dela trenerjev, ne nazadnje pa tudi dolgoletne tradicije ter močne podpore balinarju v lokalnem okolju. Uspeh posameznika je tudi uspeh vseh! Uspeh pa se lahko meri tudi na druge načine. Včasih je že izkoriščena priložnost, da se pred širšo javnostjo predstavi vztrajno delo posameznikov na področju športa

in rekreacije oseb z motnjo v duševnem razvoju lahko velik uspeh. Poguma in srčnosti jim vsekakor ne manjka.

Vsem uspehom navkljub pa je na tem mestu potrebno jasno povedati naslednje. Športna društva in klubi s sedežem v občini Komen svoje prireditve ter uradna tekmovanja pod okriljem panožnih zvez zaradi neustreznih pogojev v občini večinoma izvajajo v sosednjih občinah, ki ustrezne pogoje imajo. Sredstva, ki jih

društva in klubi pridobijo na občinskem razpisu za šport, se na ta način pretakajo v sosednje občine, za razvoj, dvig kakovosti in usposobljenost dodatnega strokovnega kadra sredstev navadno zmanjka. Če naštejemo le nekatere primere: zaključna plesna revija Matejinih plesalk v Sežani, tekmovanja balinarjev v Novi Gorici ali Sežani, nastopi košarkarjev v Dornberku ... Ko bodo, hipotetično rečeno, še nogometaši svoje domače tekme primorani igrati v Biljah, Renčah ali Mirnu, bo slika popolna. Koliko priložnosti je bilo do sedaj zamujenih, ni težko izračunati. Šport in rekreacija v občini sta

od nekdaj odrinjena na obrobje in nič ne kaže, da bi se v prihodnje kaj bistveno spremenilo. Leto je mimo in zdaj je tudi popolnoma jasno, da so bile predvolilne obljube levih, desnih in tistih vmes v trenutku pozabljene, neaktivnost, počasnost občine ter pomanjkanje njene vizije na področju športa in rekreacije se nadaljuje.

Vsem težavam navkljub pa je potrebno jasno povedati še nekaj. Športno-rekreativnih programov in športnih prireditvev v izvedbi lokalnih športnih društev ter športne zveze za razmere, ki smo jim priča, ni malo. V bistvu jih je kar precej.

S pravilnim pristopom, kakovostnim, v veliki večini prostovoljnim delom, povezovanjem, že pregovorno vztrajnostjo ter iznajdljivostjo se da veliko narediti. To nam marsikdo od »velikih« tudi že priznava. Ali bo lokalna skupnost raznolike priložnosti, ki jih lokalni šport ponuja, zaznala, ga ob tem podprla, je vprašanje za prihodnost.

Leto se izteka in pred nami je praznični čas. V novo leto vstopamo polni želja in zaobljub. Naj se vam vsaj nekatere uresničijo!

Športna zveza Komen

2. mednarodni košarkarski turnir Kras 2019

Člani Športno košarkarskega društva Kras smo zadnji vikend v oktobru v športni dvorani Čuklja v Dornberku organizirali 2. mednarodni košarkarski turnir Kras 2019 za košarkarje letnikov 2007 in mlajše. Pod častnim pokroviteljstvom Mestne občine Nova Gorica in Občine Komen so na njem nastopile ekipe KK Lider (Bosna in Hercegovina), KK Ri-Basket (Hrvaška), KK Bor (Italija), KK Ajdovščina, KK Nova Gorica mladi ter gostitelji turnirja, ekipa ŠKD Kras. Na naše povabilo se je odzvala tudi košarkarska ekipa varovancev Varstveno delovnega centra Nova Gorica, ki v sklopu projekta Življenje je košarka pod vodstvom trenerja Siniše Drobnjaka že leta trenira košarko. Z nastopi so nedeljski program dodatno popestrila dekleta iz Mažoretne in twirling skupine Prvačina.

Sobotni tekmovalni del je postregel s kar nekaj izenačenimi tekmami, kjer je tehniko znala prevesiti malenkost ali pa le kanček sreče. Videlo se je, da so otroci tekmovalno, željni igre in da se v vseh klubih dela dobro. Po zaključku sobotnega tekmovalnega programa v športni dvorani v Dornberku je bilo na zunanjem igrišču v Škrbini odigrano še prijateljsko srečanje med KK Lider in dekleti ŠKD Kras. Sledila sta druženje in piknik.

Sončno nedeljsko jutro in boji za končno razvrstitev so se lahko začeli. Najprej sta na parket stopili ekipe KK Lider in Košarkaški klub Ri-Basket, temu je sledil sosedski obračun med KK Leone Ajdovščina in gostitelji turnirja. Med polčasom so se na svojem prvem javnem nastopu občinstvu predstavile najmlajše deklice iz Mažoretne in twirling skupi-

ne Prvačina in zaslužno poželega bučen aplavz.

Po kratkem ogrevanju je sledila predstavljena tekma košarkarjev VDC Nova Gorica. Ob pomoči trenerjev gostujočih ekip ter članov društva je igra stekla, srečanje je postalo dinamično in zanimivo. Spodbuda s tribune je bila neverjetna, vsi skupaj smo se vsakega koša posebej razveselili. Po tekmi, stiskih rok in objemih, obvezno slikanje ter pozdravni nagovor vodje projekta, trenerja Siniše Drobnjaka. Podžupanja Mestne občine Nova Gorica Elena Zavadlav Ušaj in predstavnica Občine Komen Dunja Perić pa sta ob pozdravu vseh udeležencev turnirja in občinstva v svojih govorih še posebej poudarili pomen športa ter priložnost vključevanja, ki jih šport nudi.

Sledil je finalni obračun med KK Nova Gorica in ekipo zamejskih Slovencev iz KK Bor Trst. Tega so dobili slednji in

tako brez poraza osvojili prvo mesto na turnirju. S podelitvijo priznanj najboljši peterki, MVP igralcu turnirja, podelitvijo medalj ekipi VDC Nova Gorica ter z razglasitvijo najboljših ekip je bil uradni del dvodnevnega tekmovanja zaključen. Vsi košarkarji in trenerji so prejeli še bogata darila, ki so jih prispevali občini ter sponzorji turnirja.

Z letošnjo izvedbo turnirja smo v društvu tako po organizacijski kot vsebinski plati brez dvoma storili korak naprej. Naš namen, da bi se vsi udeleženci turnirja počutili kar se da prijetno, je bil s tem dosežen. Da »drugačnost« predvsem bogati in je zato neprecenljiva, nam je na najlepši možen način pokazala ekipa košarkarjev VDC Nova Gorica, ki je v trenutku postala ljubljena prav vseh v dvorani. Le priložnost jim je treba ponuditi.

Besedilo: Rajko Kralj
Foto: Jaka Jančar

23. Sončkov dan

Letošnji Sončkov dan, že triindvajseti po vrsti, si bomo v društvu ŠKD Kras posebej zapomnili. Na povabilo organizatorja športne prireditve Mirana Franka iz ŠD Sonček smo pri izvedbi dogodka namreč sodelovali tudi mi. V soboto, 30. novembra, smo tako gostili številčno ekipo KK Basket 2000 Banja Luka in z njimi navezali pristne prijateljske vezi. Po kosilu v stari šoli v Škrbini se je dogajanje preselilo v športno dvorano v Dornberku, kjer smo z odličnimi mladimi košarkarji iz Bosne odigrali štiri prijateljska srečanja, pri tem pa dobili dober vpogled v naše dosedanje delo. Nadaljnje sodelovanje pri »največjem festivalu košarke za mla-

de« daleč naokrog je že dogovorjeno, z ekipo iz Bosne se bomo v prihodnje brez dvoma tudi še srečali.

Nedeljskega dela festivala košarke smo se udeležili z ekipo naših najmlajših in ekipo deklet. Pod vodstvom trenerja Primoža so dekleta tekmovala na OŠ Šempeter, naši najmlajši pa so pod vodstvom Jana pridno polnili koše v Hit šport centru. Obe ekipi sta se po svojih najboljših močeh izkazali in naigrali, brez druženja, smeha in zabave, pa tudi praznovanja rojstnega dne tudi letos ni šlo. Prijetno kot vedno, naslednje leto se vsekakor zopet vrnemo.

Besedilo: Rajko Kralj

Foto: Jaka Jančar

Uspešna sezona balinarjev in balinark Balinarskega kluba Agrochem Hrast iz Kobjeglave

Kot vsako leto tudi letos Balinarski klub Agrochem Hrast žanje uspehe na vseh rangih tekmovanja. Po uspešno končani sezoni 2018/2019 na pomlad sta ženska državna liga in moška super liga imeli počitek od tekmovanja do meseca septembra.

Začetek nove sezone za žensko ekipo je bil zelo uspešen, saj je po prvem delu tekmovanja s samo enim porazom in enim izenačenjem na drugem mestu lestvice. Z letošnjo okrepitvijo mlade Ive Guštin se je ekipa dvignila in pokazala, da se lahko poteguje za sam vrh lestvice in odlično končno uvrstitev.

Tudi moška ekipa super lige je letošnjo sezono 2019/2020 začela obetavno. Trenutno zasedajo prvo mesto letvice, saj so

Jaka Štremfel

na domačih tekmah v najeti novogoriški dvorani nepremagljivi. Želja ekipe je, da v letošnji sezoni zasedejo vrh lestvice in se po rednem delu tekmovanja uvrstijo na zaključni turnir najboljših štirih.

Tudi mladi člani kluba niso poleti počivali. Že v mesecu septembru se je odvijalo državno prvenstvo v dvojkah, kjer so hrastovi dečki Domen Marušič, Etien Kavčič in Aljaž Bandelj osvojili naslov državnega prvaka. Poleg tega si je Domen Marušič priigral zlato v hitrostnem izbijanju. V že končani državni ligi pa so v letošnjem letu zasedli tretje mesto.

Najodmevnejši uspeh v Hrastu pa je absolutno naslov svetovnega podprvaka, ki ga je skupaj z Gašperjem Povhom v štafetnem izbijanju dosegel Jaka

Štremfel iz Kobjeglave. Jaka že vrsto let v svoji kategoriji osvaja najvišje naslove na državnih prvenstvih. V letošnjem letu je dobil s strani selektorja slovenske reprezentance, Antona Kosarja, priložnost, da se udeleži svetovnega prvenstva, ki je potekalo v italijanskem Alassiju, v kategoriji do 18 let in tam odteče štafeto

z Gašperjem Povhom. Jaka je že pri svojih rosnih 15-ih pokazal, da je obetaven mlad balinar, ki se bo v prihodnosti še potegoval za najvišja mesta v tekmovanjih.

Želje BK Agrochem Hrast so, da se bodo uspehi v prihajajočem letu še vrstili ne samo na državnem in svetovnem

nivoju, ampak tudi na nižjem nivoju, saj se Hrastovi ekipe rekreacijske in območne lige udeležujeta tekmovanj na lokalni ravni.

Balinarski klub Agrochem Hrast ob prihajajočem novem letu želi veliko sreče, zdravja in uspehov. Vsem balinarjem pa mirno roko!

Na sliki (iz leve proti desni): trener Gregor Rudež, Aljaž Bandelj, Domen Marušič in Etien Kavčič

Ekipe članic

Besedilo: BK Agrochem Hrast

Foto: Ana Rojc

Članska ekipa NK Komen uspešno v sezono 2019/2020

Drugi novembrski vikend se je zaključil jesenski del tekmovalne sezone 2019/2020 za člansko ekipo NK Komen. Fantje so solidno odigrali jesenski del. Z nekaj nihanji v igri, kateri so botrovali poškodbe in odsotnosti nekaterih igralcev, smo osvojili 5. mesto, s katerim ohranjamo realne možnosti, da se spomladi povzpnejo po lestvici navzgor. V pokalnem tekmovanju MNZ Koper smo se uvrstili v četrtfinale, v katerem smo se pomerili z drugoligaško ekipo Jadran Dekani. Po zelo dobrem prvem polčasu smo v nadaljevanju vseeno morali

priznati premoč Dekančanov. Dvanajsti igralec so nam tudi navijači GB Tribuna Jablnc in gledalci, ki so nas vzpodbujali in spremljali tudi na gostovanjih. Po gledanosti tekem v EPNL so tekme naše ekipe najbolj obiskane. Ekipo bomo v zimskem prestopnem roku skušali nekoliko osvežiti.

To priložnost bi izrabili tudi za zahvalo vsem sponzorjem, donatorjem, na-

vijačem GBTJ, veteranom NK Komen in vsem prostovoljcem, ki ste s svojim delom pripomogli k uspešnemu zaključku jesenskega dela sezone.

Vabimo vas tudi na našo stojnico, ki jo bomo skupaj z navijaško skupino GBTJ postavili na tradicionalnem vaškem božično-novoletnem sejmu na placu v Komeni 26. decembra 2019.

Besedilo: Adrijan Spačal

Foto: Ana Rojc

MNŠ Komen v polnem zagonu in z novimi izzivi v 2020

Mladinska nogometna šola Komen je v tej sezoni dobila nov zagon z novimi trenerji in ponovni vzpostavitvi nogometnega krožka v POŠ Štanjel. Nogometni krožek v POŠ Štanjel se je pridružil že tradicionalnima krožkoma v OŠ Branik in OŠ Komen. Za strokovno delo krožkov v OŠ Branik in POŠ Štanjel uspešno skrbi g. Primož Adamič, v Komnu pa koordinator nogometne šole Komen, g. Danjel Peras, kontakt, kateremu pomaga trener,

g. Jure Colja. Selekcija U9 nastopa v ligi MNZ Koper-Kras, kjer se tekmuje po turnirskem sistemu.

Selekcija U11 uspešno nastopa v ligi MNZ Koper-Kras. Dekleta in fantje so na treningih in tekmah prikazali velik napredek in uspešne igre. Ekipo vodi trener, g. Tomislav Čižmešija.

Selekcija U13 pod vodstvom trenerja, g. Alojza Barukčiča, nastopa v 17 članski ligi U13 MNZ Koper, zaseda mesta v

zgornji polovici lestvice. Dekleta in fantje iz vseh selekcij nastopajo tudi po turnirjih, kjer rezultat ni pomemben.

Ob tem vabimo starše in otroke, naj obišejo našo stojnico, ki jo bomo skupaj z navijaško skupino GBTJ postavili na tradicionalnem vaškem božično-novoletnem sejmu na placu v Komnu 26. decembra 2019.

Pred tekmo U13 v Sežani.

Še vedno pa se lahko vpišete v nogometno šolo Komen, prijave sprejemamo na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com, na treningih prijave sprejema trener ali prisotni predstavnik kluba, ki sta vsak torek, sredo in petek ob 17.20 na nogometnem igrišču v Komnu, v zimskem času pa v telovadnici OŠ Komen, in sicer ob torkih, sredah in četrtek po razporedu nogometne šole NK Komen (kontakt 041 621 065 – Danjel Peras).

Besedilo: Adrijan Spačal

Foto: Primož Adamič in Boštjan Ščuka

PoSKOKčev VESELI DECEMBER

Čas obdarovanja, presenečenj, veselja in druženja je tu. Lučke v mestih in na božičnih drevescih se že prižigajo, kar oznanja veseli december ter božično-novoletne praznike.

Tudi naša poSKOKčeva družina se veselo pripravlja na decembrske radosti. PoSKOKec je pod svojo božično drevesce že postavil darila za vse male in velike poSKOKce. Kot se za veseli december spodobi, bo naš moder poSKOKec presenetil z obiskom prav vse otroke, ki obiskujejo gibalne urice. Skupaj z njimi se bo družil, raztegnil svoje šape in veselo zaplesal. Ker pa naš poSKOKec ni nikoli praznih rok, bo tudi letos vsak otrok že tradicionalno dobil novo poSKOKčevo majčko. Tudi tokrat bo majčka čisto drugačna. PoSKOKec nam namreč vsako leto pripravi novo majčko druge barve in z drugačno sliko. Obdaril nas je že z belo,

rumeno, modro, zeleno, z natisnjeno poSKOKčevo maskoto na sto in en način. Le kaj si je zamislil letos?

PoSKOKčeva družina vam želi prijetne

in vesele božično-novoletne praznike in srečno 2020!

Besedilo: Anna Jedrejčič

Foto: arhiv ŠD poSKOKec

Nogometni derbi v Gorjanskem

Dne 30. avgusta 2019 sta se na prvem prijateljskem nogometnem srečanju v športnem parku »NA BRJARJU« v Gorjanskem srečali najstarejša nogometna veteranska ekipa na Krasu – ekipa Veterani iz Komna in ekipa Ob petkih je lepo (OPL), to je ekipa, ki jo sestavljajo člani iz Gorjanskega in nekaterih okoliških vasi (Brje, Brestovica, Majerji, Komen, Zagrajec, Veliki Dol, Temnica).

Pred začetkom tekem in ob prisotnosti vseh udeleženi smo predali svojemu namenu tudi na novo postavljeno klop, iz katere je sedaj omogočeno spremljanje tekem na domačem igrišču. Za postavitev le-te sta bila najbolj zaslužna Klemen Spacal in Andraž Kajtna, člana OPL. Takoj je bilo sprejeto mnenje enega od udeležencev, da če ima lahko NK Komen Tribuno Jablanc, bomo ja imeli mi Tribu-

no OPL za naše VIP goste.

V glavnem delu srečanja sta se odvijali dve nogometni tekmi, in sicer: 1. tekma med nogometaši obeh ekip, starejšimi od 50 let in mlajšimi od 80 let, in 2. tekma med nogometaši, starimi od 20 do 50 let. Prva tekma na dobro pripravljenem igrišču se je dolgo časa odvijala po željah domačih igralcev, saj so s srčnostjo in borbenostjo zelo dobro nasprotovali odlično pripravljenim nasprotnikovim igralcem. Upali smo na ugoden rezultat, saj smo imeli precej odličnih, vendar neizkoriščenih priložnosti. Dosegli pa smo dva gola, in to taka, za katera bi Mladen Delić rekel: Ma ljudi moji, je li to mogoče? Gostitelji smo kljub prikazani kakovostni, lepi in dinamični igri ter upanju na neodločen rezultat to tekmo izgubili z rezultatom 2 : 3. Veterani iz Komna so po

tisti igri zmanjšali svoj zaostanek iz letošnjih medsebojnih srečanj na 2 : 1. V drugi tekmi mlajših članov obeh ekip pa so z velikim trudom in srčnostjo zmagali člani ekipe OPL iz Gorjanskega z istim rezultatom 3 : 2. Tako je sedaj OPL 3 : 1 Veterani. Tekmi sta potekali v izredno športnem vzdušju z veliko borbenosti, vztrajnosti in razumevanja nogometne igre kljub različni starosti udeležencev, obenem je bilo opaziti različne vadbene, igralne in taktične sloge. Po tekmah je sledilo družabno srečanje igralcev, navijačev in ostalih vabljenih. Zelo smo bili veseli, da se je srečanja udeležil tudi predsednik NK Komen, Adrijan Špacal, ki si je ogledal obe tekmi in morda tudi opazil kakšnega igralca, primerneza za treniranje z ekipo NK Komen.

Gostitelji so se spomnili tudi, da je Jože Kovačič, član ekipe Veteranov iz Komna, igral za takratno ekipo Svetega iz Komna proti Gorjanskemu na našem igrišču že pred več kot 50 leti. Ob takšni priložnosti so mu člani domače ekipe podarili spominsko majico OPL (Viribus Unitis). Prijetnega vzdušja in lepega kramljanja ni pokvaril niti pogled na uro, ki nam je sporočal, da se bodo kmalu oglasili zavezniki OPL – jutranji petelini. Nam, najbolj zagretim razpravljalcem in komentatorjem, pa je v pogovorih malo manjkalo, da bi uspeli rešiti vse nogometne, občinske, kmetijske in gospodarske probleme.

Besedilo in foto: Ladislav Meziniec

Pohod po sledih soške fronte - dvaindvajsetič

Zares lepo vreme je privabilo nekaj več kot 200 pohodnikov iz Slovenije in tujstva. Proga je bila na slovenski strani potrebna strojnega in ročnega čiščenja v tednih pred pohodom. Za prireditev smo pripravili novo promocijsko gradivo, nove transparente in priložnostne majice.

Proga je bila speljana nekoliko drugače kot minula leta, vendar je zato postala toliko bolj zanimiva, saj je vodila skozi lepo urejene strelske jarke na italijanski strani. V bližini Grmade so namreč strateške točke na kotah 280, 287 in 297. Najzanimivejša med njimi je kota 280 (nad Kokem/Monte Cocco), na vrhu katere se nahaja skoraj pravi mali park zgodovine iz prve svetovne vojne. Z izkopavanjem

je prišel na dan sistem bunkerjev, delno povezanih med seboj v sistem zapletene mreže rovov. Utrdbo je med prvo svetovno vojno bombardirala italijanska mornarica, ki je bila zasidrana na drugi strani zaliva Panzano ob Punti Sdobbi ob izlivu reke Soče. V bližini sta še manjši, vendar zato nič manj zanimivi jami Karl in Zita, poznani tudi kot Grotta della Gavetta in Grotta del Pilone, ki ju je uporabljala

avstro-ogrsko vojsko. Prihodnje leto računamo na dogovor z zamejsko sekcijo jamarjev, da bi nam omogočili vodeni ogled.

Na poti smo imeli tri vmesne postaje z okrepčili. Za prvo so kot že vrsto let skrbeli naši zamejski prijatelji iz Cerovelj, druga je bila na Kohišču in tretja v Medji vasi. Tu so pohodniki lahko izbrali med daljšo 17 km dolgo in krajšo 13 km dolgo

potjo. Oboji pa so se utrujeni, a zelo zadovoljni vrnili na izhodišče. Jota s klobaso in kozarec br'stovskega terana sta povrnili moči. Še kratek klepet s prijatelji in treba se je bilo vrniti domov. Premik ure je večerni mrak priklical uro prej. Še stisk rok in dobrodošli spomladi na Špargljadi, predvidoma 5. aprila 2020.

Besedilo: Stane Švigelj
Foto: Janez Kuček Mezek

Burjica

Dogajanje v Vrtcu Komen ...

Naš suhozid stoji

Skupini JEŽKOV in ČEBELIC sta se v letošnjem šolskem letu podali v UNESCOv nacionalni projekt ŽIVIMO SKUPAJ. Cilj projekta je bil Spoznavanje kulturnih, naravnih in geografskih značilnosti domačega kraja, domačih obrti in običajev. Sam projekt je naravnost praktičnemu

delu, uporabi naravnih materialov, vezanih na tradicijo domačega kraja, ter medgeneracijskemu druženju in ustvarjanju. Oblikovali smo ožjo ekipo, v katero smo poleg treh staršev povabili in vključili še štiri dedke oziroma po naše nonote, s katerimi smo za začetek popravili

delno porušen suhozid pod vasjo Divči. Ob tej priložnosti so nam nonoti povedali številne zgodbe iz njihove mladosti – kaj vse so počeli, kako so pasli živino, 'robotali' krompir iz njiv in ga pekli ... Med drugim smo izvedeli tudi, čemu je namenjen suhozid.

Na lep jesenski popoldan pa smo se na medgeneracijskem srečanju s starši in starimi starši, pod budnim očesom že prej omenjenih štirih nonotov in enega očeta, tudi sami preizkusili v gradnji suhozida. Zgradili pa smo tudi nekaj kamnitih ognjišč, v katerih smo si na žerjavici spekli krompir. Prav vsi, ki smo se srečanja udeležili, smo zavihali rokave in uspelo nam je – naš suhozid stoji!

Ožji ekipi – nonotom: Severinu, Ladiju, Silvotu in Markotu ter tatu Roku – se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo za vso pomoč.

Besedilo in foto: Agata Masten

Na našem travniku vedno nekaj novega

V sodelovanju s starši smo izpeljali že veliko zamisli. Teh je še veliko in porajajo se vedno nove. Klarina mama nas je presenetila z zamisljo, da bi na naš travnik pripeljali veliko balo sena. Tako bi otroci lahko plezali, se valjali, obmetavali ... Zakaj pa ne, smo rekli, saj tako smo se otroci na vasi vedno igrali. In kako lepi spomini so na tiste čase!

Bil je petek, takoj po malici, ko smo že nestrpno čakali gospoda Davorina Terčona, njegovi vnuki so ne še tako dolgo nazaj obiskovali naš vrtec. S traktorjem nam je pripeljal ogromno balo sena, ki jo je odložil na našem travniku.

In potem ...

Kakšno veselje, smeh, sproščenost. Otroci so plezali, se valjali, prekopicivali, pulili seno iz bale, se obmetavali. Igra je potekala skoraj dve uri, kup se je manjšal,

sena je bilo veliko naokrog in še v hišici za preprogo.

Otroke je zanimalo, če bo seno za igro tam še naslednji teden.

»Seveda, manjkalo bo samo tisto, ki ga bodo srnice pojedle.«

»To pa lahko,« so rekli otroci.

Besedilo in foto: Mirjam Renner

Teden otroka

Letošnja misel oziroma sporočilo tedna otroka se je glasilo NAŠE PRAVICE. V Vrtcu Komen smo ga obeležili s ciljem Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti. Otrokom smo želeli približati vseh pet področij umetnosti:

- AV-MEDIJSKE dejavnosti smo spoznavali z ogledom filmskega posnetka predstave Debela repa,
- svet GLASBE smo spoznali z obiskom Godbenega doma, kjer smo s pomoč-

jo dirigenta Pihalnega orkestra Komen, Matije Tavčarja, ter trobilcem Jernejem Terčonom spoznali razne instrumente in se celo preizkusili v igranju na nekatere izmed njih, najmlajši pa so u vrtcu ob spremljavi klaviatur in flavte prepevali jesenske pesmice,

- področje PLESA nam je predstavila plesna učiteljica Mateja Terčon Knap in skupaj z njo smo tudi zaplesali,
- v likovnih delavnicah smo pridobi-

vali izkušnje iz področja LIKOVNEGA USTVARJANJA in OBLIKOVANJA, - v področje DRAMSKE umetnosti pa nas je z lutko v pravljico Au, to boli popeljala knjižničarka Marija Umek.

Pa naj zaključim s pesmijo, katere avtor je Tone Pavček, bivši nacionalni ambasador dobre volje UNICEF-a Slovenija.

*Vsi otroci imajo pravice
Pravica pravic je pravica živeti,
biti otrok, za srečo rojen,
tata in mamo ob sebi imeti
in jima padati veselo v objem.
Lepa pravica je teči po trati
in ne biti kot trava teptan,
učiti se brati in biti med brati
enakovreden in spoštovan.
Rasti kot rastejo jelke in bori,
poslušati pesmi, ne pokov granat,
in potem enkrat ob majniški zori
reči nekemu: Imam te rad!
In še: biti duša v svetu brez duše,
majhna svetloba sredi velike teme,
ali vsaj kaplja v obdobju suše,
ne biti nihče, a otrok, ki je vse.*

Besedilo in foto: Agata Masten

Tradicionalni slovenski zajtrk

Tako kot v vseh ostalih slovenskih vrtcih in šolah po Sloveniji je tudi pri nas v petek, 15. novembra, potekal tradicionalni slovenski zajtrk z raznovrstno hrano s poudarkom na jedeh lokalnih pridelovalcev. Privoščili smo si kraški med, maslo, črn kruh, mleko in jabolka. Med nas pa smo povabili tudi Moniko iz kmetije Turk, ki pa ni prišla praznih rok. S seboj je prinesla polno gajbo domačih jabolk, domač jabolčni sok, jabolčni kis in sladke posušene jabolčne krljce. Na omenjeni kmetiji se namreč ukvarjajo s pridelavo in predelavo jabolk. Predstavila nam je, kako sploh pridejo do jabolk in kako vse omenjene izdelke pripravijo. Ob tej priliki se jim za podarjene pridelke in izdelke, s katerimi smo se posladkali, tudi zahvaljujemo.

Besedilo in foto: Agata Masten

... in Vrtcu Štanjel

Novo šolsko leto v našem vrtcu

V novo šolsko leto smo v našem vrtcu zakorakali z novimi skupinami. Žogice z Matejo, Denis in Alenko, Metuljčki s Silvano in Alenko ter Ribice s Katarino in Moniko.

Za rdečo nit letošnjega leta smo si izbrale uprizoritveno umetnost, v katero spadajo lutke, dramatizacija, igre vlog,

kamišibaj gledališče, gledališke predstave itd.

In tako nas je že prvi dan jeseni obiskala naša bivša sodelavka Marija. Vedno se z veseljem odzove na vsako naše povabilo in tokrat nas je v jesen popeljala s ploščatimi lutkami in pravljico Avč.

V tednu otroka smo strokovne delav-

ke pripravile pester program na temo naše pravice. Razpravljali smo, kakšne so naše pravice, in se dotaknili tudi naših dolžnosti. Ugotovili smo, da ima vsaka pravica tudi svojo dolžnost. Tako da, če je pravica, da se vsak lahko igra, družiti s prijatelji, ima možnost do svojega mnjenja, do staršev, do izobrazbe, je njegova dolžnost, da pospravi za sabo, je priazen, da spoštuje druge in drugačnost, da upošteva mnjenja drugih, da pomaga staršem, jih ima rad, da hodi v šolo in se uči. Veliko je bilo ustvarjanja, medsebojnega druženja, spoznavanja, igre, lutk in gibanja. Risali in slikali smo sami sebe in svoje prijatelje, si ogledali lutkovno predstavo Razbita buča ter imeli odprta vrata igralnic, kjer so otroci lahko prosto prehajali iz ene igralnice v drugo, se igrali in telovadili. Na predstavo in igro z nami smo povabili prvošolce iz OŠ Štanjel. Gibali smo se s Poskokcem ter odšli na pohod in obeležili svetovni dan hoje.

Besedilo: Mateja Bežek Kosmač in Denis Lemut

Foto: arhiv Vrctect Štanjel

Poseben tradicionalni slovenski zajtrk

Tradicionalni slovenski zajtrk v našem vrtcu obeležujemo že več let.

Letos smo se strokovne delavke odločile, da ga praznujemo malce drugače. Dejavnosti, povezane z njim, so se v vrtcu odvijale ves teden. Uvod v teden je bila lutkovna predstava Jabolko (A. Štefan). Sledil je pogovor o tem, kaj vse lahko iz jabolk naredimo. Otroci so povedali, da lahko pripravimo jabolčni zavitek (štrudl), pito, sok, kompot, palačinke in še kaj. Dogovorili smo se, da bo iz jabolk vsaka skupina nekaj slastnega pripravila. Tako so Žogice stisnile jabolčni sok, pri Metuljčkih so sušili jabolčne krehle, Ribice pa so skušale jabolčno čežano. Vse, kar smo iz jabolk naredili, smo seveda kasneje tudi poskusili. Teknilo nam je še toliko bolj, saj smo si vse sami pripravili.

V starejši skupini so spoznavali, katera živila potrebujemo, da bo tradicionalni slovenski zajtrk res pravi, in izdelali plakati, ki so potem predstavili otrokom iz mlajših skupin.

Da je bil etkov zajtrk še posebej slaven, smo mize pognili s pogrinjki in jih okrasili s čebelicami. Obiskal nas je župan, mag. Erik Modic, nam zaželel

dober tek ter se pri zajtrku pridružil otrokom iz skupine Ribice.

Besedilo: Mateja Bežek Kosmač in Denis Lemut

Foto: arhiv Vrctect Štanjel

Jaz in ti, drugačni smo vsi

16. novembra 2019 je bil svetovni dan strpnosti. Letos smo ta dan obeležili tudi v vrtcu. Pri Ribicah smo se tako ves teden pogovarjali o strpnosti do sprejemanja drugačnosti. V veliko pomoč so nam bile slikanice, ogledovali smo si fotografije in se ob njih pogovarjali ter se igrali različne socialne igre. Da smo si lažje predstavljali, kako je, če si »drugačen«, smo se preizkusili tudi v slikanju z usti. Ker se področja v vrtcu zelo prepletajo, smo podlago najprej pobarvali, v zaporedju katerega, smo si sami izbrali, kasneje pa z usti in črno tempero slikali drevesa.

Kaj so otroci povedali po slikanju:

- »Mi je bilo fajn.«
- »Je blo bolj težko kot z rokami.«

- »Mi je blo ful enostavno.«
- »Z rokami bi narisal lepše drevo.«
- »Sem imela okus po lesu v ustih.«
- »Prvo mi je blo težko, potem lažje, ker več kot delaš, več se naučiš.«
- »Mi je blo zabavno.«

Če sva z dejavnostmi otrokom vsaj malo približali pojma strpnost in sprejemanje drugačnosti, je najin namen dosežen. Pomembno je, da se zavedamo, da strpnost ni nekaj samoumevnega, ampak si je zanjo potrebno prizadevati, se o njej izobraževati in jo trajno negovati.

Besedilo in foto: Monika Turk in Katarina Černigoj

Iz šolskih klopi

Študijska skupina likovnih pedagogov v Štanjelu

Vsako leto se učitelji posameznih predmetov srečajo na študijski skupini. Likovni pedagogi so tokrat lahko izbirali med tremi lokacijami: Ljubljano, Mariborom in Štanjelom.

V sredo, 28. avgusta 2019, se je v Štanjelu zbralo 67 likovnih pedagogov iz vse Slovenije. V veliki grajski dvorani sta zbrane nagovorila svetovalca za likovno umetnost, mag. Natalija Kocjančič, in prof. Primož Krašna ter spregovorila o uporabi učnega načrta za likovno umetnost in načrtovanju pouka s sodobnimi učnimi pristopi. Prav kmalu se je razvila burna debata o problemih, ki jih imajo likovni pedagogi v šolah. Prisotni so izrazili nezadovoljstvo zaradi premajhnega števila ur likovne umetnosti, saj imajo učenci od 6. do 9. razreda samo eno uro tega predmeta na teden. Poleg tega je v razredih preveč učencev, saj posamezni oddelki štejejo tudi 28 učencev, zato je praktično delo še dodatno oteženo. Prisotni so zato od svetovalcev zahtevali, da ob prenovi učnega načrta zahtevajo, da se v tretji triadi vrneta dve uri likovne umetnosti tedensko, da se deli velike oddelke v manjše skupine, da lahko profesorji likovne pedagogike poučujejo tudi v prvi in drugi triadi ... Svetovalca sta se z vsem povedanim strinjala in dodala, da so tudi v gospodarstvu vedno več-

je potrebe po ustvarjalnih in kreativnih ljudeh ter da Evropa zahteva ljudi s sposobnostmi, kakršne razvijamo pri likovni umetnosti: ustvarjalnost, samoiniciativnost, kritično mišljenje, predstavljivost ter sposobnost povzemanja in ustvarjanja novih miselnih shem. Obljubila sta, da bosta ob prenovi učnih načrtov naredila vse, kar bo v njuni moči, da se status likovne umetnosti popravi.

Po burni razpravi smo se iz Viteške dvorane povzpeli v Spacalovo galerijo, kjer nas je po razstavi z naslovom Ma-

gičnost prostora K3 – Spacal, Černigoj in Kosovel popeljala Nadja Mislej Božič. Že tako bogato razstavo je popestrila z odlomki iz pisem treh velikih umetnikov.

Pri okrepčevalnici Grajžarjeva Marena nas je pozdravila ravnateljica komenske šole, Nives Cek, ki je izrazila zadovoljstvo, da smo učitelji za svoje srečanje izbrali Štanjel, saj je za likovne pedagoge zelo primeren ambient. Poudarila je pomen likovne umetnosti v razvoju otrok in nam zaželela veliko uspehov pri našem delu z njimi.

Svojo pedagoško pot je z razstavo v Gražarjevi galeriji zaključila Silva Karim. Likovnim pedagogom in pedagoškim svetovalcem se je zahvalila za dolgotrno uspešno sodelovanje in nam zaželela še veliko pozitivne energije pri opravljanju poklica ter nas povabila na ogled keramičnih izdelkov in akvarelov, ki jih je

predstavila na razstavi.

Lep in sončen dan, dela v Spacalovi in Gražarjevi galeriji ter obilica motivov, ki jih ponuja Štanjel – vse je pri likovnih pedagogih sprožilo ustvarjalno mrzlico. Vreme nam je bilo naklonjeno in v iskanju motivov smo se razkropili po Štanjelu. Učitelji, ki se tako malokrat srečamo,

smo ob slikanju in risanju še prijetno klepetali. Delo in klepet sta se raztegnila krepko v popoldanske ure, ko sta Natalija in Primož vsa nastala likovna dela zbrala in jih odpeljala v Ljubljano, kjer so razstavljena na Zavodu za šolstvo.

Besedilo: Tanja Samec

Foto: Natalija Kocjančič

Šola v naravi

D drugega septembra smo se osmošolci odpravili v šolo v naravi. Razveselili smo se dejstva, da nam prvi teden ni bilo treba sesti v šolske klopi. Pot na Ptuj je bila dolga in vesela, saj smo skoraj vso pot poslušali pesmi. Na Ptuj nas je pričakala vesela ekipa učiteljev CŠOD. Predstavili so nam načrt dela za ves teden ter prava obnašanja.

Med tednom smo se veliko ukvarjali s

športi: kolesarili, plezali, veliko hodili ter se po reki vozili z dragon boati. Preizkusili smo se tudi v lokostrelstvu. Imeli smo tudi nočni pohod, kjer smo si pot utirali med polji koruze. Spoznali smo center ponovne uporabe ter si ogledali smetišče in delovanje komunalnega podjetja. Na kurentovi delavnici smo spoznavali kurenta. V skupinah smo ga nato iz naravnih materialov tudi sami oblikovali

in poimenovali. Zadnji večer smo imeli najboljšo večerjo, pa tudi hrana na sploh je bila zelo okusna. Preden smo se v petek poslovili, smo v četrtek zvečer imeli predstavitev glede na to, kako smo bili razvrščeni v sobah. To je bil naš Pokaži, kaj znaš večer. Sledil je zaključni ples. Na poti domov so nekateri tako ostali skoraj brez glasu, saj so bili na plesu zelo glasni. Imeli smo se zelo lepo.

Besedilo in foto: Učenci 8. a in 8. b

3. Mini olimpijada Štanjel

Tudi letos smo moči strnili Športna zveza Komen in Olimpijski komite ter mentorji iz Osnovne šole Komen, Osnov-

ne šole Branik in vrtca ter organizirali Mini olimpijado. Skoraj 150 otrok iz 1., 2. in 3. razreda šol iz Komna, Branika in

Štanjela ter štanjelskega in komenskega vrtca se je v torek, 24. septembra 2019, udeležilo 3. Mini olimpijade v Štanjelu.

Prihod na prizorišče so mladi športniki izvedli ob spremstvu olimpijskega ognja in olimpijske zastave. Mimohod udeležencev s svojimi razrednimi maskotami je spremljal lisjak Foksi, ki je prav vse udeležence pozdravil. Navzoče je pozdravil tudi župan, Erik Modic, in jih vzpodbudil za gibanje. Po prebrani Olimpijski himni, ki pravi: »Tudi če si želimo, ne moremo vsi zmagati. Lahko pa tekmuje po svojih najboljših močeh. Naše geslo pri tem je: Fair play vodi naprej!« se je 3. Mini olimpijada lahko začela.

Na dveh prizoriščih so se učenci preizkusili v nogometu, košarki, rokometu, balinanju, hip-hopu, plezanju, gimnastiki, hokejskih in drugih spretnostnih nalogah. Prav vsi so se zabavali in se športno držali prisege.

Športen pozdrav in veliko užitkov ob gibanju!

Besedilo in foto: ekipa Mini olimpijade

Manj plastike, a isti namen

V dneh pred 1. novembrom so nas mediji množično opozarjali, da smo Slovenci svetovni prvaki po številu nakupov nagrobnih sveč. Ne moremo pa se pohvaliti s količino plastike in drugih odpadkov, ki ostanejo, ko sveče dogorijo.

Zdaj so večinoma plastične, keramične, steklene, elektronske, solarne ... Že sama izdelava sveč ima negativen vpliv na okolje, njihova reciklaža pa je izjemno zahtevna. Pri recikliranju elektronskih sveč, na primer, je največ ročnega dela. Včasih so bile sveče le iz čebeljega voska in odpadnega materiala ni bilo.

Med Ekofirbci (učenci interesne dejavnosti) se je porodila zamisel, da nare-

dimo okolju prijazne sveče. Ker nas je v skupini premalo, smo se dogovorili, da bomo šestošolci (tutorji) ustvarjali sveče s prvošolci (tutoranti). Lotili smo se dela. Prav nič ni bilo težko. Z izdelki pa smo bili več kot zadovoljni. Nekaj „kamentsvečk“ so prvošolci pred praznikom odnesli na pokopališče v Komnu in pred spomenik na komenskem placu. V knjižnici jim je gospa knjižničarka, Marija Umek, obljubila, da bo med obiskovalce knjižnice razdelila kamenčke tistim, ki se bodo odrekli plastičnim svečam. Juhuhu! Nekaj se premika!

Če bi radi tudi vi, drage bralke in bralci Burje, prihodnje leto prispevali k čistejšemu okolju (mi vam bomo zelo hvaležni), prilagamo postopek dela.

Za svečko potrebujete kamen, akrilne barve (lahko tudi fasadne ali tempera), tanjši čopič in lak za premaz (lahko v spreju). Kamen najprej operite pod tekočo vodo in ga posušite. Z barvami narišite svečko. Če ste dovolj spretni, lahko dodate tudi napis. Ko se barva posuši, kamen prelakirajte.

Med brskanjem po spletu smo dobili

še podatek, da so se s polaganjem kamenčkov na grob pokojnikom poklanjali že v prazgodovini.

Torej, nič novega.

Kamen je več en. V njem za vedno ostane spomin na pokojnika.

Ekofirbci: Naj, Nik, Ajda, Anais, Nika, Maša, Tia in mentorica Agata Perdec

Na martinovanju v Štanjelu

Letošnjega Martinovanja, v soboto, 9. novembra 2019, se je na povabilo Javnega zavoda Komenski Kras v Štanjelu udeležilo kar nekaj otrok naše šole. Tja so se odpravili z namenom, da obiskovalcem praznika vina pokažejo, s čim vse se na šoli ukvarjamo.

Fantje, ki obiskujejo na šoli robotiko, so gostom predstavili delovanje robotov in proge. Večina od nas si niti ne

predstavlja oblike tekmovalnega robota, kaj šele, da bi poznala delovanje tega. Naši fantje so od junija 2019 nosilci naslova evropskega prvaka v robotiki. Obiskovalci so se na naši stojnici lahko okrepčali z domačim pirinim kruhom in zeliščnim namazom, ki so ga pripravili pri urah Sodobne priprave hrane, in s piškoti iz pečice Eko firbcov. Ponudbo stojnice so popestrili izdelki, nastali pri

urah interesne dejavnosti Turizmu pomaga lastna glava. Za učence je bilo sodelovanje na Martinovanju zanimiva izkušnja. Zasluženi prostovoljni prispevki pa bodo šli v šolski sklad.

Hvala vsem obiskovalcem za ogled naše stojnice ter darovane prostovoljne prispevke.

Besedilo in foto: Dunja Peric

Naravoslovni dan zdrava prehrana

V 5. razredu smo imeli v petek, 15. novembra 2019, ko je bil slovenski tradicionalni zajtrk, dan, namenjen naravoslovnemu dnevu o zdravi prehrani.

Uvod v temo tistega dne smo imeli že

v sredo poprej, ko smo se odzvali povabilu društva Vezi in se udeležili predavanja o zdravi prehrani. Gospa iz Zdravstvenega doma Sežana je učence in njihove varovance ob nazornem slikovnem ma-

terialu podučila o sestavinah in količinah, ki naj bi jih vseboval zdrav obrok.

Petek pa smo začeli z obiskom čebelarja, gospoda Grozda Trobca, in s skupnim zajtrkom vseh otrok na šoli, kasneje pa nadaljevali s kuho in peko v razredu. Našemu vabilu k sodelovanju pri pripravi jedi pa sta se odzvali dve noni, nona Nives in nona Jožica. Z veliko potrpežljivosti sta z nami pripravili kar štiri jedi. Kuharijo smo zaključili s skupnim kosilom. Učencem je dan minil v sproščenem, delavnem vzdušju in niso se branili niti sprotnega pomivanja posode, na katerega največkrat najraje pozabijo. Imeli smo se lepo in nonama se iskreno zahvaljujemo za ure, ki sta jih preživeli z nami, in za učenje spretnosti kuhanja, ki je življenjskega pomena.

Besedilo in foto: učenci 5. razreda z učiteljico Dunjo

Akcija pogozdovanja na Cerju

Avgustovski požar na Cerju ja za seboj pustil črno goličavo.

Gozda, ki je bil dom številnim živalim in rastlinam, ni več.

Veste, da je gozd naravna dobrina, za katero moramo skrbeti in jo varovati za prihodnje rodove?

Veste, da gozd vpliva na kakovost zraka, ki ga dihamo?

Mi to vemo.

Brez pomislekov smo se Ekofirbci prijavili na vseslovensko prostovoljno akcijo pogozdovanja na Cerju. Novembrsko vreme organizatorjem ni šlo na roko, saj so kar trikrat spremenili datum.

Tudi nedeljsko jutro, 24. novembra 2019, je bilo oblačno, padlo je nekaj kapelj dežja, a nas niso odvrnile od našega namena.

Zbrali smo se pred Pomnikom miru na Cerju. Ob tej priložnosti sta nas pozdra-

vila župan občine Miren-Kostanjevica, gospod Mauricij Humar, in minister za okolje, gospod Simon Zajc. Nato so vaje v svoje roke prevzeli strokovni delavci zavoda za gozdove.

Po njihovih navodilih smo se razporedili od stolpa na Cerju do parkirišča. Začeli smo z za nas večjimi in težjimi sadikami ter pomagali zasaditi Drevored hvalečnosti.

Sadilne jame ob poti so že bile skopa-

ne. Potrebno je bilo odstraniti večje kamne in zrahljati dno. Nato smo ob pomoči gospoda Roberta Mastena namestili kol. Sadiko mladega drevesa smo dali v jamo in jo zasuli z zemljo. Ker je teren izredno kamnit, smo si pri prenašanju zemlje do luknje pomagali s samokolnico in vedri. Zemljo nad koreninami smo potlačili, sadiko pa privezali ob kol.

V drugem delu pogozdovanja smo v kamnita tla sadili majhne sadike črnega bora. S krampom smo kar sami izkopali bolj plitve luknje, postavili sadiko v jamičo, jo zasuli in potlačili zemljo.

Ko se je ura bližala trinajsti, je začelo rosi. »Nam vsaj zalivati ne bo treba! Upajmo, da se bodo sadike prijele,« smo se za konec malo pohecali.

Pospravili smo orodje ter šli na odlično joto in najboljši čaj.

Ekofirbci

Izjemno priznanje OŠ Komen

V soboto, 23. novembra 2019, je v Kosovelovem domu v Sežani potekala svečana prireditev ob 40 letnici Obrtno

-podjetniške zbornice Krasa in Brkinov. Po kulturnem programu, ki ga je uvedla izvrstna igralka in pevka Tanja Ribič z

monokomedijo Tako ti je mala moja, je sledila prireditev, ki je v prvem delu ponudila pogovorni sprehod skozi 40-letno zgodovino OOO Sežana.

Vrhunec večera je pripadal dobitnikom priznanj, ki jih je bilo letos kar 48, med njimi veliko članov zbornice iz občine Komen. Letos je zbornica podelila tudi posebno priznanje. Šola Komen ga je prejela za izjemne dosežke na področju robotike, z obrazložitvijo, da se ga podeljuje za spodbujanje mladih pri ohranjanju in razvoju obrtništva.

Članom zbornice se zahvaljujemo za izkazano pozornost in priznanje naši odličnosti.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

20. obletnica šole v Štanjelu

25. oktobra 2019 smo s priložnostno prireditvijo obeležili 20. obletnico nove šolske zgradbe v Štanjelu.

Ravnateljica šole sem v nagovoru nazivala nekaj podatkov o zgodovini šolstva v Štanjelu ter pridobitvah zadnjih desetih let.

»Pred dobrimi 200 leti je Štanjel v tedanjem župnišču dobil svojo prvo šolo, nekoliko starejši Štanjelci pa se gotovo

še spominjajo leta 1967, ko je kraj izgubil samostojno osnovno šolo, saj je leta postala podružnična šola Osnovne šole Dutovlje. Samo mislimo si lahko, kakšni občutki so tedaj prevevali krajane, ki so čez noč ostali brez svoje šole. Ko je čez tri desetletja zaradi znanih razlogov prišlo do menjave šolskih okolišev in posledično do nove organiziranosti Osnovne šole Komen, je podružnična šola Štanjel postala komenska podružnica. Spre-

membra je, po vsem znanih podatkih, vnesla v kraj hud nemir, ki so ga občutili zlasti učitelji, prepričana pa sem, da so ga vsaj posledično zaznali tudi učenci. In prav v najbolj napetih trenutkih je kraj dobil novo šolo in vrtec ter tako tudi najmlajši krajani Štanjela in občani Komna sodobnim trendom in standardom primerne prostore.

Če pustimo ob strani zaplete okrog prenašanja temeljnega kamna, pa pole-

mike okrog primernosti izbrane lokacije za šolo in vrtec, lahko zaključimo, da so malčki, učenci, vzgojitelji in učitelji po dolгих letih bivanja v povsem dotrajanih prostorih nekdanjega hotela Miramonti, ki mu je svoj pečat s prenovo vtisnil tudi Maks Fabiani, oktobra leta 1999 končno dobili sodoben, topel in varen šolski in vrtčevski prostor.

Kaj kmalu se je pokazalo, da so na novo zgrajeni prostori premajhni za vedno večje potrebe krajanov po vpisu otrok v vrtec, zato slednji že skoraj dve desetletji gostuje tudi v prostorih šole. Če je šola svojo notranjo podobo spreminjala zaradi pomanjkanja prostora, smo sedaj lahko zadovoljni, saj sta v prvotno neizkoriščenem podstrešju nastali dve lepi in veliki učilnici, z majhnimi predelavami pa smo pridobili še prostor za individualno delo, letos poleti pa tudi učilnico za tehniko in tehnologijo.

Brez tega pa sploh ne bi uspeli realizirati učno-vzgojne dejavnosti na način, ki smo si ga zadali, saj beležimo kar 21 učencev več, kot smo jih imeli pred desetimi leti, ko je šola že izvajala pouk od 1. do 6. razreda.

In na kaj smo lahko ponosni vsi, ki delujemo in se šolamo pod streho šole v Štanjelu?

Prav gotovo so se učenci in učiteljice zelo razveselile novega igrišča, ki ga šola uporablja za realizacijo ciljev športa, učenci pa za preživljanje prostega časa na prostem. Učenci si z veseljem sezujejo nogavice in se podajo na novo plezalno steno pred šolo.

Ob velikem angažmaju staršev, kjer gre zagotovo javna zahvala gospodu Marjanu Mržku, imajo tudi štanjelski učenci možnost neposrednega stika z naravo in izkustveno doživijo marsikatero teoretično znanje na šolskem vrtu.

In končno: v zadnjem letu so na stebrih pod pergolo nastali prelepi keramični mozaiki, ki smo jih v okviru Merkurjeve akcije »Polepšajmo šolo« ustvarili s skupnim sodelovanjem tako učencev, staršev, vzgojiteljic, učiteljic, članov društva Vezi

ter predstavnikov ustanoviteljice, Občine Komen, za kar se vsem iskreno zahvalujemo. Večnamenski prostor, hodniki in stopnišče so po 20 letih poleti dobil nov, očem bolj prijazen oplesk.

Ob vseh pomembnih prostorskih in tehnoloških pridobitvah pa ostajajo temelj in glavni cilj vsake obvezne šole solidno znanje ter vrednote, ki smo jih strokovni delavci dolžni razvijati z učenci in nadgrajevati vse tisto, čemur so starši postavili temelje. Prepričana sem, da so vsi učenci v teh letih dobili solidno znanje, hkrati pa pognali dovolj globoke korenine, da bodo lahko poslej živeli kjerkoli. In če so še pred desetimi leti učenci podružnice v Štanjelu odhajali v 7. razred na sosednjo šolo, danes prav vsi učenci šolskega okoliša Komen nadaljujejo šolanje na predmetni stopnji v Komnu. Za to pa gre nedvomno zahvala strokovnim delavcem podružnične in centralne šole, pri čemer gre izpostaviti motor in dušo, vodjo podružnice, gospo Dunjo Peric.

Prav njen entuziazem, neizmerna pripadnost tej ustanovi sta zagotovo botrovala dosežkom, ki so jih učenci dosegli zlasti na področju raziskovalnih nalog, več kot zgledno pa je sodelovanje učencev podružnice z lokalnim okoljem.

V šali velikokrat rečem, da sem ponosna ravnateljica majhne šole, ki pa ima vse, kar imajo velike. Imamo ustrezne prostorske pogoje, sodobno učno teh-

nologijo ter ustrezno strokovno usposobljen in motiviran pedagoški kader, ki si iz slehernega posameznika trudi izvabiti tisto najboljše ter maksimalno razviti dane potenciale. Za to imamo vso potrebno podporo ustanoviteljice, ki s finančnimi sredstvi omogoča tako nabavo sodobne učne tehnologije kot tudi izvajanje vseh argumentirano utemeljenih nadstandardov.

Naj se zato ob koncu zahvalim prav vsem, ki ste si pred dobrimi dvajsetimi leti prizadevali za izgradnjo šole, jo solidno zgradili in opremili ali ji danes dajete višjo kvaliteto. In prav zaradi zainteresiranosti staršev in krajanov, zaradi predanih strokovnih delavcev je šola že zdavnaj presegla okvire zgolj vzgojno-izobraževalne institucije ter prerasla v center kulturnega, športnega, družabnega življenja Štanjela in Komna. Postala je prepoznavna kot odlična slovenska šola in z različnimi medkulturnimi projekti segla tudi izven nacionalnih meja.

In na to smo res lahko ponosni. Naj bo še dolgo tako. »

V priložnostnem programu so nastopili otroci iz vrtca ter učenci šole, ki so pod skrbnim mentorstvom gospe Alenke Kajtna pripravili kulturni program, ki je v interpretaciji daleč presegel šolski predstavniški prostor.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

Foto: Vojko Franetič

20 let Vrtca Štanjel

Vrtec Štanjel je začel delovati v okviru Vrtca Sežana pred 21. leti. Deloval je na več lokacijah: v prostorih Vrtca Dutovlje, v začasno urejeni igralnici v prostorih stare šole v Štanjelu, oktobra 1999 pa se

je preselil v novo zgrajeno stavbo, kjer je tudi osnovna šola. Od tega je 20 let.

Novega vrtca smo bili zelo veseli, a zunanja površina in okolica vrtca še nista bili urejeni in varni za igro predšolskih ot-

rok. To smo si vzeli kot izziv. S sodelovanjem občine, staršev in zaposlenih smo začeli urejati okolico v spodbudno učno okolje. Na delovnih akcijah smo uredili travnato površino, zasadili grmovnice in

drevesa, postavili igrala, podloge za igranje, ogradili igrišče, povečali peskovnik, postavili zunanjo hiško za spravilo pripomočkov, postavili zanimivo čutno pot ... Letos smo prepleskali zidove in zamenjali bomo dotrajano igralo. Zunanja podoba se še vedno spreminja in se bo še spreminjala. Večino sredstev za ureditev je prispevala Občina Komen, pa tudi donatorji, društvo Rdeči Križ OE Komen in drugi. Kar nekaj denarja smo zbrali otroci in zaposleni v vrtcu z zbiranjem starega papirja.

Hvaležni smo vsem za pomoč pri idejah, urejanju, izkopih, zasaditvah in podpori. Ob tej priložnosti se vam vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, najlepše zahvaljujemo. Igrišče in okolica Vrtca Štanjel postajata eno najlepše urejenih

igralnih površin za otroke, ki nudi veliko učnih izzivov.

Vrtec ima dve igralnici s terasama. Ena je prilagojena za otroke prvega starostnega obdobja, druga pa za otroke drugega starostnega obdobja. Zaradi večjega vpisanega števila otrok, kot je bilo prostih mest v vrtcu, smo že leta 2003 odprli en oddelek v prostorih šole. Od leta 2005 pa je število otrok konstantno večje od prostorskih zmogljivosti in tako gostujemo v šolskih prostorih že 15 let. Verjamemo, da bomo skupaj z vsemi deležniki našli tudi rešitve za prostorsko stisko. Vrtec obiskujejo otroci iz Štanjela in okoliških vasi. Letos je vpisanih dvainpetdeset otrok od 1. do 6. leta starosti. Na praznovanje rojstnega dne vrtca smo se otroci in strokovne delavke pripravljale

li mesec dni. Prireditve ob 20. obletnici vrtca in šole smo organizirali skupaj s šolo. Na prireditvi, ki so jo vodili učenci, smo nastopali tudi mi, iz vrtca. Najmlajši iz skupine Žogice so nastopali skupaj z mamicami. Ob bobenčkih so zapeli pesem Žogica in povedali bibarijo Dežek. Metuljčki so ob klasični glasbi zaplesali Ples dežnih kapljic. Najstarejša skupina Ribice so z dežniki pripovedovali deklamacijo Marelja avtorja Andreja Rozmana Roza. Vsi obiskovalci so v spomin prejeli magnetek, ki predstavlja šolo in vrtec.

Vrtec je za otroke pomemben življenjski prostor, kjer se dogajajo zanimive, razburljive in pravljicne stvari. Otroci imajo možnost bivanja na prostem, gibanja, raziskovanja in odkrivanja naravnih in kulturnih zanimivosti. Vrtec vsem otrokom nudi možnost za spodbujanje radovednosti, domišljije, raziskovanja, razvijanje sposobnosti razumevanja, dogovarjanja, upoštevanja različnosti. Otrokom daje izkušnjo sodelovanja v skupini, kar je za njihov emocionalni, psihosocialni ter intelektualni razvoj bistvenega pomena. Vrtec ima neprecenljivo vlogo pri razvijanju otrokove samostojnosti. Osamosvajanje otroka je ena poglobitvenih nalog staršev in vzgojiteljev.

Želimo si, da bi se vsi v našem vrtcu dobro počutili, da bi bil vsak dan prijeten in poln zanimivih doživetij, in potrudili se bomo, da nam bo v vrtcu vsem lepo.

V imenu zaposlenih Vrtca Štanjel zapisala Jana Štok Pavlin.
Foto: Jana Štok Pavlin

MČ-jesenovanje, GG-akcija JotaJoti in 20. obletnica RKJ Sežana

Pri tabornikih ves čas skrbimo, da nam ni dolgčas. Če se včasih zgodi, da nam je ena ali dve uri vodovih srečanj na teden premalo, preprosto to razvlečemo v vikend. Tako smo se odločili, da si MČ-ji, 1.–4. razred, zadnji vikend v oktobru polepšamo z jesenovanjem, vikend prej, torej soboto, 19. oktobra, pa so si GG-ji, 5.–9. razred, popestrili z akcijo JotaJoti (Jamboree on the internet).

GG-ji so preko video konferenc ali s pomočjo lokalnih radioamaterjev priklicali skavte in tabornike z vsega sveta ter se z njimi tudi pogovarjali. Akcija je potekala v Sežani, saj so sodelovali tudi

sežanski otroci, vodil pa jo je naš vodnik Tilen Komel.

Pri MČ-jih pa se je veselje začelo na soboto, 26. oktobra, dopoldan, ko so starši pripeljali komenske in sežanske otroke pred dom na Brjah. Zbralo se nas je okrog 30 otrok in 10 vodnikov, ki smo si zadali, da otrokom pričramo lepe spomine. Obiskali smo kmetijo Kosmina, kjer so nam prijazno predstavili konje in krave, igrali smo se skrivalnice v gozdu, po kosilu, ki nam ga je skuhal Pavel Vrabec, pa so se otroci podali na orientacijo, na kateri so s pomočjo potnih znakov prišli do cilja. Mama Jožica Meziniec je tudi poskrbela, da tokrat hrenovke na ognju

niso bile v kombinaciji s »twistom«, saj je pripravila testo, iz katerega so otroci naredili vsak svojo žemljico, jih spekla in še tople pripeljala na večerjo. Med čakanjem na kruhec smo z otroki nabrali material, ga postavili in iz njega zakurili ogenj. Nedeljsko dopoldne pa je bilo obarvano z lokostrelstvom. Obiskala nas je lokostrelka Brina Božič, ki nam je s trenerjem pokazala nekaj vrst lokov in pravilno tehniko streljanja. Akcijo smo zaključili ob 12. uri, ko so po navdušene otroke prišli starši. Še enkrat hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri organizaciji in izvedbi akcije.

Omenim naj še našo letošnjo obletni-

co, saj Rod kraških j'rt praznuje 20 let delovanja. Jubilej smo praznovali v soboto, 16. novembra 2019, v kulturnem domu v Štorjah. Ob prijetnem programu, fotografijah in posnetkih smo obujali spomine na taborjenja, posvete in druge akcije, ki smo jih že izkusili. Šele ob takih dogodkih se zaveš, kako hitro gre čas, edino, kar nam ostane, pa so nepozabni spomini in nova prijateljstva, ki jih pri tabornikih zagotovo ne manjka.

Besedilo: starešina Urša Terčon

Foto: Tilen Komel

Tiho pada mrak,
v dalji se izgublja korak
in pušča sledi preteklih dni.
V srcih se želja rodi
po miru, ljubezni, dobroti,
za vse ljudi.
(Srečko Kosovel)

Sledi vaših stopinj naj bodo sočutne, dobrohotne in odločne.
Želimo vam nežnih spominov preteklosti, dobrega počutja v sedanjosti in veliko uresničenih upanj,
sanj in pričakovanj v letu, ki prihaja.

Vsem občankam in občanom želimo SRČNO in SREČNO 2020.

Nives Cek s sodelavkami in sodelavci ter učenkami in učenci OŠ Komen

Kar burja prinese

Iz pričevanja, 2. del

Tovariš Miloš Forčič je bil po enem mesecu zapora v Komnu odpeljan v goriški zapor, od tam pa v Zdravščino pri Gradišču ob Soči, kjer je v taborišču sobival z bratom heroja Stjenka. Tam je ostal sedem mesecev. Vse fante, ki so bili rojeni v letih od 1924 do 1926 so odpeljali v italijansko vojsko, njega pa so odpeljali na goriški vojni odsek, a ga tu niso hoteli sprejeti, ker je spadal pod tržaško okrožje. Ker je bilo tega dne že zelo pozno, da bi lahko bil premeščen v Trst, so ga čez noč namestili v celico kvesture (SSKJ: v Italiji najvišji policijski urad v provinci), kjer je spoznal vso grozo bivanja: zaporniki so stali in izmenjaje legali k počitku, stene so bile umazane s krvjo stenic. Naslednjega dne so ga

z vlakom odpeljali v Trst na vojni odsek in zvečer ob 21.20 se je z vojaškim vlakom odpeljal v Cuneo, mesto (in pokrajino na severozahodu) blizu francoske meje, kjer je kot italijanski vojak prebil tri mesece. Čutili so, da mestece in njegovi prebivalci »dihajo« z njimi. Vsak dan, ko so odhajali na poligon, so med potjo prepevali pesem Regiment po cesti gre in meščani so jih imenovali »austriaci«. Ko so nekoč v gostilni zapeli pesem Nabrusimo kose in jim rekli, da je to naša himna, so celo vstali. Komandir kasarne je bil dober človek, dovolil jim je, da pojejo slovenske pesmi, a je dejal, da naj vmes le zapojejo tudi kakšno italijansko.

Po treh mesecih so odšli v Livorno, kjer

so vsi, ki so imeli kakršenkoli poklic, nakladali tovore na nemške ladje. Ko so ameriški bombniki razdejali mesto, so se umaknili nekaj kilometrov stran, pod šotore, in tam dočakali razpad Italije 8. septembra 1943, nakar so se razbežali in vsak po svoje krenili proti domu.

V Mestrah je nekdo na vlaku potegnili zasilno zavoro, kar je sprožilo preplah in to je skupaj s še štirimi Tržačani izkoristil, preskočil ograjo ob progi in se s tem izognil poti v Nemčijo. Na približno petindvajset kilometrov oddaljeni progi so stopili na drugi vlak, ki je peljal proti Trstu. V Trstu je spoznal nekega fašista, ki mu je rešil življenje, saj mu je povedal, da je generalštab v kraju, kjer je imel sorodnike in kamor je

bil namenjen. Odpeljal ga je s sabo, da je pri stricu vzel civilno obleko in se preoblekel ter nadaljeval šestindvajset kilometrov dolgo pot do doma in se še istega večera pridružil partizanom.

Svojo partizansko pot je začel v Kosovelovi brigadi in v njej ostal do konca 1943. V januarju 1944 so se zbrali na Banjšicah in začeli pohod v Benečijo. Po približno mesecu dni težkih bojev so se ponovno vrnili na Banjšice, kjer je srečal sovaščana, ki je bil v zaščitnem bataljonu korpusa in tam ostal z njim do konca vojne. Sprejet je bil v 2. četo, postal politični delegat, kasneje, ko se je ustanovila 4. četa, pa politkomisar. Četa je imela v glavnem zaščito anglo-ameriške in ruske misije. V tem času je prejel Titov čin poročnika.

Ob koncu vojne je bil poslan v 17. brigado, borili so se za Trst in ga osvobodili do 1. maja 1945. Nato so se umaknili iz Trsta v Postojno in šli s četo v Loški potok in Horjul, pozneje so prevzeli mejo med nami in cono A, en njegov vod z nastankom v Soči je sprejel mejo od Tolmina do Trente.

Domov se je vrnil januarja 1947 in istega leta poleti postal brigadir delovne brigade na progi Šamac Sarajevo.

S prvim aprilom 1948 se je zaposlil na

SGP Primorje, po treh letih pa začel z delom v solkanski trgovini z jestvinami in tam ostal do upokojitve. Prosti čas je namenjal vrtu, sadovnjaku, Krajevni organizaciji zveze borcev Solkan, kjer je bil praporščak. Ohranjal je humor in dobro voljo ter se rad družil z ljudmi, se vračal na Kras in ženi pripovedoval, kako zelo lepo je pri nas, ko je posedel ob kraškem štedilniku.

Na njegovem domu sem ga obiskala le enkrat in prisluhnila njegovi pripovedi z žarom v očeh in veseljem do življenja. Pravočasno je predal prapor naslednjemu.

Preden se je dokončno poslovil, je želel vse postoriti tudi na vrtu, posebej mu je bilo v radost gojenje cvetja. Miloš Forčič bi 28. junija 2019 praznoval 95. rojstni dan. Na solkanskem pokopališču so ga spremljali številni zastavonoše in praporščaki, s katerimi je dolga leta odhajal na svečane dogodke, sorodniki, znanci in prijatelji. In slednjih je bilo veliko navkljub njegovim letom. Med njimi je bil tudi praporščak Kosovelove brigade iz komenskega Občinskega odbora zveze združenj borcev. Poslovil se je marca letos, za najbližje, za življenjsko sopotnico vedno prezgodaj, zanj ravno prav, saj je živel in se veselil življenja ter trosil dobro voljo naokrog do zadnjega diha.

Svojci so 25. marca 2019 prevzeli iz rok Tita Turnška, predsednika Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, ZLATI ZNAK in ZLATO PLAKETO za predano, aktivno in zelo uspešno utrjevanje zgodovinske resnice, vrednot in dosežkov NOB ter vključevanje mladih rodov v uresničevanje programskih nalog Zveze.

Besedilo: Nadja Mislej Božič, po pričevanju Miloša Forčiča in arhivskem zapisu Vesne Bašin

Foto: iz družinskega albuma preslikal Boštjan Ljubič

Slovenski med odlično darilo za praznike

Turobni jesenski dnevi naj ne bodo razlog za malodušje. Pred nami je čas, da razmislimo, kako bomo obdarovali svoje najbližje in jih razveselili ob bližajočih praznikih. Mogoče vam bo to letos uspelo narediti brez večjih zapletov in mrzličnega tekanja. Za vas smo pripravili nekaj predlogov za obdarovanje.

V jesensko-zimskem času je povpraševanje po čebeljih pridelkih in izdelkih največje. Ko nastopi prvi mraz, čebelarji hitro

zaznajo povečan obisk kupcev, ki se želijo založiti z medom in povprašujejo tudi po ostalih pridelkih iz čebelnjega panja. Kupci pogosteje povprašujejo po izdelkih, ki jih bodo lahko uporabili za obdarovanje svojih najdražjih ali poslovnih partnerjev. Številni slovenski čebelarji bodo pripravili bogato ponudbo, ki bo zadovoljila še tako zahtevne porabnike. Postregli vam bodo z različnimi sortami medu, ki jih boste pred nakupom lahko poskusili in tako izbrali med po svojem okusu. Svoje najdražje pa boste obdarovali z njihovim najljubšim medom, lahko pa jim za spremembo privoščite kakšen drug med iz široke palete okusov slovenskega medu. Med, ki ga boste podarili v ličnih darilnih embalažah, ima močno sporočilno vrednost – povezujejo ga s tradicijo, marljivostjo čebel, opravevanjem, slovenskim zajtrkom ... Zato je med primerno darilo za vsakogar in za vsako priložnost, naj si bodo to bližajoči prazniki, rojstni dnevi, drobne pozornosti, zahvale ...

Na slovenskem trgu boste lahko kupili tudi med, označen z oznako ene izmed

shem kakovosti, kar kaže na posebnost ali višjo kakovost proizvoda. Na področju medu poznamo tri zaščite geografskega poimenovanja medu, priznane na evropskem nivoju, in sicer Slovenski med z zaščitenim geografsko označbo, Kočevski gozdni med in Kraški med, ki nosita zaščiteni označbo porekla. Nekateri čebelarji pa se vključujejo tudi v ekološko pridelavo medu.

Med, ki ga imenujejo tudi tekoče zlato in ga cenimo kot posebno darilo narave, lahko s pridom uporabimo tudi v kuhinji. Z medom pogosto namažemo kos kruha, uporabljamo ga kot naravno sladilo, zelo uporaben pa je med tudi v kuhinji, saj ga lahko dodajamo mesnim jedem, ribam, omakam, marinadam, zelenjavi, sadju in seveda slaščičarsko-pekovskemu pecivu ... Zakaj ne bi na primer vsakodnevne navade pitja kave in čaja spremenili in sladkor zamenjali z odličnim medom slovenskih čebelarjev? Med bo s kuhanjem izgubil biološko vrednost, še vedno pa bo uporaben kot sladilo. Zato ga, tudi če želimo, da se bo ohranila njegova biološka

vrednost, ne damo v vroč čaj. V primeru, da bo temperatura medu presegla 40 °C, se bodo v medu poškodovale ali celo uničile nekatere njegove sestavine, kot so encimi, hormoni, vitamini. K različnim jedem (omakam, zelenjavi, mesnim jedem), ki jih pečemo, kuhamo, ga dodamo predvsem zato, ker bodo dobile posebno in svojevrstno aromo.

Čebelarstva zveza Slovenije – Javna svetovalna služba v čebelarstvu je izdala elektronsko knjižico medenih receptov z naslovom Jedi z medom od tu in tam. Recepte smo opremili s priporočilom o tem, kateri med je najbolj primeren za pripravo posameznih jedi. Obiščite spodnji spletni naslov in za svoje goste pripravite prav posebno medeno presenečenje, naj bo to letos medeno praznična pojedina.

[http://www.czs.si/Upload/Jedi%20z%20medom%202019%20last%20\(1\).pdf](http://www.czs.si/Upload/Jedi%20z%20medom%202019%20last%20(1).pdf)

Polepsajte sebi in drugim praznike z odličnim medom slovenskih čebelarjev.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka za ekonomiko pri ČZS JSSČ

PRAZNIČNI DECEMBER IN PRIREDITVE ZA OTROKE OBČINA KOMEN 2019

V ORGANIZACIJI MEDOBČINSKEGA DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE SEŽANA

petek, 20. 12. 2019, ob 8:10

ŠTANJEL – Osnovna šola

Gledališka predstava »Čarodejka Binka«

Gledališče Smejček

Sprejem dedka Mraza (za osnovno šolo, vrtec in izven)

Praznične prireditve omogoča Občina Komen. Organizator prireditev si pridržuje pravico do spremembe programa.

Želimo vam,
da bi vas v novem letu glas srca
še naprej vodil pri iskanju tistega,
kar se z besedami ne da povedati.

Člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana vam želimo vesele praznike in srečno 2020!

petek, 20. 12. 2019, ob 10:15

KOMEN – Kulturni dom

Gledališka predstava »Čarodejka Binka«

Gledališče Smejček

Sprejem dedka Mraza (za osnovno šolo, vrtec in izven)

Želimo vam,
da bi imeli srečo vedno s seboj,
da bi jo lahko podarili tudi tistim,
ki jo potrebujejo.

Skozi morje besed
moraš do sebe prebresti,
in ko v samoti
pozabiš govoriti,
vrni se v svet.
S. Kosovel

Srečno 2020!

KOSOVELOV
KNJIŽNICA
SEŽANA

**Vabilo na
igralne urice**

Vrtec Komen v mesecu januarju vabi vse otroke,
ki še ne obiskujejo vrtca, na igralne urice.
Vabljeni v naš vrtec 13., 20. in 27. januarja 2020,
od 17.00 do 18.00.

Veselim se srečanja z vami.

OTVORITEV BOŽIČNIH JASLIC V ŠTANJELU 15. DECEMBER OB 15. URI

Sprehodite se po ulicah srednjeveškega Štanjela in odkrijte božične jaslce, ki se skrivajo na okenskih policah, pragih kraških hiš, dvoriščih, zidovih ...

Naj vam te umetnine in dela pridnih rok vaščank, vaščanov in drugih ustvarjalcev pričarajo praznično vzdušje ter napolnijo dušo z mirom in ljubeznijo.

Jaslce bodo na ogled med 15. decembrom in 5. januarjem.

KOMENSKI
KRAS

OBČINA KOMEN

ŠTANJEL

Manj je več z Ekologi brez meja

PRAZEN KOŠ, POLNA DENARNICA

Brezplačno zero waste predavanje za manj navlake in smeti, prihranek časa in skrbi.

četrtek, 12. marec,
ob 18.00

Kosovelova knjižnica,
Komen 118

Partnerstvo
C&A Foundation

LJUDSKA UNIVERZA SEŽANA

BREZPLAČNI tečaji v Komnu

Zaposleni in brezposelni, prednostno starejši od 45 let, vabljeni, da se nam pridružite na brezplačnih tečajih, ki jih bomo za vas organizirali v Komnu:

- 40-urni osvežitveni tečaj italijanščine na stopnji A1 (začetek v januarju 2020),
- 40-urni nadaljevalni tečaj računalništva (začetek v januarju 2020),
- 50-urni začetni tečaj francoščine (začetek določimo naknadno).

Informacije in prijave na info@lu-sezana.si
ali 05 73 11 300.

Operacijo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Izvaja se v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020.

Več o EU skladih: <http://www.eu-skladi.si/>

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
POSREDOVANJE
POSREDOVANJE

PRIHAJA NA NA NAŠE ODRE:

Četrtek, 5. december, ob 20.00
Prospot Radovljica
Dan Goggin: NUNE V AKCIJI
Muzikal, izven.

Petek, 27. december, ob 20.00
NOVOLETNI KONCERT
NEW SWING QUARTET

Četrtek, 12. december, ob 17.00
Domen Valič
ZAPORNIK ŠT. 3.2.3
Monokomedija, izven.

Torek, 31. december, ob 20.00
SILVESTRSKA PREDSTAVA
D Brus braders, Kosovelov dom Sežana, T. I. P. teater
SHOES V GLAVO ...
Komedia, izven.

Petek, 20. december, ob 20.00
Špas teater
Matt Murphy: SEKS NASVETI OD A DO Ž

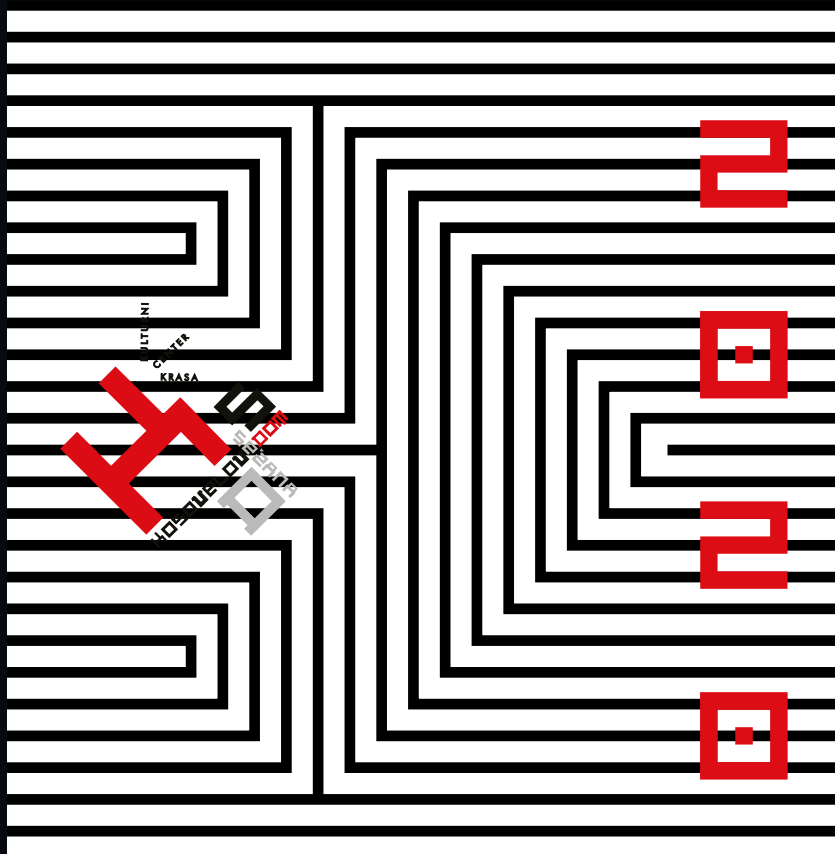
SREČKINE SOBOTE
Sobota, 4. januar 2020, ob 10.00
Lutkovno gledališče Maribor
Svetlana Makarovič: NETOPIR KAZI-MIR

SREČKINE SOBOTE

Sobota, 21. december, ob 10.00

Kulturni zavod Kult, Nika Bezeljak, Laura Zafred
Svetlana Makarovič:
ČUK NA PALICI
Otroški kabaret.

Vsem obiskovalcem, abonentom in poslovnim partnerjem
želimo lepe praznike in da bi skupaj složno potovali naprej v 2020.

JAVNI ZAVOD KOMENSKI KRAS, TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL

Štanjel 1a, 6222 Štanjel, +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986, tic.stanjel@stanjel.eu, www.stanjel.eu

Datum	Ura	Prireditev	Kraj	Organizator/informacije
od NEDELJE, 15. decembra 2019, do NEDELJE, 5. januarja 2020		Razstava božičnih jasic v Štanjelu	Štanjel – Gražarjeva Galerija	Javni zavod Komenski Kras Tel.: +386 (0)5 769 00 56 +386 (0)41 383 986 tic.stanjel@stanjel.eu www.stanjel.eu
ČETRTEK, 26. december	19:00	Božično novoletni koncert Pihalnega orkestra Komen z gosti	Komen, športna dvorana	Pihalni orkester Komen Tel.: +386 (0)41 773 797 pihalniorkesterkomen@gmail.com www.pihalniorkesterkomen.si

Razstave

Datum/odprtje razstave	Razstava	Kraj	Organizator/informacije
Začasna razstava od SOBOTE, 13. aprila 2019, do NEDELJE, 29. marca 2020	Razstava Magičnost prostora – K3: Černigoj -Kosovel-Spacal	Štanjel – Grad: Galerija Lojzeta Spacala	Javni zavod Komenski Kras Tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986 tic.stanjel@stanjel.eu www.stanjel.eu
stalna razstava	Razstava Maks Fabiani	Štanjel – Kvadratni stolp	Javni zavod Komenski Kras Tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986 tic.stanjel@stanjel.eu www.stanjel.eu
začasna razstava	Ana & Gaja Art Gallery	Štanjel – Vhodni stolp	Ana in Gaja Hanzel Tel.: +386 (0) 31 667 875 gaja.hanzel@gmail.com
začasna razstava od ČETRTEKA, 7. novembra, do ČETRTEKA, 19. decembra	Razstava fotografij: »V svet«	Štanjel – Gražarjeva galerija	Gražarjeva galerija Tel.: +386 (0)31 541 636 vlasta.markocic@gmail.com
začasna razstava od PETKA, 8. novembra 2019, do PONEDELJKA, 6. januarja 2020	Otvoritev razstave mini grafik: Franko Vecchi- et in Lojze Spacal	Štanjel – Galerija pri Valetovih	Javni zavod Komenski Kras, Galerija pri Valetovih Tel.: +386 (0)5 769 00 56 +386 (0)41 383 986 tic.stanjel@stanjel.eu www.stanjel.eu
začasna razstava od SREDE, 13. novembra, do SREDE, 20. decembra	Kamen v čipki – čipka v kamnu	Komen – knjižnica	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80 knjiznica.komen@siol.net
začasna razstava od SOBOTE, 16. novem- bra, do ČETRTEKA, 12. decembra	Razstava prispelih in nagrajenih del nagrade Maks Fabiani 2019	Štanjel – Fabianijeva dvorana	DUPPS drustvo.dupps1@gmail.com www.dupps.si

PROSTOFER
PROSTOVOLJNI ŠOFER

OBČINA KOMEN

S SRCEM NA POTI – brezplačni prevozi za starostnike

Morate do zdravnika, trgovine ali kake druge ustanove oziroma po drugih opravkih, pa nimate prevoza? Brez skrbi, vsaj 3 dni prej pokličite na brezplačno številko 080 10 10 in eden od Prostoferjev vas bo odpeljal po opravkih.

Šivilja v vašem življenju in na rdeči preprogi

Razstava oblek vaše šivilje Marije Jurca iz 2. polovice 20. stoletja in danes uveljavljene stilistke Tjaše Škapin

Zavod Krasen Kras je v sodelovanju s stilistko Tjašo Škapin in Javnim zavodom Komenski Kras v sklopu praznika vina v Štanjelu od 8. do 10. novembra 2019 pripravil razstavo v Fabianijski dvorani z naslovom Šivilja

v vašem življenju in na rdeči preprogi. Avtorici razstave Sonji Ščuka se je zamisel o postavitvi razstave utrnila, ko si je v tetini omari ogledala lepe obleke, ki jih je brez kroja po meri sešila vaška šivilja iz Volčjega Gradu

Marija Jurca. Njene obleke so stare od 40 do 50 let. Ne glede na starost so zaradi kvalitetne ročne izdelave še danes privlačne. Avtorica razstave je hotela zgodbo o šivanju in oblikovanju oblačil nadgraditi, zato je k sodelovanju pritegnila poznano stilistko Tjašo Škapin, ki je s svojimi lepimi in unikatnimi oblekami dala razstavi dodatno vrednost. Odprtje razstave je jedrnatno moderirala direktorica Javnega zavoda Komenski Kras Polona Abram. Avtorica Sonja Ščuka in stilistka Tjaša Škapin pa sta nas z občuteno pripovedjo popeljali v svet šivanja in oblikovanja oblačil. Dogodek je s petjem lepo zaokrožila Kraška klapa iz Sežane. Razstavo so v prazničnem decembru 2019 ponovno postavili.

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05 73 10 450
Fax: 05 73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 7.30 do 11.00
sreda od 7.30 do 11.00 in od 12.00 do 16.00

Krajevni urad Komen

Telefon: 030 720 220
Uradne ure: vsak četrty torek v mesecu od 8.00 do 11.00 in od 12.00 do 14.00,
Za nujne primere se obrnite na sedež Upravne enote v Sežani, tel. št.: 05 73 12 700.

Policijska pisarna Komen

(v prostorih Krajevnega urada Komen, Komen 86)
Telefon: 05 70 71 500
Uradne ure: sreda od 14.00 do 17.00.

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05 76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@siol.net
Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
sreda od 8.00 do 14. ure

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15. ure
sreda od 9.00 do 18. ure

Zbirni center Komen

torek: od 9. do 13.00
četrtek: od 14. do 17.00
sobota: od 9. do 13.00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
Telefon: 01 5863 600
E-pošta: info@jr-lj.si
Spletna stran: www.jr-lj.si/prijava-napak

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture, ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.

E-pošta: napake.oso@gvo.si
Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
(izven delovnega časa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

Besedilo in foto:
Dejan Vončina, Zavod Krasen Kras

Letos smo tekli že dvajsetič!

V soboto, 7. decembra, je potekal jubilejni 20. Štanjelski tek.

Letos se ga je udeležilo 278 tekmovalcev in tekmovalk, kar je rekordno število. Tekalci so se podali na desetkilometrsko progo, ki je letos potekala po spremenjeni trasi.

V moški kategoriji je zmago slavil lanskoletni zmagovalček, Marko Tratnik (ŠD Nanos), drugi je bil Alessandro Maraspin (Sportiamo TS), tretji pa Filippo Pagavino (Ronchis Runners).

Tudi pri ženskah je zmagala lanskoletna zmagovalka, Petra Tratnik (ŠD Nanos), druga je bila Klementina Lemut (ŠD Nanos) in tretja Sergeja Lipušček (DLT Filipides).

Poleg teka so si obiskovalci lahko ogledali tudi številne stojnice in poskusili domače dobrote.

Manjkali nista niti glasba in obilica dobre volje.

Seveda smo okroglemu jubileju tudi nazdravili in se posladkali s tortama.

Se vidimo drugo leto na 21. Štanjelskem teku!

